P A R A P H R A S E

VAN HET BOEK

II SAMUËL

DOOR

J. SMELIK

T. WEVER — FRANEKER

WOORD VOORAF.

Het *tweede boek Samuël* zou genoemd kunnen worden: *het boek van David*[1]), de theocratische koning, de held, door Gods verkiezende wil uit het volk verhoogd. Het heeft immers de HERE behaagd, onder *zijn* regering een afglans van de koninklijke heerlijkheid te openbaren, welke de Kerk aan haar Heer en Heiland danken mag. Een glorie, die alleen in het geloof is te zien, en slechts in de weg van doorgaande bekering vast te houden. Daarom beschrijft de onbekende auteur de geschiedenissen van David, gedurende zijn veertigjarig koningschap, uitvoerig. Hij tekent de zegen van de God des Verbonds, die Hij schenkt op de Verbondsgehoorzaamheid van Zijn theocratische gezalfde, in de opkomst en de schone bloei van het koninkrijk, maar ook de aanranding van het theocratisch koningschap door het droevig vallen van David, in schuldige ongehoorzaamheid, waardoor zijn koningschap in een diepe crisis komt. En dat alles heeft de Heilige Geest, door een bijzondere zorg voor ons en onze zaligheid (Art. 3 N.G.B.), doen beschrijven in dit boek der Heilige Schrift.

Maar de lezing en bestudering van dit Bijbelgeschrift zal alleen dàn tot onze zaligheid, d.w.z. tot onze blijvende ambtsdienst aan de HERE, kunnen strekken, als we achter David zijn *Grote Zoon* zien: *de Ware Koning* van het volk Gods uit alle eeuwen.

Gelijk David zelf dit geduid heeft in zijn „laatste woorden", zijn „testament" aan zijn volk, ons bewaard in 2 Samuël 23 : 1-7. In dat testament heeft hij zo schoon gezongen van *de Waarachtige Heerser, Die komen, en in Wie zijn koninkrijk eeuwig bloeien zou.* In die „laatste woorden" legt David als het ware ootmoedig zijn kroon terug in de handen van zijn God, en door de Geest, Die in hem spreekt, ontwaart hij gelovig de koninklijke kleuren van zijn eigen huis, en groet hij eerbiedig *de* Theocratische Vorst, in Wie zijn dynastie bestendigd wordt tot in eeuwigheid.

Dus moet *2 Samuël* gezien en gelezen worden als het boek, niet van David, maar ten diepste als *het boek van Jezus Christus,* de Koning gezalfd over Sion, Gods heilige berg (psalm 2) — dat is de Kerk.

En dat beheerst de hier volgende paraphrase van dit geschrift, alsmede de indeling.

---

[1]) De naam „David" betekent „lieveling".

DE SMART VAN DE GEROEPEN THEOCRATISCHE KONING OM HET GERICHT OVER ZIJN AFVALLIGE VOORGANGER. 1 : 1-27.

a. *David ontvangt het bericht van Sauls dood.* 1 : 1-12.

1 : 1 Terwijl op het gebergte Gilboa de bloedige slag woedde tussen Israël en de Filistijnen, de slag, waarin koning Saul zijn afval van de HERE voltooide in zijn trieste zelfmoord, vertoefde David nog steeds 's buitenlands, bij de ruïnes van Ziklag. Ge weet dat wel: hij had de Amalekieten, die het vriendelijke dorp platgebrand en de vrouwen en kinderen gevankelijk meegevoerd hadden, nagejaagd, overvallen, en, op vierhonderd jongemannen na, die wisten te ontvluchten, gedood [1]). Weergekeerd, had David twee dagen nodig gehad, om een deel van de rijke buit, hem in handen gevallen, als geschenk naar zijn vrienden onder de oudsten van Juda te zenden [2]).

2 Toen brak de derde dag aan, een dag, die David onvergetelijk zou blijven. Want terwijl David en zijn mannen daar bij de puinhopen van Ziklag vertoefden, zagen zij een man naderen, die — toen ze hem van wat meer nabij konden waarnemen — ongetwijfeld een boodschapper van slechte tijding moest zijn: zijn kleren hingen gescheurd om zijn lichaam, en zijn hoofd was vuil, vanwege de aarde, die hij er op gesmeerd had.

De man trad op David toe, hem groetend als ware deze een koning: hij knielde neer, en boog zich met hoofd en handen naar de grond.

3 Natuurlijk vroeg David onmiddellijk: „Waar komt gij

---

1) Vgl. 1 Sam. 30 : 1-20.
2) Vgl. 1 Sam. 30 : 26-31.

vandaan?" Het antwoord moet hem wel een schok gegeven hebben, want de jonge man zei met sombere stem: „Uit het leger van Israël — ik ben ontkomen....".

4 Waarop David ontsteld informeerde: „Wat is er toch gebeurd? Vertel het mij!" Toen antwoordde de boodschapper hem: „Het leger heeft de nederlaag geleden; wat er van over was, is gevlucht; vele mannen zijn gesneuveld — en tot hen behoren ook koning Saul en zijn zoon Jonathan, de kroonprins".

5 Dat was een verpletterend bericht voor David: wàt, Saul en Jonathan dood? Saul, de gezalfde des HEREN, en Jonathan, zijn beminde boezemvriend? „Hoe wéét ge dat, vriend?"

6-10 Daarop diste de man het volgende verhaal op, waarvan David op dat ogenblik de juistheid wel niet kon beoordelen, maar dat hij in zijn kern toch wel voor waar moest aanvaarden, omdat de boodschapper hem tegelijk de bewijzen van 's konings dood in handen gaf:

„Toevallig kwam ik op het toneel van de strijd, die zich afspeelde in het bergland van Gilboa, en daar zag ik koning Saul in groot gevaar, want geheel alleen moest hij zich verdedigen tegen een sterke groep gevechtswagens en ruiters, die op hem aandrongen; de koning was òp van vermoeidheid, en leunde op zijn speer; hij keek in wanhoop rond naar hulp, en zag toen míj; „man", riep hij, „kom eens hier!" Ik naar hem toe: „hier ben ik", zei ik. Daarop vroeg hij, wie ik was. Waarop ik hem antwoordde: „Ik ben een Amalekiet". Toen vroeg de koning, of ik naar hem toe wilde komen om hem te doden, „want" — zo zei hij — „een duizeling heeft mij bevangen, maar mijn leven is nog geheel bij mij". Ik dacht na, maar had de situatie spoedig door: de koning wilde, nu hij zó de nederlaag had geleden, niet levend in de handen van zijn vijanden vallen, en begreep ook, dat deze hem zeker niet in leven zouden laten. Dus voldeed ik aan zijn wens, en doodde hem. En zie: als bewijsstukken ontnam ik hem de diadeem, welke hij om zijn hoofd droeg, en de armband, welke om zijn pols sloot. Hier hebt u ze, mijn heer David!"

11, 12 Aan deze bewijsstukken merkte David, dat de man in ieder geval hierin waarheid sprak, dat koning Saul in-

derdaad dood was. En dat ontroerde hem sterk. Want zeker, Saul was zijn vijand geweest, die hem rusteloos had vervolgd, en gejaagd als een veldhoen in de bergen [1]) — maar dit einde greep hem aan, te meer omdat ook zijn geliefde vriend Jonathan gesneuveld scheen te zijn. De eerste drager van Israëls kroon zó om het leven gekomen! En wat David nog erger vond: het volk des Verbonds, het volk van Gods keuze zó verslagen! Hoe zullen de heidenen nu de HERE honen, en met Zijn Naam spotten! Wat staat het er nu hachelijk voor met de zaak des HEREN.... De droefheid overmande David: hij scheurde zijn klederen, en verhief weeklagend zijn stem, hij schaamde zich de tranen niet, die over zijn gezicht liepen. En spontaan weenden en weeklaagden al zijn mannen met hem mee, al vastend. Uur na uur, tot aan de avond toe....

b. *David bedient de gerechtigheid Gods.* 1 : 13-16.

1 : 13 Daarna dacht David aan de boodschapper, die nog steeds in de nabijheid gebleven was. De man hoopte natuurlijk op een flinke beloning, want hij had bij zichzelf geredeneerd: nu Saul dood is, zal het koningschap aan David komen. Vol verwachting ging hij naar David toe, toen deze hem ontbood. Maar deze keek hem aan, en vroeg slechts: „Waar komt gij vandaan?" Waarop de jonge man, die hem zoveel leugens op de mouw had gespeld — waarvan alleen waarheid was, dat hij in de nacht, „hyena van het slagveld" als hij was, de koning van zijn vorstelijke onderscheidingstekenen had beroofd —, hem antwoordde, dat hij de zoon van een vreemdeling, een Amalekiet was.

14 Hoe schrok hij, toen David toornig tegen hem uitvoer, en hem opeens voor de consequentie stelde van de daad, welke hij gezegd had, volvoerd te hebben: „Gij hebt dus Saul gedood? — man, hoe hebt ge het durven doen? — hij was en bleef toch de gezalfde des HEREN? Wie de gezalfde aantast, tast de HERE Zelf aan!"

15, 16 David wenkte daarop een van zijn gewapende jongemannen, en droeg hem op, de lijkrover neer te stoten.

[1]) Vgl. 1 Sam. 26 : 20.

Onmiddellijk gehoorzaamde deze, en terwijl hij zijn wapen door de borst van de Amalekiet dreef, zeide David: „Uw bloed zij op uw eigen hoofd! Ge zijt er zelf de oorzaak van, dat ge uw leven verliest, want ge hebt immers met uw eigen mond u zelf aangeklaagd, getuigende voor het oor des HEREN, dat gij Zijn gezalfde hebt gedood — zulk een bloedschuld mag niet ongewroken blijven!"

Alzo stierf deze man.

c. *Davids klaagzang.* 1 : 17-27.

1:17, 18 Daarop dreef de Geest des HEREN David aan, om een klaaglied te zingen over Saul en Jonathan. Want zijn hart weende over deze beiden, vader en zoon, zó aan het einde van hun leven gekomen.... Hij had geen heimelijk leedvermaak om het strenge oordeel Gods, dat over deze vorst en zijn huis gekomen was omdat Saul vergeten had, dat de herder er om het volk moet zijn [1]), en Israël geregeerd had alsof het volk er om de herder zou wezen [2]). David vreesde de HERE, en hij wilde, dat ook zijn volk in die oprechte godsvrucht zou wandelen. Daarom gaf hij opdracht, dat zijn Judese manschappen dit lied van buiten moesten leren — dit lied, dat onder Israël de titel heeft gekregen: „het lied van de boog"[3]). Gelijk bekend, is het ook opgenomen in „het Boek van de Oprechte" [4]).

Zo zong en weeklaagde David, ziende op de smaad, die over Israël gevallen was als een modderregen, waardoor de Naam des HEREN onteerd werd:

---

1) Het *theocratisch* koningsideaal: de *herder* is er om het *volk*.

2) Het *autocratisch* koningsideaal: het *volk* is er om de *herder*.

3) De tekst van de grondtaal is hier moeilijk vertaalbaar; zoals de St. V. het zegt, kan hier niet de zin zijn; met vele verklaarders heeft de N. V. 1951 de bedoeling aldus weergegeven: „en hij gaf bevel, de Judeeërs (dit lied van) de boog te leren". Misschien kreeg het deze benaming, omdat het betrekking heeft op oorlogshandelingen; de boog was in die tijden een hoofdwapen.

4) „Het Boek van de Oprechte" is een verloren gegaan geschrift, dat ten tijde van de verschijning van 2 Samuël nog algemeen bekend was. De Schrift noemt het nog een keer, nl. in Jozua 10 : 13. Verondersteld wordt wel, dat het een verzameling strijdliederen bevatte en misschien een onderdeel vormde van „het boek der oorlogen des HEREN" (Numeri 21 : 14).

19 „Het sieraad, o Israël — op uw hoogten ligt het [verslagen!
Hoe zijn de helden gevallen!"

— Hij stelde zich de joelende vreugde der Filistijnen voor, schaterend om de val van het volk van Gods keuze en zijn koningshuis:

20 „Verkondigt het niet te Gath,
boodschapt het niet op de straten van Askelon,
opdat de dochters der Filistijnen zich niet verheugen,
opdat de dochters der onbesnedenen niet jubelen!"

— Hij zag Gilboa's bergen als bondgenoten der vijanden, die lijdelijk de bloedige slachting hadden geduld:

21 „Bergen van Gilboa, noch dauw noch regen
zij op u, gij velden der heffingen [1]).
Want daar is weggeworpen het schild der helden,
het schild van Saul, niet met olie bestreken" [2]).

— Hij gedacht de dappere krijgsverrichtingen van Saul en Jonathan, beiden geducht in de oorlog, omdat zij de snelheid van de arend paarden aan de kracht van de leeuw:

22 „Zonder het bloed der verslagenen en het vet der [helden
keerde de boog van Jonathan nimmer terug,
en ledig kwam het zwaard van Saul niet weder.
23 Saul en Jonathan, de beminden en lieflijken,
waren in leven en sterven niet gescheiden.
Zij waren sneller dan arenden, sterker dan leeuwen".

— Hij zag de mooie hofdames, snikkend elkander de geschenken tonend, welke de koning in royale mildheid haar gegeven had:

---

[1]) „Velden der heffingen"; hiermee worden bedoeld de vruchten, die als eerstelingen voor het aangezicht Gods werden omhooggeheven.

[2]) Olie werd gebruikt, om de schilden, in de slag gebezigd, te ontdoen van vuil en bloed, zodat ze gereinigd en gepolijst werden.

24 „Dochters van Israël, weent over Saul, die u weel-
[derig
kleedde in scharlaken,
die gouden sieraden hechtte aan uw klederen".

— Diepe smart overweldigde David, denkend aan dit zwaar verlies, in het bijzonder om de dood van Jonathan, aan wie hij met een wondere liefde verbonden was:

25, 26 „Hoe zijn de helden gevallen te midden van de strijd!
Jonathan ligt verslagen op uw hoogten.
Het is mij bang om u, mijn broeder Jonathan,
gij waart mij zeer lief;
uw liefde was mij wonderlijker
dan liefde van vrouwen".

— Toch woog David het gericht over het Bondsvolk het zwaarst:

27 „Hoe zijn de helden gevallen,
de krijgswapenen verloren gegaan!"

DE GRONDLEGGING VAN HET THEOCRATISCHE RIJK. 2 : 1—5 : 5.

a. *De HERE draagt het koningschap op David over.* 2 : 1-7.

2 : 1 Hierna ging David de situatie overwegen, want nu Saul dood was, en ook drie zonen met hem, was de troon van Israël onbezet. David wist zichzelf geroepen — maar hij vroeg zich voortdurend af, hoe hij op die troon komen zou. Zou hij Ziklag mogen verlaten? Zou het volk hèm als koning roepen en ontvangen? Hoe zou de houding van Abner zijn, Sauls opperbevelhebber? Wat zou de enigovergebleven vierde zoon van Saul doen, de vijfendertigjarige Isboseth? [1]) Zou David het volk mogen verzamelen,

[1]) Isboseth = „man der schande". In 1 Kron. 8 : 33, 9 : 39 heet hij „Esbaël" = „man van Baël". Het schijnt, dat latere lezers van de Schrift deze naam opzettelijk hebben veranderd, om de herinnering aan de Baälsdienst onder Israël uit te bannen. Voor de berekening van zijn leeftijd vgl. 2 : 10, 11.

het leger reorganiseren, een einde mogen gaan maken aan de terreur der Filistijnen? Hij besloot, al deze dingen de HERE voor te leggen, en Hem door de Urim en Thummim te vragen: „zal ik optrekken naar een van de steden van Juda?" Toen de HERE hem antwoordde: „trek op!" en David vervolgens vroeg, naar wèlke hij dat doen moest, wees de HERE hem *Hebron* aan, het stadje, midden in het Judese bergland gelegen.

2 Dat bemoedigde David: was Hebron niet de plaats, waaraan de geur verbonden was van het verbond der genade, dat God met Abraham, Izak en Jacob gesloten had? Dus gaf hij gevolg aan de aanwijzing des HEREN, en vestigde zich met zijn gezin in deze stad. De twee vrouwen, met wie hij gehuwd was: Ahinoam, die uit Jizreël afkomstig was, en Abigaïl, de vroegere huisvrouw van Nabal, de Karmeliet, die door een beroerte gestorven was, trokken met hem op [1]).

3 Het sprak wel vanzelf, dat David zijn oude getrouwen, die zoveel spanningen en leed met hem hadden gedeeld, niet in de steek liet: zij trokken, ieder hun gezin meenemend, met hem mee, en hij liet hen wonen in de dorpen en gehuchten, die rondom Hebron lagen en tot het grondgebied van de stad behoorden.

4 Zijn geloofsvertrouwen werd niet beschaamd: na verloop van enige tijd kwamen de oudsten van Juda, namens heel de stam, om hem mee te delen, dat deze besloten had, hem als koning te erkennen. Dankbaar aanvaardde David dit besluit; hij zag dit als de aanvang der verwerkelijking van de Goddelijke belofte, dat hij over het Bondsvolk de kroon zou dragen; voorts liet hij zich te Hebron zalven tot koning over Juda's stam.

Een der eerste daden van koning David was deze:

Op zekere dag werd hem bericht, dat de burgers van Jabes — een belangrijke stad in Gilead, in het Oostjordaanse, waarheen het gedecimeerde leger van Saul, met zijn veldheer Abner, was gevlucht — de zorg voor de be-

---

[1]) In deze streek woonden waarschijnlijk meerdere bloedverwanten van David, en zeker vele vrienden of hem-sympathiek-gezinden (vgl. 1 Sam. 23 : 1 v.v.; 25 : 15 v.v.; 30 : 26 v.v.).

grafenis van Saul op zich hadden genomen en daarin een laatste, piëteitsvolle handeling hadden gesteld jegens hem,
5 die eens de gezalfde des HEREN geweest was. Daarop besloot hij, een officiële deputatie naar Jabes te zenden, met de opdracht, hen voor hun stijlvolle handelwijze te danken en hen tevens te verwittigen van zijn troonsbestijging.

Dit liet hij hun zeggen:

„Dat gij aan hem, die uw heer was, Saul, deze liefdedienst bewezen hebt, heeft mij zeer getroffen. Ik ben blij, dat zijn lichaam een eervolle begrafenis heeft ontvangen.
6 Daarom moge de HERE u zegenen, en u dit vergelden, door u Zijn liefde en trouw te bewijzen. Ik zal dat nimmer vergeten, en u eveneens welgezind zijn, gelijk ik in het
7 zenden van dit gezantschap al getoond heb. En voorts hoop ik van harte, dat gij niet bij de pakken gaat neerzitten, nu uw heer gestorven is, en dat ge u niet vreesachtig toont, maar dezelfde moed en dapperheid zult blijven tonen als voorheen. Want al is de politieke situatie onzeker en verward, de HERE is met ons: Hij heeft ons reeds dit lichtpunt gegeven, dat het huis van Juda mij tot koning over deze stam heeft gezalfd".

Dat was dus een zijdelingse, maar hoffelijk-duidelijke wenk, om nu de zijde van koning David te kiezen.

b. *De HERE beproeft de theocratische koning door de bestrijding van de „Saulspartij"*. 2 : 8—3 : 1.

2 : 8 Maar het behaagde de HERE, Davids geloof te beproeven: hij moest Gods tijd afwachten. Hij bemerkte al spoedig, dat onder leiding van Sauls maarschalk, Abner, een krachtige oppositie tegen zijn troon ontstond. Want deze, die een volle neef van Saul was [1]), zette aanstonds een diplomatieke zowel als een militaire actie in, om de dynastie van Saul aan de regering te doen blijven. En dat gelukte hem aanvankelijk ook, al had hij heel wat zorgen aan zijn hoofd, omdat vooral het Westjordaanse gebied sterk onder de suprematie der Filistijnen stond. Hij kreeg

[1]) Hun vaders, Kis en Ner, waren broeders.

het zover, dat hij de enig-overgebleven zoon van Saul, een man reeds achter in de dertig, als koning zag uitgeroepen over geheel Israël, behalve natuurlijk het gebied van David.

9 Zo werd Isboseth achtereenvolgens als koning erkend niet alleen door Gilead, het middelste deel van Oostjordaanland, waarin ook zijn residentie lag, namelijk Mahanaïm, maar ook door de Asjoerieten [1]), door Jizreël en omgeving, door Efraïm en Benjamin.

10 Toen dit bereikt was, was Isboseth veertig jaar. Niet lang echter heeft zijn regering over heel Israël geduurd: slechts twee jaar.

11 De toestand, dat alleen de stam van Juda David als koning erkende en volgde, heeft zeven en een half jaar geduurd, want zolang resideerde David te Hebron.

12 Het kon niet uitblijven, dat deze beide koningen met elkaar op gespannen voet stonden: dit alles betekende toch de botsing tussen de theocratische en de autocratische koning [2]).

Die botsing ontving vorm en gestalte, toen de troepen van beide vorsten elkander ontmoetten bij het plaatsje Gibeon, gelegen ten Westen van de Jordaan, in de streek noordelijk van Jeruzalem. Abner was met een sterke legerafdeling vanuit Mahanaïm de Jordaan overgetrokken en had zich naar Gibeon gewend.

13 Ook Davids generaal, Joab, de zoon van Zeruja [3]), had met Davids manschappen een expeditie ondernomen naar het Noorden, waarschijnlijk met de bedoeling, het grondgebied van het koninkrijk Juda uit te breiden — en zij troffen elkaar bij de vijver van Gibeon [4]). De legers betrokken stellingen aan weerszijden van deze vijver.

14 Toen kwam Abner met deze voorslag tot Joab: Laten een aantal jonge soldaten in onze tegenwoordigheid een spiegelgevecht houden! Waarschijnlijk wilde hij op deze

---

[1]) Waar deze Israëlieten precies woonden, valt niet uit te maken.

[2]) Zie noot 1 en 2 op blz. 10.

[3]) Zeruja was een zuster van David (vgl. 1 Kron. 2 : 16), Joab dus diens neef (oomzegger).

[4]) Zulke vijvers dienden als reservoirs, ter bewaring van het water der winterregens.

manier een beslissing uitlokken, en daardoor een burgeroorlog vermijden. Joab ging aanstonds op dit voorstel in.
15 Er werd besloten, van beide partijen twaalf jonge mannen te doen aantreden, en weldra stonden dezen aan weerszijden in het gelid.
16 Op een gegeven sein ving de tweekamp aan. Maar het werd méér dan een spiegelgevecht: bittere ernst werd de strijd, door de haatgevoelens, die de kampvechters van beide partijen bezielden. Elk paar mannen grepen elkaar bij het hoofd, en stootten al worstelend elkaar het zwaard in de zijde, zodat ze alle vierentwintig sneuvelden. Vandaar dat die plaats van toen af de naam ontving: Chelkath-Hazurim, wat betekent: „veld der messen": ze lag vlak bij Gibeon.
17 Daar deze tweekamp dus geen beslissing bracht, kwam het tot een verbitterd en bloedig gevecht tussen de beide legers, waarin de Judeeërs de winnende partij bleken en Abner met zijn troepen op de vlucht dreven.
18 Bij de achtervolging van het leger van Isboseth behoorden Joab en zijn twee jongere broeders, Abisai en Asaël [1]), tot de voorste lopers. De jongste broer was van hen drieën de snelste loper, hij kon lopen als een gazel over de velden!
19 Hij had zich als speciaal doel Abner gekozen; dat léék hem: de generaal van Isboseths leger te doen sneuvelen! Onvermoeid jaagde hij achter hem aan, noch rechts noch links afbuigende.
20 Toen Abner zag, dat zijn achtervolger voortdurend op hem inliep, bleef hij staan, en schreeuwde hem toe [2]): „Zijt gij 't, Asaël?" „Ja", riep deze terug, zijn gang niet minderend.
21 „Och jonge man", ried Abner hem, „wees toch niet zo dwaas, juist míj te vervolgen; als je dan persé iemand wilt doden, en diens uitrusting bemachtigen, wijk dan naar rechts of naar links, er zijn gewone soldaten genoeg!"
Maar daar dàcht Asaël niet aan: hij bleef doorjagen.
22 Daarop waarschuwde Abner de jonge man opnieuw:

---

[1]) Asa-el betekent: God heeft gemaakt.
[2]) Natuurlijk kende Abner de drie neven van David wel.

„Man, vervolg mij toch niet langer, ge zoudt het met de dood bekopen. En bedenk wel, wat ge op het spel zet: ik zou uw broer Joab niet onder de ogen kunnen komen, en ik heb toch zo grote achting voor hem".

23 Onbesuisd weigerde Asaël, ondertussen vlak bij de ervaren veldheer gekomen. En dat werd inderdaad zijn dood, want vóór hij er op bedacht was, stak Abner bliksemsnel het boveneind van zijn speer [1]) in Asaëls buik, zo hevig, dat het wapen er aan de rugzijde weer uitkwam; ogenblikkelijk viel de jonge man neer, en stierf.

Onmiddellijk zette Abner de gang er weer in.

Maar dit sneuvelen wekte grote deelneming bij de Judeeërs: ieder, die bij de plek kwam, waar het lijk van Asaël lag, bleef staan. Welk een slag was dit voor Davids leger!

24 Woedend en verbeten bleven Joab en Abisai Abner achtervolgen, nu nog gedreven door de zucht, hun gevallen broeder te wreken. Zij deden dit, totdat de zon onderging. Toen hadden zij de heuvel Amma bereikt, die oostelijk van Giach [2]) ligt, aan de weg naar de woestijn van Gibeon.

25 Ondertussen had Abner zijn legergroep, die voornamelijk uit Benjaminieten bestond, kunnen hergroeperen en stellingen doen innemen op de top van een heuvel, tegenover de heuvel Amma liggende. Daarmee had hij van een zeer gunstige positie zich verzekerd, gelijk Joab wel begreep.

26 Toen dan ook Abner hem het voorstel deed tot een wapenstilstand, en dat inkleedde in de vorm van een beroep op de tegenpartij, om toch de broederkrijg niet te doen voortduren: „Moet het zwaard dan maar steeds blijven verteren? Beseft ge dan niet, Joab, dat dit in het einde tot onverantwoordelijke gruwelen moet leiden? Hoe lang duurt het nog, eer gij uw troepen beveelt terug te trekken en hun broeders niet langer te achtervolgen?" vatte Joab deze voorslag direct aan: hij gaf hem immers de gelegenheid, nu met ere te retireren.

---

[1]) Ook het boveneinde van een speer eindigde in een spits, opdat men haar met de punt naar boven in de grond kon steken (vgl. 1 Sam. 26 : 7).

[2]) Giach, waarschijnlijk een bron ten Noordoosten van Jeruzalem.

27 Dus ging hij op Abners voorstel in, zeggende: „Abner, had dat maar eerder gezegd, zo waar God leeft! Natuurlijk zouden we ons dan vanmorgen al hebben teruggetrokken, en het krijgsvolk zou de achtervolging van zijn broeders gestaakt hebben!" [1])

28 Daarop blies Joab op de bazuin het teken: Terugtrekken! Zijn troepen staakten de strijd en verzamelden zich tot de terugtocht.

29 Toen konden Abner en zijn troepen rustig wegtrekken, wat zij ogenblikkelijk deden. Heel de nacht trokken zij door, eerst langs de Vlakte, dat is het dalgebied van de Jordaan, tot zij bij de plaats kwamen, waar zij deze rivier konden oversteken, daarna door het ganse district Bithron [2]), in het Oostjordaanse gelegen, tot zij vóór de hitte van de dag viel, in Mahanaïm arriveerden.

30 Ook Joab verzamelde zijn troepen tot de terugtocht. Toen allen weer tot één legerverband verenigd waren, en er appèl werd gehouden, bleek hij twintig soldaten verloren te hebben, onder wie Asaël.

31 Veel groter echter waren de verliezen onder de Benjaminieten, uit welke stam Abner zijn leger had gerecruteerd: niet minder dan driehonderdzestig manschappen waren gesneuveld, een ware slachting. Tegen de in de strijd geharde krijgers van David moesten de troepen van Isboseth het wel afleggen.

32 Het lijk van Asaël namen Joabs mannen met zich; het werd begraven te Bethlehem, zijn vaderstad [3]), waar het familiegraf zich bevond. Het was een nachtelijke begrafenis — daarna marcheerde het leger van Joab de ganse nacht door, en bij het aanbreken van de nieuwe dag bereikte het Hebron.

3 : 1 Zo was er een langdurige oorlogstoestand [4]) tussen het huis van Saul, van hetwelk de vijandschap uitging, en het huis van David, want vrede sloten deze beiden niet,

---

[1]) Handig schuift Joab met deze woorden de schuld van de bloedige strijd op Abner.

[2]) De grondtekst is hier onzeker; ik houd mij aan de Statenvertaling hier.

[3]) Asaëls moeder, Zeruja, was immers een dochter van Isaï.

[4]) Het Hebreeuwse woord geeft niet een complex van gevechtshandelingen aan (al kunnen die er wel geweest zijn), maar de oorlogssituatie.

zij bleven elkanders rivalen. Maar gaandeweg werd het openbaar, dat de dynastie van Saul het onderspit zou delven: terwijl de invloed en de macht van Isboseth steeds meer taanden, werd Davids positie al sterker.

c. *De HERE bevestigt Davids koningschap, en breekt dat van Isboseth.* 3 : 2—4 : 12.

3 : 2 Dat David de zegen des HEREN mocht ondervinden, bleek allereerst uit de toename van zijn gezin, waardoor de mogelijkheid geschapen werd tot de vorming van een dynastie. Want in Hebron werden hem niet minder dan zes zoons geboren, uit zes verschillende moeders. Als Oosters vorst meende David grotere luister aan zijn hofhouding te moeten bijzetten, door zich niet met één gemalin te vergenoegen, maar meerdere te huwen [1]).

Eerst schonken hem de beide vrouwen, die hij had meegevoerd naar Hebron, een zoon: Ahinoam, uit Jizreël afkomstig, baarde hem Amnon [2]) [2a]).

3 Abigaïl, die eerst gehuwd was met de Karmeliet Nabal, schonk aan Kileab het licht [3]).

Ook heeft David een prinses uit Gesur [4]) zich tot vrouw genomen, een dochter van koning Talmai, Maächa geheten; uit deze verbintenis sproot Absalom [5]).

4, 5 Voorts nam David zich, te Hebron wonende, nog drie andere vrouwen, wier afkomst ons onbekend is, namelijk: Haggith, Abital en Egla [6]). Zij waren de moeders van

---

[1]) David heeft zich hierin niet gehouden aan de Wet des HEREN voor de koningen van het Bondsvolk (vgl. Deut. 17 : 17). Zie over het probleem der *veelwijverij* overigens: A. Janse, „Eva's dochteren", blz. 57—68.

[2]) Waarschijnlijk een afgekorte naam, betekenend: „(God is) waarheid".

[2a]) Voor de betekenis van de namen heb ik veel te danken aan: „Israëlietische Persoonsnamen", door dr B. J. Oosterhoff (Van Keulen, Delft, 1953).

[3]) Kileab heet in 1 Kron. 3 : 1: Daniël. Waarschijnlijk heeft deze oudste twee namen gedragen. Daniël = „God heeft recht verschaft".

[4]) Gesur (vgl. Deut. 3 : 14) was een klein rijk nabij Basan. Absalom was dus de enige zoon, die ook van moederszijde koninklijk bloed in de aderen had; misschien een factor, die zijn (revolutionaire) aanspraken op de troon van zijn vader mede verklaart?

[5]) Absalom betekent: „Vader is vrede".

[6]) Betekenis resp.: „Op de feestdag geboren"; „Vader is dauw"; „Kalf".

respectievelijk: Adonia [1]), Sefatja [2]) en Jithream. Allen zijn dezen te Hebron geboren [3]).

6 Groeide dus het eenvoudige hof van David te Hebron in betekenis, heel anders verging het Isboseth, Sauls onbetekenende en zwakke zoon. Tot de opvallende neergang van zijn bewind droeg niemand méér bij dan juist.... zijn veldheer, Abner [4]). Deze was de man, die aan het hof van Sauls zoon achter de schermen aan de touwtjes trok: hij gebruikte Isboseth als zijn speelbal. Waarschijnlijk was het aanvankelijk zijn doel, zelf zich te zetten op de troon van Israël. Maar hoe meer de macht van David groeide, hoe sterker Abner tot de overtuiging kwam, dat dit toch niet gelukken zou, en hij er beter aan zou doen, de bakens te verzetten en zich bij David aan te sluiten, tegelijk proberende, een der hoogste posities aan diens hof zich te veroveren.

7 Een bepaald gebeuren verscherpte de situatie en leidde tot het openlijk conflict tussen koning en veldheer.

Een der wegen, waardoor Abner zijn doel trachtte te verwezenlijken, was namelijk, dat hij een verhouding had opgezet met een bijvrouw van Saul, Rizpa geheten; zij was de dochter van een zekere Ajja. Isboseth, die de bedoelingen van zijn doortastende generaal wel doorzag, maar te zwak was, tegen hem op te treden, en bovendien zijn bekwame dienaar eigenlijk niet missen kon, verstoutte zich op zekere dag, aan Abner over diens betrekkingen met Rizpa, die hem een doorn in het oog waren, een verwijtende opmerking te maken: „Waarom houdt gij het met de vroegere bijvrouw van mijn vader?" Isboseth begreep natuurlijk heel goed Abners doeleinden: hij wilde zich daardoor rechten op de troon verwerven! [5])

---

1) Adonia (eig. Adoni-jah, afkorting van Jahweh) = „Jahweh is heer".

2) Sefatja(h) wil zeggen: „Jahweh heeft recht verschaft".

3) Sefatja en Jithream zijn waarschijnlijk jong gestorven: ze worden tenminste in de Schrift overigens niet meer genoemd.

N.B. Uit de naamgeving van deze zes zoons valt misschien iets af te leiden over Davids geestesgesteldheid (vertrouwen op de HERE!) in deze periode.

4) Abner = „Vader is een licht".

5) In het Oosten van die dagen had slechts de troonopvolger het recht, de bijvrouwen van zijn voorganger tot zich te nemen. Deed een ander het, dan

8 Maar dat was te veel voor de eerzuchtige en zelfstandige veldheer. Wat? Zou zo'n zwakkeling hem in zijn plannen dwarsbomen? Buiten zichzelf van woede antwoordde hij de koning, driftig: „Wat denkt u wel van mij? Ben ik een hondskop, die het met Juda houdt? Man, hoe bestaat het, dat gij mij als een verrader ziet! Ik ben nog steeds trouw aan het huis van uw vader Saul, aan zijn broeders en aan zijn vrienden, en 't zou er al reeds hachelijk voor u uitgezien hebben, als ik niet tot-en-met uw partij gesteund zou hebben. Ge zoudt al lang in Davids handen gevallen zijn, als dat niet het geval geweest zou zijn! En mij moet gij thans een misstap met een vrouw verwijten!? Dat zal je berouwen, Isboseth!"

9, 10 Abner maakte zich hoe langer hoe bozer. Wat hij vervolgens ging zeggen, leidde hij zelfs in met een dure eed: „Zo moge God Abner doen, ja nog erger....". Daaruit kon Isboseth afleiden, dat het onherroepelijk vaststond bij Abner. En méér nog: dat zijn veldheer hem in de steek ging laten. Want Abner vervolgde: „Het zal u zeker wel bekend zijn, o koning, dat de HERE aan David gezworen heeft, hem het koningschap te zullen geven? Welnu, ik ga dat voor hem bewerken! Ge kunt er zeker van zijn, dat ik het koningschap aan het huis van Saul ontneem, en er voor zorg, dat David de kroon gaat dragen over geheel Israël en Juda, van Dan tot Berseba toe!"

11 Verbijsterd en bevreesd staarde Isboseth zijn veldheer aan. Geen woord meer was hij in staat uit te brengen: hij wist nu maar al te goed, dat zijn troon wankelde en het met zijn regering afgelopen was. Die man, met zijn onverzettelijke wil, zou doen, wat hij dreigde!

12 Abner voegde de daad bij het woord: in het geheim zond hij boden tot David, ter plaatse, waar deze zich bevond, om hem het aanbod te doen, een wederzijds verbond te sluiten. Zijn gezanten moesten hun boodschap inleiden met de diplomatiek-gestelde vraag: „Van wie is het land?" Daaruit kon David dan afleiden, dat het huis van Saul alle aanspraken op de troon van het Bondsvolk prijsgaf. Als

---

werd dat beschouwd als een aanspraak maken op de troon, vgl. 2 Sam. 16 : 21; 1 Kon. 2 : 22.

David er op inging, en zijn steun aanvaardde, zegde Abner hem toe, al zijn invloed aan te wenden, dat alle stammen Davids zijde zouden kiezen.

13 Hoe David zich verblijdde over deze onverwachte wending in de slepende burgeroorlog! Natuurlijk ging hij er op in, maar van zíjn kant eveneens met diplomatieke wijsheid. Hij liet Abner antwoorden: „Gaarne zal ik u ontvangen tot verdere onderhandelingen, want in beginsel ben ik bereid, met u het gevraagde verdrag te sluiten. Echter op één voorwaarde: als gij tot mij komt, moet gij Michal, de dochter van Saul, meebrengen, want zij hoort in míjn huis!" Dat was inderdaad staatsmanswijsheid: niet alleen, dat Michal rechtens Davids wettige echtgenote was, die zijn schoonvader hem wederrechtelijk ontnomen had [1]) — maar haar terugkeer zou voor het volk een bewijs zijn, dat hij jegens Sauls dynastie geen haat koesterde, èn dat zijn aanspraken op diens troon wettig waren, wijl hij toch Sauls schoonzoon was en bleef.

14 Na zich vergewist te hebben, dat Abner hiertegen geen bezwaren zou opperen, zond David een officiële deputatie naar het hoofd van Sauls huis, Isboseth, met de boodschap, hem zijn wettige vrouw Michal terug te geven, hem er op wijzend, langs welke legale weg hij die van Saul verkregen had, namelijk door aan diens voorwaarde te voldoen, hem honderd voorhuiden van Filistijnen in handen te spelen [2]).

15 Dat durfde Isboseth niet te weigeren, al begreep hij heel wel de politieke betekenis van deze manoeuvre. Bovendien zal Abner er kortweg op aangedrongen hebben: „doen, o koning!" Dus liet Isboseth Michal van haar man Paltiël, de zoon van Laïs, weghalen.

16 Het was een heel ding voor deze man, zo de vrouw, die hij liefgekregen had, te moeten missen. Wenend liep hij dan ook met de kleine groep soldaten, die onder persoonlijke aanvoering van Abner stond, mee, zo ver hij kon, tot aan Bahurim [3]) toe. Daar Michal hem echter tegen het

---

[1]) Vgl. 1 Sam. 25 : 44.
[2]) Vgl. 1 Sam. 18 : 25, 27.
[3]) Bahurim lag waarschijnlijk aan de weg van Gilgal naar Jeruzalem, iets ten Noordoosten van deze laatste stad.

recht des HEREN in als vrouw gegeven was, kon dit geen onrechtvaardige daad genoemd worden. Daar in Bahurim zond Abner de man met een kort en bijtend bevel terug: „Vooruit, Paltiël, pak je nu weg naar je huis!"

17, 18 Nu had Abner, vóór hij tot David met de dochter van Saul komen zou, reeds verschillende besprekingen gehad met tal van vooraanstaande stamhoofden van Israël, van wie hij wist, dat ze genoeg hadden van de zwakke, onzelfstandige Isboseth, en de krachtige David, wiens ster aan het rijzen was, tot koning begeerden. En hij had hen er op gewezen, dat de situatie nu rijp was om te handelen. Want, zei hij, de HERE heeft van David gezegd, dat deze Hem het instrument zou wezen, om het volk van Zijn keuze, Israël, te verlossen uit de macht van de Filistijnen en van al zijn vijanden!

19a In het bijzonder had Abner verschillende vertrouwelijke gesprekken gevoerd met de leiders van de stam Benjamin, uit welke immers het huis van Saul stamde, mannen die nog het meest verknocht aan Isboseth waren. Tegen de harde feiten konden zij echter niet op: ze moesten toegeven, dat de politiek, welke Abner voerde, ten zeerste in Israëls belang was; ook zíj gaven zich gewonnen.

19b Toen achtte Abner het moment gekomen,om zich opnieuw naar Hebron te begeven — niet slechts ten einde Michal te begeleiden in haar terugvoering tot haar man, die zij eens zo vurig had liefgehad [1]), maar ook om David verheugd en trots de mededeling te brengen, dat Israëls autoriteiten zich nu tégen Isboseth en vóór de koning verklaard hadden, ook zelfs de stamhoofden van Benjamin.

20 Als een soort bewijs bracht Abner twintig mannen met zich, die de oudsten van Israël vertegenwoordigden. Met grote eer ontving David dit uitgelezen gezelschap; hij bood het een feestelijke maaltijd aan, aan welke het door beiden begeerde en gesloten verbond bekrachtigd en gevierd werd.

21 Daarop sloeg Abner de koning voor, dat hij, Abner, nu zou vertrekken, opdat hij de officiële daad van geheel Israëls erkenning van David als de nieuwe koning zou

---

[1]) Vgl. 1 Sam. 18 : 28; 19 : 1-17.

kunnen gaan voorbereiden, en hij aldus de begeerte van Davids hart zou verwerkelijken, op welker vervulling deze geduldig gewacht had, tot de HERE het hem geven zou.

David vond dit uitstekend; hij liet Abner in vrede gaan: nu was immers duidelijk gebleken, dat de man zijn jarenlange oppositie tegen Davids koningschap gestaakt had, en er inderdaad in geslaagd was, geheel Israël diens van God gegeven rechten op de troon van het Bondsvolk te doen erkennen.

22 Althans, zo dachten David en ook Abner zelf: „in vrede"! Maar geen van beiden hadden gerekend met de factor „Joab"....

Deze was, juist toen Abner nog maar nauwelijks Hebron verlaten had, daar met zijn mannen van een strooptocht teruggekeerd, een niet onvoordelige ook, want ze hadden een rijke buit meegebracht.

23 Natuurlijk werd hem ogenblikkelijk het grote nieuws verteld: „Moet u horen, Joab: Abner, de zoon van Ner, is in hoogsteigen persoon bij de koning geweest; ze hebben samen een verbond gesloten, en David heeft hem in vrede laten gaan!"

24, 25 Dat was helemaal niet naar de zin van Joab, die Abner haatte, omdat deze immers zijn jeugdige broer Asaël had gedood. Bovendien strookte dit in 't geheel niet met de begeerte van Joab: in het nieuwkomende rijk Davids hoogste militaire autoriteit te zijn; hij begreep wonderwel, dat Abner, als hij in leven bleef en aan Davids hof werd verbonden, een geduchte mededinger voor hem zou betekenen. Vanaf dat moment stond het eens te meer voor hem vast, dat hij niet rusten zou, voor en aleer Abners levenslamp was uitgeblust!

Over de wijze waaròp pleegde hij overleg met zijn broer Abisai [1]).

Daarop ging Joab naar de koning, en viel maar dadelijk met de deur in huis:

„Wat hebt ge nú toch gedaan, David? Dat is toch wel

[1]) Uit vs 30 en vs 39 blijkt namelijk, dat ook Abisai de hand gehad heeft in het complot om Abner te vermoorden.

je reinste dwaasheid! Wie laat nu zo'n man, zo'n bedrieger en verrader, bij zich komen, om dan met hem te onderhandelen, en hem weer ongehinderd te laten vertrekken! Kent ge dan die zoon van Ner, die sluwe Abner, nog niet? Begrijpt ge dan niet, hoe oer-dom ge hierin gehandeld hebt? Ik heb de man wel dóór: hij heeft zich natuurlijk op zijn mooist voorgedaan, maar zijn enige doel met zijn komst tot u is geweest, om op een listige manier uw verdere plannen te weten te komen, en daar dan gebruik van te maken. David, ge zult eens wat beleven".

26 David liet zijn hoofdofficier uitrazen, hij kende hem wel [1]) — deze harde, naar macht strevende neef van hem [2]), die evenals zijn broer Abisai eigenlijk niemand naast zich duldde! Maar op zijn besluiten kwam de koning niet terug.

Toen Joab merkte, dat zijn redeneringen geen indruk op David maakten, ging hij nijdig weg, om zijn plannen uit te voeren. Hij zond namelijk Abner snelle koeriers achterna [3]), die hem de boodschap moesten overbrengen, dat koning David hem nog dringend spreken wilde — al wist David daar niets van en had hij generlei opdracht daartoe gegeven. Inderdaad achterhaalden de boden Abner bij de bron Sira [4]). En waarlijk, argeloos keerde Abner onmiddellijk met deze koeriers terug!

27 Bij de poort van Hebron gekomen, trad Joab hem tegemoet, die hem vriendelijk begroette, en hem terzijde in een schemerige hoek van het poortgebouw voerde, onder voorwendsel, dat hij namens David vertrouwelijk met hem wilde praten over gewichtige staatszaken. Daar stak Joab hem onverhoeds zijn wapen in het onderlijf, zodat hij dodelijk gewond neerzeeg, en stierf. Met grimmige voldoening keek Joab op het lijk van zijn tegenstander neer: nu was Asaëls bloed eindelijk gewroken!

28 Al spoedig bracht iemand David rapport uit over het voorgevallene. Hevig ontstelde de koning: die Joab stond toch ook voor niets! Maar híj wist zich zelf onschuldig aan

---

1) Vgl. vs 39.
2) Vgl. noot 3 op blz. 15.
3) Misschien was Abisai zelf daar wel bij!
4) Deze bron lag ± 20 stadiën (3.7 K.M.) ten Noorden van Hebron.

deze lage moord, die in geen enkel opzicht te rechtvaardigen was, zelfs niet naar de wet op de bloedwraak [1]): Abner toch had in gevechtshandelingen, en nog wel uit zelf-
29 verdediging, Asaël gedood. Bovendien begreep David opperbest, welk een bedenkelijke gevolgen deze daad kon hebben, indien het volk, er van horende, zou menen, dat koning David de aanstichter van de moord was. Daarom sprak hij voor de oren van zijn dienaren een vloekwoord uit over Joabs geslacht, na eerst uitdrukkelijk verklaard te hebben, dat hij en zijn koningschap volstrekt onschuldig waren voor de HERE ten aanzien van Abners bloed. Hij zeide: „Moge dit bloed neerkomen op het hoofd van Joab en van zijn ganse familie! Moge de HERE het zó leiden, dat er nooit in dit geslacht iemand ontbreke, die aan vloeiing lijdt of aan melaatsheid, waardoor hij onrein is — die op krukken moet lopen, en dus een gebrekkige is — die door het zwaard valt of broodsgebrek lijdt!" Een vreselijke vloek!

30 Als met rode letters staat dit in de annalen van Davids regering gestaafd: Joab en zijn broer Abisai hebben Abner vermoord, omdat deze hun broeder Asaël in de slag bij Gibeon gedood had.

31 Voorts dacht het de koning goed, de gevallen Abner een eervolle begrafenis te geven. Daartoe liet hij een bevel uitgaan, dat ter gelegenheid van deze ter-aarde-bestelling publiek rouw zou worden bedreven. Dat gold al zijn hovelingen en militairen — Joab, de moordenaar, dus zeker niet in de laatste plaats. Zij moesten allen hun kleren scheuren, ten teken van rouw, ruw-harige zakken om de schouders slaan, en weeklagend voor de baar uitlopen. Hij zelf zou zwijgend de baar volgen. Zo geschiedde het. Niemand dorst zich aan dit algemeen rouwbetoon te onttrekken, zelfs de beide zoons van Zeruja niet: die liepen voor in de stoet. Prettig zullen ze zich wel niet gevoeld hebben, hoe onbeschaamd ze ook waren, deze moordenaars....

32 Toen het lijk van Abner ergens in Hebrons gebied werd bijgezet in een grafspelonk, hief koning David zijn stem op en brak in luid wenen uit. Evenzo deed, onder de diepe indruk daarvan, gans het volk.

[1]) Vgl. Num. 35.

33, 34 Nog sterker betuigde David zijn onschuld en openbaarde hij zijn smart, door bij dat graf een klaagzang te dichten.

Dit zong hij:

„Moest Abner nu sterven als een goddeloze?
Uw handen waren niet gebonden,
uw voeten waren niet in ketenen geklonken.
Gij zijt gevallen, zoals men door booswichten valt!"

Dat maakte nòg dieper indruk op de menigte: het geween en geklaag nam in sterkte en diepgang toe.

35 Treurend trok David zich daarna in zijn woning terug: hij wilde heel de dag vasten [1]). Het ganse hof drong er bij de koning op aan, toch wat voedsel te nemen, maar hij weigerde dat beslist, zwoer zelfs een eed: „Zo moge God mij doen, ja nog erger, indien ik voor zonsondergang brood of wat dan ook proef....".

36, 37 Daaruit begreep zijn omgeving, en ieder, die het hoorde, hoe diepe ernst het de koning was met al dat rouwmisbaar: het maakte alles, ook zijn vasten, een zeer gunstige indruk op het volk, zodat allen er in goedkeurende zin over spraken, en de gedachte geheel en al werd losgelaten, als zou David zelf de hand gehad hebben in de moord op Abner.

38, 39 Bovendien verzekerde de koning nog aan zijn intiemste medewerkers: „Ge weet toch wel, dat er deze dag een vorst in Israël is gevallen, een groot man? Welk een verantwoording hebben de zonen van Zeruja, die beide neven van mij, op zich geladen! Eigenlijk moest ik hen straffen — maar ja, ik ben nog maar pas tot koning gezalfd, en ik heb nog niet voldoende overwicht over deze mannen, die zo brutaal zijn opgetreden. Ik moet wel de wraak aan de HERE overlaten. Moge Hij hen, en in het bijzonder de man, die in feite Abners bloed vergoten heeft, het kwaad

---

[1]) We krijgen uit het verhaal de indruk, dat de moord op Abner geschied is in de late namiddag, misschien tegen het vallen van de schemering; dan zal de graflegging op de morgen van de volgende dag hebben plaatsgevonden, welke dag David dan voor zichzelf tot een vastendag heeft bestemd, evenals na het bericht over de dood van Saul en Jonathan (1 : 12).

vergelden, dat zij hebben bedreven. Hij zal het vergelden!" [1])

4 : 1 Als een lopend vuurtje ging het gerucht van Abners plotselinge, gewelddadige dood het land door. Gans Israël raakte er door in beroering. En niet het minst de zwakke zoon van Saul, daar in Mahanaïm. Radeloos werd hij door deze tijding: wat moest hij nu beginnen? Alle moed ontzonk hem: de dynastie van zijn vader was nu toch geheel uitgeschakeld; en waar de krachtige figuur van Abner hem ontvallen was, gevoelde Isboseth, dat hij op de nog overblijvende officieren niet meer aan zou kunnen, te meer, waar Israëls oudsten hem hun steun onthielden.

2 Wie zouden er eigenlijk nog in aanmerking komen, om de opengevallen plaats van Abner in te nemen? Het meest geschikt zouden misschien nog de beide hoofdofficieren Baëna en Rechab, zoons van Rimmon, uit het plaatsje Beëroth, dat tot het stamgebied van Benjamin behoorde [2]). Benjaminieten, stamgenoten dus van Isboseth, waren wellicht het meest-betrouwbaar!

3 — De inwoners van Beëroth waren uitgeweken naar Gitthaïm [3]), en daar woonden zij, tot op de dag, waarop deze geschiedenis zich afspeelde, als vreemdelingen: Gitthaïm lag niet in het aan Benjamin toegewezen erfgebied. —

4 Want een lid van Sauls huis, op wiens steun Isboseth rekenen kon, was er in 't geheel niet meer. Immers, in leven was nog alleen de enige zoon van Jonathan, een kleinzoon dus van Saul. Maar deze was kreupel aan beide voeten. De oorzaak daarvan was, dat hij, toen hij vijf jaar oud was, een lelijke val had gemaakt. Dat gebeurde, toen uit Jizreël de trieste en alarmerende tijding binnenkwam, dat Saul en Jonathan beiden gevallen waren in de veldslag tegen de Filistijnen. Zijn voedster had hem toen opgenomen, om met hem te vluchten. Maar door haar harde lopen was zij gestruikeld, en de kleine jongen was daarbij

---

1) Vgl. 1 Kon. 2 : 5 v.v.

2) Vgl. Joz. 9 : 17, waar deze plaats nog Kanaänietisch gerekend wordt, en Joz. 18 : 25, waar ze tot de stam Benjamin gerekend staat.

3) Misschien vanwege verovering door de Filistijnen?

gevallen, waardoor hij zo ongelukkig was terechtgekomen, dat hij vanaf dat ogenblik kreupel was. Zijn naam was Mefiboseth [1]).

Van deze invalide kon Isboseth, zijn oom, derhalve geen steun verwachten, evenmin was hij geschikt, troonopvolger te zijn.

5 Hoe volkomen geïsoleerd Isboseth al stond, zou de geschiedenis maar al te tragisch bewijzen. Want de beide zonen van Rimmon, Rechab en Baëna, meenden nu in troebel water te kunnen vissen, en zich over het lijk van hun koning heen te kunnen verzekeren van de gunst van koning David. Op zekere dag, toen de zon in haar hoogste stand zich bevond en de dag op zijn heetst was, drongen zij het slecht-bewaakte paleis in Mahanaïm binnen, wetende, dat Isboseth op dat uur zijn middagslaap deed.

6, 7a Tegenover de wacht gaven zij voor, dat zij wat tarwe kwamen halen uit de proviand-afdeling. In plaats daarvan echter slopen zij naar de koninklijke slaapkamer, gaven de rustende koning een dodelijke steek in zijn onderlijf, sloegen hem vervolgens dood, en hieuwen zijn hoofd af.

7b, 8 Dat deden zij in de zak, zogenaamd voor tarwe bestemd, waarop zij in koelen bloede het paleis weer uitwandelden. Daarop begaven zij zich direct op weg in de richting van Hebron: ze wilden dat bloedige hoofd als bewijsstuk van hun „heldendaad" aan David tonen. Na een tocht, waarbij zij heel de nacht doorliepen, langs de Vlakte van de Jordaan, kwamen zij eindelijk te Hebron, meldden zich aan Davids woning, werden bij hem toegelaten, en zeiden, de inhoud van de zak aan de koning tonend: „Ziehier, o koning, het hoofd van Isboseth, de zoon van uw vijand Saul, die u naar het leven heeft gestaan; Jahweh heeft op deze dag aan mijn heer de koning wraak geschonken op Saul en op zijn nageslacht". Natuurlijk hoopten zij daarbij op een grote beloning! Op zijn minst ver-

---

[1]) In 1 Kron. 8 : 34 en 9 : 40 heet hij Meribbaël. Waarschijnlijk heeft Jonathan hem zo genoemd; de naam betekent: „Strijder is Baël", waarbij niet gedacht behoeft te worden aan de Kanaänietische afgoden: Jahweh werd ook wel „Baël" (= Heer) genoemd. Later heeft men de naam veranderd, vgl. noot 1 op blz. 12.

wachtten zij, dat David hen tot dank een officiersplaats zou geven in het leger, dat hij bezig was op te bouwen.

9-11 Maar als zij gedacht hadden, dat David zijn rijk wilde vestigen op bloed en misdaad, dan hadden zij zich ten enenmale vergist.

David ontstak in toorn, en voer tegen deze booswichten, deze zonen van Rimmon, aldus uit: „Rechab en Baëna, ge denkt zeker, dat gij mij daarmee een dienst hebt bewezen? Zo waar Jahweh leeft, Hij, Die mij uit alle benauwdheid heeft verlost — dit kost u uw leven! Ik heb indertijd die boodschapper, die mij de tijding van Sauls dood kwam brengen, en ook van zichzelf meende, dat hij een brenger van goede tijding zou zijn, in Ziklag laten grijpen en terechtstellen en hem zo zijn verdiende loon gegeven! Dacht gij soms, dat ik u een ander bodeloon zou uitkeren? Dan vergist gij u wel grondig. Nog veel meer dan hij toen verdient gij de dood, goddeloze mannen, dat ge zijt! Schandelijk is het stuk, dat gij bedreven hebt: een rechtvaardig en weerloos man in zijn huis op zijn bed laaghartig te vermoorden! Moordenaars, zou ik dan nu zijn bloed niet van uw hand afeisen en u van de aarde wegdoen?"

12 Daarop gaf David opdracht aan zijn lijfwacht, om de beide moordenaars te grijpen, weg te voeren en ter dood te brengen; hun moesten bovendien de handen en voeten worden afgehouwen; voorts moesten hun lijken, aldus verminkt, aan twee galgen worden gehangen, nabij de vijver in Hebron. Dit als een stille prediking van hun schande, maar ook van het recht des HEREN.

Aldus geschiedde.

Maar het hoofd van Isboseth wikkelden zij in linnen windsels en begroeven het in het graf van Abner te Hebron.

d. *De HERE plaatst de man van Zijn keuze op de troon van gans Israël.* 5 : 1-5 [1]).

5 : 1 Eindelijk brak nu voor David het moment aan, waarop heel Israël zich boog voor Gods verkiezing.

---

[1]) Vgl. 1 Kron. 11 : 1-3.

Uit al het gebeurde trokken nu de oudsten van alle stammen Israëls eenparig de enig-mogelijke conclusie: aan David moest de kroon over geheel Israël aangeboden worden. Daartoe begaven zich deputaties van elk der stammen naar Hebron, waar een volksvergadering werd saamgeroepen. Daar sprak een woordvoerder tot David: „Wij erkennen u als onze wettige, van-God-gegeven koning, en beloven u trouw, want wij behoren u toe met alle vezelen van ons bestaan.

2 Immers, reeds vroeger, toen Saul nog over ons regeerde, waart gij Israëls eigenlijke leidsman: gij deedt het volk uittrekken ten strijde, en voerde het overwinnend weer huiswaarts. Toen al heeft de HERE u Zijn belofte gegeven, dat gij de herder van Zijn volk mocht zijn en Israël mocht regeren als vorst".

3 En in deze plechtige, feestelijke vergadering sloot David met het ganse volk een verbond, wijl het nu zijn koningskeuze bevestigde. Daarop zalfden de oudsten hem in de Naam des HEREN tot koning over gans Israël.

4, 5 Toen David het koningschap over Juda aanvaardde, was hij dertig jaar oud; daar regeerde hij zeven en een half jaar; in Jeruzalem heeft hij drieëndertig jaar op de troon gezeten, regerend over geheel Israël en Juda; de totale duur van zijn regering is dus veertig jaar geweest [1]).

BEVESTIGING EN OPBLOEI VAN HET THEOCRATISCHE RIJK. 5 : 6—6 : 23.

a. *De HERE verkiest Jeruzalem, om daar Zijn Naam te openbaren.* 5 : 6-9.

5 : 6 Nu David de troon van gans Israël had beklommen, was zijn eerste daad, zich een andere stad te kiezen ter residentie. Daartoe was eigenlijk als vanzelfsprekend aangewezen de eeuwenoude stad Jeruzalem. Nimmer echter [2])

---

[1]) Vgl. 1 Kron. 29 : 27.

[2]) Vgl. Jozua 15 : 8, 63; 18 : 28; Richt. 1 : 8, 21; 19 : 11 v.v. Uit deze plaatsen blijkt, dat de verbonden krijgsmacht der stammen Juda en Simeon de stad innam, behalve de vesting op de berg Sion; die had de stam Benjamin in te

was het gelukt, de oorspronkelijke inwoners, de Jebusieten, te verdrijven uit deze stad, met haar machtige, schieronneembare burcht, welke op de berg Sion [1]) lag, in het Oosten van het stadsgebied [2]). Dat was David reeds lang een doorn in het oog, te meer, omdat de Jebusieten eigenlijk naar de pijpen van de Filistijnen moesten dansen, die natuurlijk niets liever wilden dan dat deze zo centraal gelegen stad met haar burcht onder hun invloed bleef: ze konden zo heel de streek controleren.

Daarom besloot koning David, na zijn leger gereorganiseerd te hebben [3]), in een krachtige gevechtsactie die zogenaamd-onneembare burcht te veroveren. Toen hij met zijn troepen voor de stad verscheen, riep men hem van de zijde van het Jebusietische garnizoen toe: „Wat wilt ge beginnen? Ge denkt toch zeker niet, dat ge hier binnenkomt? Onze burcht is onneembaar! Die is zo sterk, dat blinden en lammen haar wel kunnen verdedigen! Néén, David, hier komt ge niet binnen!"

7, 8 Dat was een diepe smaad voor David, en nog veel meer voor de Naam van zijn God, de God des Verbonds, de HERE.

Maar al spraken de Jebusieten zo boud-hoogmoedig, zo vlijmend-honend, ze wisten niet, dat ze tegenover de Onoverwinnelijke stonden, de God Israëls! Ze zouden 't al spoedig bemerken, hoe ijdel hun bluf was. David antwoordde hun niet, maar zeide tot zijn mannen:

„Al wie de Jebusieten slaat, in de stad komende langs

---

nemen, Jeruzalem verder van Jebusieten zuiverend; de Benjaminieten bleven echter in gebreke, dat te doen, en plukten dus niet de vruchten van de geslaagde actie van het Judees-Simeonietische leger, zodat in de tijd der Richteren Jeruzalem gold als „een vreemde stad, alwaar geen Israëlieten zijn" (Richteren 19 : 12).

[1]) „Sion" (eig. uit te spreken: Tsioon) betekent waarschijnlijk: „de droge dorre" (berg).

[2]) De stad was aan de Benjaminieten toegewezen (Joz. 18 : 28): de grens van Juda liep er precies buitenom (Joz. 15 : 8).

[3]) In 2 Sam. 5 : 6 lezen we: „met zijn mannen"; in de parallelplaats 1 Kron. 11 : 4: „met geheel Israël"; waaruit af te leiden valt een reorganisatie van zijn leger.

de watergang [1]) en zo bij deze bluffende heidenen, deze lammen en deze blinden, deze vijanden des HEREN, die mijn ziel haat, geraakt.... ik zal hem een rijke en royale beloning geven!" [2])

Vóór de Jebusieten het beseften, verschenen Davids onstuimige krijgers langs de watergang in hun midden, en werden zij volkomen overweldigd. Zo nam David de onneembare burcht in, die hij vanaf dat moment „de Davidsstad" zou noemen.

Uit die tijd dateert het spreekwoord onder Israël: „Blinden en lammen mogen niet binnenkomen". Daarmee bedoelde de Hebreeër de gehate vijanden Gods, met wie het Bondsvolk geen gemeenschap hebben mocht [3]).

9 Onmiddellijk na dit schitterende wapensucces verhuisde David met zijn hofhouding naar deze burcht, die hij tot zijn persoonlijk eigendom verkreeg, en daarom de naam gaf: „de Davidsstad". Daarop liet hij de stad van rondom versterken, en van de Millo [4]) af een vestingmuur aanleggen.

b. *De arm des HEREN verhoogt Davids hoorn.* 5 : 10-25 [5]).

5 : 10 Aan alles was te bemerken, dat het koningschap van David de HERE welgevallig was, en Deze Zijn belofte vervulde, hem tot een steun te zijn, want de glans van zijn roem en kracht nam gedurig toe, gelijk eerst in het binnen-,

---

[1]) Met de „watergang" wordt hoogstwaarschijnlijk bedoeld het kanaal, de onderaardse gang, die vanaf de bron Gihon gelopen heeft naar het plateau van de Sionsberg, waardoor de Jebusieten ten tijde van een belegering altijd watervoorziening hadden (deze bron droogde nooit op). Joab zal met zijn dapperen door deze gang binnengedrongen zijn, „een nat pak" op de koop toe nemende.

[2]) De vertaling van de grondtekst is hier niet gemakkelijk. De beloning, welke David toezegt, wordt niet aangegeven; wel in 1 Kron. 11 : 6, dat uit dezelfde „bron" geput moet zijn: daar wordt gezegd, dat „wie aan de Jebusieten de eerste slag toebrengt, aanvoerder en overste zal worden", d.w.z. zoiets als veldmaarschalk en opperbevelhebber van al Israëls strijdkrachten. Voorts blijkt, dat Joab, de eerzuchtige, vermetele generaal, die eerste geweest is, zodat hij onder Davids regering te Jeruzalem de hoogste militaire autoriteit is geworden.

[3]) Vgl. Ps. 139 : 22.

[4]) De „Millo" was waarschijnlijk een militair object; een toren misschien?

[5]) Vgl. Ps. 89 : 20-28.

daarna ook in het buitenland erkend moest worden: David werd een machtig heerser!

11 Dat bleek bijvoorbeeld hieruit, dat de koning van Tyrus, Hiram, een man, wiens rijk onder de heidenvolken rond Palestina een betekenisvolle plaats innam, vooral vanwege de hoge trap, waarop de bouwkunde stond, een gezantschap zond tot David, om onderhandelingen aan te knopen over de leverantie van cederhout, en het tijdelijk uitlenen van bouwarbeiders. Deze onderhandelingen slaagden uitnemend, want David wilde zichzelf een paleis bouwen. Dit grote werk, dat jaren vorderde, werd inderdaad ter hand genomen, en Hiram leverde niet alleen het materiaal, maar ook zijn deskundige bouwlieden, steenhouwers en timmerlieden. Na enige jaren werd deze bouw voltooid [1]).

12 Dit alles ging zeer voorspoedig, zodat David daaraan — alsmede uit vele andere feiten — bemerken mocht, dat de HERE zijn koningschap over Israël bevestigde, naar hetgeen Hij beloofd had, en dat de God der legerscharen in trouw aan Zijn Verbond en woorden hem als koning tot zo verheven glans en roem en voorspoed bracht terwille van het volk van Zijn keuze.

13-16 Daar in de wereld van zijn dagen een grootse hofhouding, en vooral een uitgebreide harem, daaraan verbonden, gold als bewijs van rijkdom, invloed en macht, nam hij, te Jeruzalem zijn hof gevestigd hebbende, nog meerdere bijvrouwen en gemalinnen in zijn paleis op. Alzo werden hem nog meer zonen en dochteren geboren.

Zo gaf de HERE hem tot zoons: Sammua, Sobab,

---

[1]) Deze Hiram moet dezelfde geweest zijn als die later met Salomo bevriend is geweest en talrijke handelsconnecties met hem had (vgl. 1 Kon. 5 : 21 v. v.; 1 Kon. 9 : 10 v.v.). Vele uitleggers betwijfelen dit, mede op grond van een mededeling uit een werk van de bekende Joodse schrijver Flavius Josephus. Ik zie geen enkele reden, er aan te twijfelen, dat Hiram met vader en zoon bevriend is geweest (vgl. 1 Kon. 5 : 15; 2 Kron. 2 : 2). De man moet tenminste 45 jaar, en waarschijnlijk ± 50 jaar geregeerd hebben. De paleisbouw van David behoeft natuurlijk niet in hetzelfde jaar te zijn begonnen als waarin de verovering van de Jebusietenburcht plaatsvond. In hoofdstuk 5 vinden we geen chronologische, maar een zakelijke samenhang.

Nathan en Salomo (de vier zoons, die Bathseba hem gebaard heeft) [1]); voorts Jibhar, Elisua, Nefeg, Jafia, Elisama, Eljada en Elifelet [2]).

17 Dat de HERE met David was, bleek voorts uit zijn schitterende overwinningen van Israëls aartsvijanden, de Filistijnen.

Toen deze namelijk het bericht gehoord hadden, dat heel Israël David als koning erkend had, mobiliseerden zij hun troepen, en vielen zijn rijksgebied binnen, om hem te dwingen, slag met hen te leveren, en zo te trachten, onmiddellijk een eind te maken aan zijn regering. David besloot, zodra hem dit gerapporteerd werd, zich terug te trekken in de bergvesting [3]), om af te wachten, waar de vijandelijke troepen zich zouden legeren.

18 Zij sloegen hun front op in de vlakte van Refaim [4]), een breed dal, gelegen ten Zuidwesten van Jeruzalem.

19 Toen bewees David zich de waarlijk-theocratische koning! Niet in eigen kracht en naar menselijk inzicht bond hij de strijd aan, maar in diepe afhankelijkheid van de HERE raadpleegde hij, via de Urim en Thummim, zijn God, Hem vragend, of hij tegen het vijandelijk leger zou optrekken, en of de HERE hem de overwinning zou geven op de Filistijnen. De HERE deed hem een toestemmend antwoord toekomen: „Mijn knecht, trek op, want Ik zal de Filistijnen in uw hand geven!"

20 In de geloofswetenschap, dat de HERE met hem was, trok de koning daarna met zijn leger op naar de vlakte van Refaim, waar zich een veldslag ontplooide, die voor Israël één succes werd. Toen na het gevecht de manschappen zich verzameld hadden, getuigde David, in blijde

---

1) Blijkens 1 Kron. 3 : 5.

2) In 1 Kron. 3 : 6 v.v. en 1 Kron. 14 : 6 v.v. volgen achter de tweede hier genoemde naam nog twee namen, nl. Elifelet en Nogah. Dat kan geen vergissing zijn, omdat 1 Kron. 3 : 8 samenvattend zegt, dat David 9 zoons kreeg, naast de 4 van Bathseba. Deze twee moeten jong gestorven zijn. Uit zijn gemalinnen gewon David dus totaal 19 zoons (6 te Hebron, 13 te Jeruzalem). Hierbuiten vallen de zonen der bijvrouwen, die niet gerekend worden. (Vgl. ook: Goslinga, K.V. op 2 Sam., blz. 73, 74)

3) Waarschijnlijk is hiermee de vesting Adullam bedoeld.

4) Deze naam herinnert aan de reuzen, die hier vroeger gewoond hadden, vgl. Gen. 14 : 5; Deut. 2 : 11, 20; Jozua 15 : 8.

dankbaarheid: „De HERE is voor mij uit door mijn vijanden heengebroken, zoals een waterstroom doorbreekt!" Want klaar zag de koning, dat de hand des HEREN de niet-te-onderschatten macht der Filistijnen verbroken had.

Sinds deze slag noemt men de plaats, waar hij gestreden werd, „Baäl-Perazim", dat wil zeggen: „Heer van de doorbraak". Ook in die naam gaf Israël Jahweh de eer, die Hem alleen toekomt [1]).

21 Zo verpletterend was de nederlaag der Filistijnen [2]), dat zelfs de afgodsbeelden dezer onbesnedenen, die ze als schutspatroons hadden meegevoerd in de krijg, David en zijn mannen in handen vielen; ze voerden die als trofeeën mee [3]).

22 Ofschoon dus op een wijze geslagen, die blijken liet, dat er met Davids militaire macht niet te spotten viel, besloot het Filistijnse opperbevel, alles op alles te zetten, om Davids opkomende macht te breken, en de smadelijke nederlaag te wreken. Weer legden zij hun front in de vlakte van Refaim. Nu rukten zij uit de vlakte op in noordelijke richting, naar de streek ten Noorden van Jeruzalem, waar de plaatsjes Gibea en Gibeon lagen.

23, 24 Opnieuw raadpleegde David de HERE, waarop hij ten antwoord ontving: „Trek hun niet tegemoet, maar voer een omtrekkende beweging uit, zodat gij hen van achteren kunt aanvallen, van de kant van het bos der bakabomen [4]). Wacht daar, tot ge door de toppen dezer bomen een geluid van schreden hoort. Dan moet ge geen ogenblik wachten, maar met de uiterste spoed tot de aanval overgaan, want dan trekt de HERE voor u uit, Hij, Die de Grote Krijgsheld Israëls [5]) is, Die heel dat Filistijnse leger verslaan

---

[1]) In Israëls historie is de faam van deze slag blijven voortleven: drie eeuwen later getuigt Jesaja nog: „Want Jahweh zal opstaan, gelijk op de berg Perazim", Jes. 28 : 21. Hieruit valt af te leiden, dat David de slag geleverd heeft vanaf een bergrug, die ten Zuiden van Jeruzalem ligt (vgl. 1 Kron. 14 : 11, 12).

[2]) Vermoedelijk is de hoofdmacht der Filistijnen zo radicaal onder de voet gelopen, dat er slechts weinigen ontkomen zijn.

[3]) 1 Kron. 14 : 12 vermeldt, dat op bevel van David die beelden met vuur verbrand zijn, naar 't voorschrift der Wet in Deut. 7 : 5, 25.

[4]) „Bakabomen", volgens sommigen: moerbeibomen, anderen: balsemstruiken.

[5]) Vgl. Ex. 15 : 3.

zal. Ik heb u beloofd, dat Ik al uw tegenstanders voor uw aangezicht verpletteren zal!" [1])

25 Precies naar de aanwijzingen des HEREN heeft David daarop gehandeld. Hij maakte een omtrekkende beweging, zodat zijn troepen in de rug van de vijand kwamen te staan, achter het bakabos — en toen hij in het ruisen der boomtoppen het geluid van schreden hoorde, beval hij zijn mannen, tot de aanval over te gaan.

Ook in deze slag behaalde David een volledige overwinning: hij versloeg niet alleen de Filistijnen, maar zette hen ditmaal ook na op hun vlucht, en vervolgde hen van de plaats, waar de strijd woedde, ten Zuiden van Gibeon [2]), bij Gibea, helemaal tot Gezer toe.

Zo werd de eerst-onbetwiste macht der Filistijnen radicaal gebroken. Zo verhoogde de arm des HEREN Davids hoorn! [3])

c. *De HERE, de Koning der ere, gaat tot Jeruzalems poorten in.* 6 : 1-23.

6 : 1, 2 Nog altijd stond de Ark des Verbonds waar zij sinds haar terugkeer uit het land der Filistijnen vertoefde: in Kirjath-Jearim [4]). Davids vrome hart hunkerde er naar, dat de Ark — teken van Gods wonen en tegenwoordigheid onder Zijn volk — zich in Jeruzalem zou bevinden, opdat dáár, in de stad, die David tot het hart van het Bondsvolk had gemaakt, de troon des HEREN zou zijn. Dus ondernam de koning een uitgebreide actie, om haar naar Jeruzalem over te brengen [5]). Zijn voorbereidende maatregelen liepen tenslotte hierop uit, dat hij met niet minder dan dertigduizend vertegenwoordigers van gans het volk [6])

---

1) Vgl. Ps. 89 : 24.

2) Zie ook 1 Kron. 14 : 16.

3) Een echt bijbels beeld, vgl. 1 Sam. 2 : 1, 10; Ps. 89 : 25; 132 : 17; Ezech. 29 : 21; Luc. 1 : 69.

4) Deze plaats lag een paar uur ten Westen van Jeruzalem, aan de weg naar Jaffa; blijkens Jozua 15 : 60, 18 : 14 behoorde zij tot het stamgebied van Juda; vroeger schijnt ze geheten te hebben: „Baäla-Juda" (of: Baälim-Juda, zie vs 2); maar de Israëlieten noemden haar: Kirjath-Jearim = „stad der wouden".

5) Vgl. 1 Kron. 13 : 1-5.

6) „Uitgelezenen" slaat m.i. niet op Davids militaire macht, maar op de autoriteiten des volks.

naar Kirjath-Jearim (Baäla-Juda) toog, om de Ark vandaar naar Jeruzalem op te voeren. Dan zou de HERE weer bij Zijn volk wonen, in de wolk boven het verzoendeksel, tussen de cherubs. Dan zou daar de Naam van de HERE der heirscharen weer kunnen worden aangeroepen, en Israël worden gezegend met al de krachten van Zijn genade en heil!

3 In deze stad aangekomen, begaf David zich naar het huis van Abinadab, waar de Ark zo lange tijd onderdak had gevonden. Ze hadden een nieuwe wagen meegenomen, want het heilig Bondsmeubel mocht, naar hun inzicht, niet op een reeds gebruikte, die dus onrein was, gezet worden. Op deze wagen, bespannen met runderen, werd de Ark geplaatst, en de twee zoons van Abinadab, Uzza en Ahio [1]), dienden als voerlieden [2]).

4, 5 Toen zij zo de Ark uit het huis van Abinadab, dat op een heuvel stond, hadden weggehaald, begon de plechtige tocht oostwaarts: Ahio liep voor de Ark uit, bij de koppen der runderen, Uzza zal naast de wagen gelopen hebben, met de leidsels in de hand.

Grote vreugde vervulde de harten van koning en volk, een blijdschap, die zich uitte in een rythmisch dansen [3]), onder begeleiding van talrijke muziekinstrumenten, van cypressenhout vervaardigd: citers, harpen, tamboerijnen, rinkelbellen en cimbalen [4]), een oorverdovend geluid!

---

[1]) Abinadab = „Vader heeft zich vrijgevig betoond"; Ahio = „broertje"; Uzza (een afkorting van „Uzzia") = „Een kracht is de HERE".

[2]) Hier ligt de diepste oorzaak van het strenge strafgericht, waarvan vs 7 spreekt: in de Wet van Mozes had de HERE uitdrukkelijk voorgeschreven, dat al het heilige gerei *gedragen* moest worden (Num. 4 : 1-16), ook de Ark; de draagstokken moesten worden aangebracht, en de Levieten waren aangewezen, haar zó te vervoeren, zonder haar aan te raken. Op overtreding van dit gebod had God de dood gesteld (zie Num. 4 : 15). Dat de *Filistijnen* haar op een nieuwe wagen plaatsten, heeft God hun niet toegerekend, vanwege hun onwetendheid.

[3]) Een dansen, waarbij men waarschijnlijk dan naar rechts, dan naar links trad, onderwijl zich ronddraaiend, en rythmisch de uitgestrekte armen bewegend.

[4]) Misschien ligt hier ook een fout, die David gemaakt had bij de voorbereiding: de zilveren trompetten, op welke signalen gegeven moesten worden, als de Ark in beweging werd gebracht (naar Num. 10), ontbreken hier. In 1 Kron. 13 : 8 worden echter wèl „trompetten" genoemd: vandaar het „misschien" in de aanvang van deze noot.

6 Reeds was Jeruzalem in zicht, toen — vlak bij de dorsvloer van Machon [1]) — de runderen kwamen te struikelen, waardoor de wagen dreigde te kantelen. Uzza, bevreesd dat de heilige Ark daardoor van de wagen zou vallen, strekte intuïtief zijn hand uit, om haar tegen te houden, en raakte haar dus aan. Dat was onbedachtzaam [2]).

7 Op hetzelfde moment ontbrandde de toorn des HEREN tegen hem: hier werd immers Gods uitdrukkelijk voorschrift overtreden. Het aangrijpend gevolg was, dat de man ogenblikkelijk neerviel, en naast de wagen de laatste adem uitblies....

8 Perplex stond David stil: hij geraakte in een heftige, toornige gemoedsbeweging. Geen wonder: zo zorgvuldig had hij alles voorbereid — en nu dit! Nu brak de HERE alle feestvreugde opeens volkomen stuk. Zelfverwijt vulde zijn ziel [3]): Uzza was het slachtoffer geworden van zijn eigen onnadenkendheid, zeker — maar lag de diepste oorzaak niet bij hem zelf? Sinds die dag, een zwarte dag in plaats van een lichtende, noemt de volksmond de plaats van het onheil: Perez-Uzza [4]), tot op deze dag.

9 Maar Davids opwinding verkeerde al spoedig in vrees voor de heiligheid des HEREN: hoe klaar en ontroerend had God déze wet van Zijn Rijk met Uzza's dood geïllustreerd, dat gehoorzamen beter is dan offerande! Zijn schuld gevoelend, riep hij uit: „Hoe zou de Ark des HEREN tot mij komen, mij, zondaar, die het onwaardig ben, dat de HERE Zijn troon in mijn stad vestigt?"

10 Daarom gaf de koning opdracht, om de processie te staken, en de heilige Bondsark voorlopig onder te brengen in het huis van de Gathiet Obed-Edom [5]).

---

[1]) 1 Kron. 13 : 9 noemt deze dorsvloer als eigendom van Kidon; misschien een latere eigenaar? Kronieken is veel later geschreven dan Samuël (vgl. A. Noordtzij, Korte Verklaring van Kronieken, II, blz. 27-30).

[2]) Vgl. de noot bij vs 3. De mogelijkheid is groot, dat Abinadab een Leviet, misschien wel een priester was.

[3]) Het Hebr. woord, door de St. V. met „ontstak" overgezet, betekent eigenlijk „vergrimmen"; in de N. V. ontbreekt m.i. de toon van toorn: „David was diep getroffen".

[4]) Perez-Uzza = „scheur aan Uzza", „ongeluk over Uzza".

[5]) Obed-Edom = „knecht van Edom". Sommige uitleggers houden hem voor een Filistijn, die zich in Davids dienst gesteld had; andere voor een Leviet, ook

11, 12 In diens huis verbleef de Ark drie maanden lang. En dat was voor Obed-Edom en zijn ganse huis zeker geen reden tot vrees, want juist in deze tijd overlaadde de HERE deze man, zijn gezin en zijn personeel met een opmerkelijke overvloed van zegeningen.

Dit was David een teken, dat de toorn des HEREN gestild was, en er geen enkel bezwaar meer bestond, zijn verstoorde voornemen nu te gaan verwerkelijken. Uit die volle en uitbundige zegen Gods juist over het huis, waar de Ark tijdelijk onderdak had gevonden, mocht hij toch opmerken, dat de HERE weer bij Zijn volk wilde wonen.

Daarom besloot David, thans de Ark metterdaad naar Jeruzalem over te brengen. Ditmaal nam hij de strenge voorschriften der Goddelijke Wet volkomen in acht [1]). Opnieuw trok een grote processie naar Obed-Edoms woning, en een juichende feeststoet omstuwde de Ark, welke door Levieten gedragen werd [2]).

13 Een der vrome maatregelen, die de koning genomen had, was deze: langs heel de route, welke de stoet volgde [3]), was om de zes passen een altaar geïmproviseerd, waarop David telkens een rund en een gemest kalf deed offeren [4]).

14 De vorst zelf, slechts gekleed met een eenvoudige linnen schoudermantel over zijn onderkleed [5]), danste weer met alle toewijding en geestdrift, die in hem waren, vóór de Ark uit.

15 Ook ditmaal werd het opvoeren van de Ark bege-

---

genoemd in 1 Kron. 15 : 18, 24; 26 : 4, afkomstig uit de Levietenstad Gath-Rimmon (vgl. Jozua 21 : 24; 19 : 45). Dit laatste komt mij 't meest waarschijnlijk voor.

1) Dit blijkt duidelijk uit het veel uitvoeriger bericht, dat de schrijver van Kronieken geeft, zie 1 Kron. 15 : 1-24.

2) Vgl. 1 Kron. 15 : 26.

3) Het huis van Obed-Edom lag waarschijnlijk op korte afstand van Jeruzalems poorten.

4) 1 Kron. 15 : 26 vermeldt het offeren van 7 stieren en 7 rammen — vermoedelijk als de tocht geheel volbracht is (zie de motivering in dat vs).

5) Zoals diegenen droegen, die geen priesters waren, maar wel dienst in het heiligdom deden.

leid door het gejubel van het volk en door hoorngeschal [1]).

16 Toen op deze schone dag, waarop iets van de vreugde van het hemels Jeruzalem de Davidsstad aanraakte, de feeststoet zich door de nauwe straten der stad bewoog, langs het koninklijk paleis heen, keek Davids vrouw Michal, de dochter van Saul, uit het raam. Ze zag haar man, de koning, huppelende en dansende voor de Ark des HEREN uitgaan — maar geërgerd trok zij haar hoofd naar binnen: wat een vertoning! — daar loopt mijn man, Israëls vorst, te midden van het gewone volk te springen als een dwaas! — hoe kan hij zich zó aanstellen en verlagen! Het kookte in haar hart van woede en minachting: ze zou 't hem straks inpeperen! [2])

17 Eindelijk was dan de heilige Bondsark binnen de stad Davids gebracht. Eindelijk woonde dus de HERE weer bij Zijn volk! [3]) Zorgzaam zetten de Levieten haar neer onder het strak-witte linnen van de tent, welke David reeds had laten spannen.

Toen was het ogenblik gekomen, dat de koning, in overvloeiende dankbaarheid, een massale offerande deed brengen van brandoffers en van vredeoffers [4]) voor het aangezicht des HEREN.

---

[1]) Welk een diepe indruk deze gebeurtenis: „*de Ark komt naar Jeruzalem*", op het godvruchtig hart zowel van David als van alle vromen gemaakt moet hebben, blijkt wel uit de Schriften: zie b.v. de psalmen 24 en 68, beide van deze „lieflijke in Israëls lofzangen" (2 Sam. 23 : 1).

Vgl. ook Ps. 132, vermoedelijk door een tijdgenoot van David gedicht.

Uit het N. T. (Efeze 4 : 7-10) blijkt vervolgens, dat David achter dit alles „de Dag van Christus" profetisch heeft gezien: zowel Ps. 24 als Ps. 68 moeten heilshistorisch verklaard worden.

[2]) We moeten er aandacht voor hebben, dat de Schrift in dit hoofdstuk Michal telkens noemt: „de dochter van Saul", als wil zij zeggen: ziet toch, hoe deze vrouw zich als Sauls geestelijke dochter, als draagster van het autocratisch koningsideaal openbaart.

[3]) De ceremoniële plaats voor dat wonen des HEREN was de uitholling in het midden van het verzoendeksel, tussen de beide cherubim: daar raakte de „Sjechina", de heilige wolk, de Ark.

[4]) De *brandoffers* waren symbool van de algehele overgave van de offeraar aan de HERE (vgl. Lev. 1 : 1-17, zie vooral vs 4). De *vrede-offers* verzinnebeelden de gave verhouding tussen de HERE en wie deze offeranden brachten (vgl. Lev. 3 : 1-17). Wie hier nader studie van mocht willen maken, verwijs ik naar de Commentaar op Leviticus van prof. dr W. H. Gispen (Kok, Kampen, 1950).

18 Nadat al de dieren, welke David voor deze offerande bestemd had, geslacht waren, en de rook omhoogkringelde, sprak de koning het verzameld volk toe, welke toespraak besloten werd met het uitspreken van een zegenbede in de Naam des HEREN.

19 Daarop deed hij de maaltijd aanrichten, die, naar de voorschriften der Wet [1]), altijd aan de vredeoffers verbonden was. Aan deze massale maaltijd trad David zelf, als offeraar, op als gastheer: aan al de aanwezigen deelde hij één broodkoek [2]), één zak wijn [3]) en één rozijnenkoek uit. Verheugd keerde al het volk tegen de avond naar huis terug.

20 Ook David begaf zich naar zijn paleis, om zijn gezin te begroeten, zijn hart vervuld met blijdschap en dankbaarheid: nu woonde dan toch de HERE op Sion! — nu kon het leven van het volk gaan opbloeien, onder Zijn genade en zegen. En, daar kwam Michal hem tegemoet. Maar haar gezicht stond donker en wrevelig, en zodra ze bij haar man was, begroette ze hem met sarcastisch-verwijtende woorden: „Wat een eer heeft de koning van Israël zich thans verworven, dat hij zich heden ontbloot heeft ten aanschouwen van de slavinnen zijner dienaren, zoals een lichtzinnig man zich schaamteloos ontbloot!" [4])

21, 22 Die reactie van de eerste gemalin in zijn huis moet David wel diep getroffen hebben: welk een hoon betekent dit voor de HERE! Verstaat Michal dan niets van de glorie van deze dag?

Maar rustig antwoordde hij haar:

„Ja, Michal, voor het aangezicht van de HERE, Die míj verkoren heeft boven uw vader en boven heel zijn huis [5]), Die mij verordineerd heeft tot een vorst over Zijn

---

1) Vgl. Lev. 7 : 11-21.

2) Een soort van rond gebak, vgl. Ex. 29 : 23; Lev. 8 : 26.

3) De vertaling „een stuk vlees" acht ik minder goed dan „een zak wijn" (vgl. ook 1 Kron. 16 : 3). Er staat eigenlijk in de grondtekst niet anders dan: „een maat".

4) Michal gebruikt een woord voor „ijdele lieden" (St. V.) of „een lichtzinnig man" (N. V.), dat eigenlijk betekent: „landloper", „avonturier".

5) Sommigen zeggen: dat was niet fijngevoeld van David; maar hij zeide dit niet uit zelfverheffing, doch om Michal te doen gevoelen, aan welke zonde

Bondsvolk Israël, dat Hij boven alle natiën begenadigd heeft, om Zijn Eigen volk te wezen, heb ik gedanst! Wat noemt ge mij een landloper? Juist bij dat arme, geringe volk, waarop gij uit de hoogte neerziet, hóór ik: het is toch het volk der verkiezing, waarin de HERE een welgevallen heeft! Gij moogt mij daarin niet remmen, Michal; en ik laat me ook door uw verwijten niet daarvan afbrengen; ik zal mij nog geringer gedragen dan ik al deed! — ik wil onaanzienlijk zijn in uw [1]) ogen, en met die slavinnen, van wie gij zo hoogmoedig spreekt, wil ik eer verwerven!"

23 Zo heeft David de hoon gebróken, die Michal gespróken heeft. En daarmee was 't niet afgelopen, want de HERE heeft deze hoon gewróken: Zijn straf over de dochter van Saul was, dat zij kinderloos bleef, tot haar dood toe....

DE THEOCRATIE GEWAARBORGD IN DE ADVENTSBELOFTE VAN DE WARE KONING ISRAËLS. 7 : 1-29.

7 : 1, 2 Nadat koning David in het voor hem gebouwde prachtige paleis was gaan wonen, brak er een periode aan, waarin de oorlogstoestand vervangen werd door een van tijdelijke vrede [2]), daar de HERE hem op dat tijdstip aan alle zijden rondom rust gegeven had van al de heidense volks-

---

zij schuldig staat: die van het autocratisch koningsideaal, waaruit haar vader en haar geslacht geleefd hadden.

[1]) Ik volg hier de lezing van de Septuaginta, die in plaats van „mijn ogen" „uw ogen" heeft.

[2]) Wat de schrijver van 2 Samuël in dit hoofdstuk releveert, moet geschied zijn ná de opvoering van de Ark, maar kan niet aan het einde van zijn leven hebben plaatsgevonden, zoals sommige uitleggers willen, omdat: *a.* de HERE hem toezegt (zie vs 11), hem nog verder rust te zullen geven van al zijn vijanden — waaruit blijkt, dat hij nog meer oorlogen te voeren heeft, en hier dus op een tijdelijke vredestoestand gedoeld wordt; *b.* Nathan hem spreken moet van wat de HERE doen zal aan de zoon, die hem opvolgen zal, d.i. Salomo. Vermoedelijk zal wat in 2 Sam. 7 beschreven wordt, chronologisch te plaatsen zijn *na* de oorlogen, welke in hfdst. 8 en hfdst. 10 beschreven worden, en *vóór* zijn droeve val met Bathseba (uit wie immers Salomo geboren is): na die gebeurtenis zou David 't niet meer aangedurfd hebben, met zijn plan tot tempelbouw voor de dag te komen.

stammen, die stuk voor stuk hem vijandig gezind waren.

Nu had David wel de blijde voldoening mogen smaken, de Ark des Verbonds naar Jeruzalem te hebben mogen opvoeren, maar zijn godvruchtig hart werd toch al meer-en-meer hierover bekommerd, dat een eenvoudige tent toch eigenlijk niet een woonplaats vormde, welke de HERE waardig was. Dus liet hij de profeet Nathan bij zich ontbieden, om aan deze mededeling te doen, in een vertrouwelijk onderhoud, van het bij hem gerijpte plan, de HERE een passend huis te bouwen. Hij zeide tot de profeet: „Dat past toch niet, Nathan, dat ik in zo'n schoon paleis van cederhout woon, terwijl de Ark Gods slechts verblijf moet houden onder een doodgewoon tentdoek!"

3 Nathan gaf daarop ten antwoord: „O koning, waarom zoudt ge niet doen al wat in uw hart leeft? Ga gerust uw gang, want het is nu toch wel duidelijk gebleken, dat de HERE met u is!" [1])

4 Toen echter in de nacht, volgende op dit gesprek, Nathan te bed lag, ontving hij een openbaring des HEREN aangaande deze zaak.

5 De HERE droeg hem daarin op, tot de koning te gaan, en hem in Zijn Naam het volgende te zeggen:

„David, de HERE heeft mij bevolen, tot u aldus te

---

[1]) Nathan spreekt hier naar eigen inzicht, zonder vooraf de HERE te raadplegen. „Zonde" behoeft dit nog niet te wezen, hoogstens is het voorbarig te noemen. Sommige uitleggers verwijzen hier naar Deut. 10 : 12-14. Of dit terecht geschiedt, valt te betwijfelen. Hier ligt een uiterst moeilijk probleem, dat hier echter niet behandeld kan worden. Belangstellenden moge ik verwijzen naar 't geschrift van B. Holwerda (posthuum uitgegeven): „....Begonnen hebbende van Mozes...." (D. H. Littooy, Terneuzen, 1953), blz. 7-29. — Ook laat het karakter van deze Paraphrase geen uitweiding toe over de kwestie van het feit, dat de Ark zich te Jeruzalem bevond, terwijl de Tabernakel nog in Gibeon bleef (vgl. 1 Kron. 16 : 39-42 en 1 Kon. 3 : 4 v.v.), en in verband daarmee over het vraagstuk van de twee tegelijk functionerende hogepriesters: Zadok te Gibeon en Abjathar te Jeruzalem; Zadok, waarschijnlijk uit de lijn van Eleazar (Aärons derde zoon en opvolger), Abjathar, nazaat van Ithamar (via Eli), de vierde zoon van Aäron. Noordtzij (K. V. op 1 Kron.) vermoedt, dat David langzamerhand Abjathar op de achtergrond heeft geschoven (zie blz. 142 en 214), wat een verklaring kan inhouden van diens partij-kiezen voor Adonia (1 Kron. 1).

spreken: zoudt gij voor Mij een huis bouwen, opdat Ik daarin zou wonen? [1])

6, 7 Geen sprake van! Immers, in heel de tijd vanaf het ogenblik, dat Ik Mijn volk Israël uit Egypte voerde tot op deze dag toe, ben Ik rondgetrokken in een verplaatsbare tent, heb Ik dus gewandeld van oord tot oord. Nu, David, heb Ik ooit, terwijl Ik zo onder Mijn volk woonde en met hen optrok, tot één der stammen Israëls [2]), aan wie Ik geboden had, Mijn kudde te weiden, het woord gesproken: Waarom bouwt gij Mij niet een huis van cederhout?

8, 9 Nu dan, David, gij knecht des HEREN! met nadruk heeft Hij, Die de HERE der heirscharen is, onder Wiens bestuur alle dingen staan, mij bevolen, u aan te zeggen dit Zijn woord: Hoezeer Ik uw verlangen versta en waardeer — gij moet u vergenoegen met de glorieuze positie, welke Ik u heb gegeven in de plaats van de nederige, die ge innaamt; want Ik heb u uit de weide gehaald, van achter de schapen, en u tot vorst gemaakt over Mijn volk Israël, dat Ik Mij geheiligd heb uit alle natiën. En heel uw levensweg ben Ik bij u geweest: geen ogenblik heb Ik u verlaten of begeven. Is er één vijand voor uw aangezicht blijven bestaan? Ik heb ze allemaal uitgeroeid. Ik ben bezig u een naam te maken, die u onder de groten der aarde plaatst!

10, 11 Maar Mijn Rijk in Israël is nog niet ten volle bevestigd. Dat zal zeker gebeuren: nu reeds heb Ik immers voor Mijn volk Israël de plaats bepaald, waar het wonen kan, op eigen bodem, die het in erfelijk bezit heeft. En Ik zal zorgen, dat het hier wonen kan, zonder dat het meer opgeschrikt wordt door kwaadwillige vijanden, die het onderdrukken, zoals vroeger, sinds de tijd, dat Ik richters over Mijn volk Israël heb aangesteld. Ge kunt daar op aan, Mijn

---

[1]) Een bepaalde grond, waarom David niet bouwen mag, wordt hier niet genoemd. Wel in 1 Kron. 22 : 8 en 28 : 3: David is een man van oorlog, zijn handen hebben veel bloed vergoten. Daarmee is hij 't niet als persoon onwaardig geworden, want deze oorlogen zijn oorlogen des HEREN (vgl. 1 Sam. 25 : 28), maar dit feit geeft aan, dat de tijd voor de Tempelbouw in zijn dagen nog niet rijp was.

[2]) 1 Kron. 17 : 6 heeft: „richters". Dat is niet tegenstrijdig met 2 Sam. 7 : 7: als de HERE een richter uit een bepaalde stam riep, kreeg die stam een leidende positie in Israël (vgl. Ps. 68 : 28; Ps. 78 : 67, 68).

knecht David, dat Ik u ook nog verder rust zal geven van al uw vijanden.

Ja, de HERE heeft mij ook dit over u geopenbaard: Hij heeft het onwrikbare en zeer genadige voornemen, u een huis te bouwen: Zijn gunst geldt niet maar uw persoon, doch ook de dynastie, die uit uw lendenen voortkomen zal.

12, 13 Als gij, David, uw levensloop beëindigd zult hebben en bij uw vaderen te ruste zult zijn gegaan, dan zal Ik uw nakomeling, uw eigen zoon, de kroon doen dragen, welke gij nu dragen moogt, en diens koningschap zal Ik vast en onaantastbaar maken. Onwankelbaar zal zijn troon staan, en hij zal de man zijn, die Mij een huis zal bouwen, waar Ik bestendig wonen zal en waar Mijn Naam zal worden uitgeroepen.

14, 15 En hoe heerlijk maakt de HERE het met uw opvolger, David! Hoor, wat God mij openbaarde over de verhouding, waarin Hij hem tot Zich stellen gaat. Aldus sprak Jahweh: „Ik zal hem tot een Vader zijn, en hij zal Mij tot een zoon zijn!" Niet maar een knecht, neen, een zoon! [1]) Natuurlijk, als hij ongerechtigheid bedrijft, en niet in Mijn wegen wandelt, zal Ik hem moeten tuchtigen: Ik zal hem zeker de roede niet sparen, en hem geselen, met straffen als waarmee Ik alle mensen straf. Ge behoeft er echter niet bang voor te zijn, dat Ik Mijn goedertierenheid van hem zal doen wijken [2]), gelijk Ik dat wel als Mijn definitieve oordeel heb gedaan met Saul. Zelf hebt ge kunnen constateren, hoe Mijn wraak over uw voorganger is losgebarsten.

16 Mijn knecht David! uw huis en uw koningschap zullen voor immer bestendig zijn, uw troon zal vast staan voor altijd! Ge zult het zien, dat Ik deze belofte vervul: Ik zal dat voor uw aangezicht werken!"

17 Zo heeft Nathan profetisch gesproken: wat de HERE

---

[1]) Door deze omschrijving der verhouding van Davids opvolger tot de HERE speelt het licht van Davids Grote Zoon, de Christus, de Ware Theocratische Koning van het volk Gods uit alle tijden. Het slaat alles in eerster instantie op Salomo, maar opent het perspectief op de Messias (vgl. Luc. 1 : 32, 33; Hebr. 1 : 5).

[2]) Vgl. Ps. 89 : 20-38.

hem 's nachts in een gezicht had geopenbaard, heeft de profeet getrouw en volledig aan David doorgegeven.

18, 19 Nadat David dit alles ootmoedig had aangehoord, en Nathan was heengegaan, begaf de koning, dankbaar en verheugd, zich naar de tent, waar de Ark des Verbonds zich bevond, en knielde voor het aangezicht des HEREN: hij wist toch, dat de Ark de voetbank der voeten van zijn God was [1]). Vereend met Gods wil, stortte hij zijn hart uit in een gebed, dat één lofprijzing was. Hij begon met te belijden, dat hij al die genade onwaardig was: „Wie ben ik, Here HERE [2]), en wat is mijn huis, dat Gij mij tot hiertoe gebracht hebt? Die leiding van U alleen al is aanbiddelijk! En daar hebt U mij thans een nog heerlijker genade overheen willen geven! Dit was nog te weinig in Uw ogen, Here HERE: Gij zijt bij het heden niet stil blijven staan, maar Ge hebt ook de verre toekomst in Uw beloften willen betrekken, want U hebt mij geopenbaard, wat U in de komende tijden over mijn huis besloten hebt, over opeenvolgende geslachten! Here HERE, tot zulk een rijke, genadige belofte hebt Gij een sterfelijk mens — en nog wel in zijn nakomelingschap — verwaardigd! [3])

20 Woorden ontbreken mij, om Uw goedheid uit te zeggen. Gij weet, wat er in het hart van Uw knecht leeft, want Gij kent en doorgrondt hem.

22, 21 Terwille van Uw belofte, die zeer standvastig is, en uit het vrijmachtig welbehagen, dat Uw hart vervult, hebt Gij al dit grote gedaan en aan Uw knecht doen boodschappen. Daarom zijt Gij groot en zeer te prijzen, Here HERE: is er iemand, die U gelijk is? Er is geen God, behalve Gij! Dat roept alles wat wij met onze oren over U gehoord hebben uit!

23, 24 Waarlijk, Gij zijt Israëls God! HERE, wie is gelijk aan Uw volk, aan Israël? Welk ander volk op aarde hebt Gij

---

[1]) Vgl. 1 Kron. 28 : 2.

[2]) Hier worden in de grondtaal twee Godsnamen gebruikt: Adonaj Jahweh.

[3]) De laatste woorden van vs 19 zijn moeilijk te verklaren. Sommigen menen, dat bedoeld is: naar de wet der mensen, d.i. zo vriendelijk, als het tussen een man en zijn vriend kan toegaan. Ik ben van een ander gevoelen, gelijk uit de paraphrase blijkt.

U vrijgekocht en tot Uw Eigen volk verheven? Geen een: Israël hebt Gij verkoren, om door dit volk Uw Naam te heiligen, en er allerlei wondere, geduchte daden voor te doen! Wat hebt Gij al niet aan Uw land gedaan, en aan Uw volk, dat Gij uit Egypte en uit al de volken en hun goden, die het verdrukt hebben, hebt vrijgekocht? Gij hebt Uw volk Israël, in Uw trouwe Verbondsgunst, voor altijd aangenomen tot Uw eigendom, en daarmee bevestigd, dat Gij, naar Uw toezegging, zijn God waart en wilt blijven".

25-29 Aan deze dankzegging knoopte David het gebed des geloofs vast, waarin hij Gods beloften gelovig aanvaardde. Aldus sprak hij, in ootmoedig en kinderlijk vertrouwen:

„Nu dan, HERE God [1]), pleitende op Uw trouwe gunst, smeek ik U, of Gij al die schone beloften, die Gij heden over Uw knecht en zijn huis gesproken hebt, voor immer gestand wilt doen, en tot vervulling wilt brengen. Het gaat immers in dat alles om Uw heilige Naam: die moet voor altijd groot gemaakt worden! Laat men dus steeds kunnen zeggen: Israëls God is de HERE Zebaoth! [2]) Ja, maak al Uw woorden waar, dan alleen zal het huis van David, Uw knecht, bestendig zijn voor Uw aangezicht. Alleen omdat Gij, HERE der heirscharen, God van Israël, aan Uw knecht geopenbaard hebt, dat Gij hem een huis zult bouwen, heeft Uw knecht vrijmoedigheid van hart kunnen vinden, deze smeekbede tot U te richten; laat het niet kwaad zijn in Uw heilige ogen.

Nu dan, Here HERE, slechts op deze grond, dat Gij God zijt, dat Uw woorden waarheid zijn, en dat Gij al dit goede aangaande Uw knecht gesproken hebt, onderwind ik mij, U te vragen, dat het U behagen moge, om het huis van Uw knecht te zegenen, opdat het tot in de verste toekomst voor Uw aangezicht moge blijven bestaan. O, Here HERE, op geen andere grond kom ik U dit vragen, dan dat Gij het hebt gesproken: alleen door Uw blijvende zegen zal het huis van Uw knecht voor altijd een rijk-gezegend huis zijn!"

---

[1]) Hier vinden we een andere verbinding van Godsnamen: Jahweh Elohim.
[2]) Jahweh Zebaoth = HERE der heirscharen.

DE OPPOSITIE TEGEN DE THEOCRATISCHE KROON OVERWONNEN. 8 : 1—10 : 19.

a. *De HERE geeft David de Messiaanse meetsnoer-bevoegdheid* [1]) *in handen.* 8 : 1-14.

8 : 1 De vijanden van Israël, de omringende heidenvolken, zagen natuurlijk met lede ogen aan, hoe dat gehate volkje der Hebreeën, onder de krachtige leiding van David, bezig was, zich militair en economisch te herstellen, en tot een staat uit te groeien, waarmee rekening gehouden diende te worden. Dus had David voortdurend oorlog te voeren, maar de HERE was in al die krijgsverrichtingen met hem, en gaf David al klaarder en hechter de meetsnoer-bevoegdheid van de theocratische koning in handen.

Het begon met de Filistijnen, die aartsvijanden van Israël.

Eeuwen lang waren zij de onbetwiste heersers geweest, vooral in Zuid-Palestina; het mocht David gelukken, hen in een reeks van gevechten te verslaan, zo afdoende, dat de Filistijnen hem onderworpen en schatplichtig werden: de macht, die jaren lang bij Gaths koning berustte, kwam dus in zijn handen [2]).

---

[1]) „Meetsnoer-bevoegdheid" (d.i. het recht tot meten en delen) is een echt-bijbels motief. Jozua ontvangt de opdracht, het erfland al metende te verdelen onder de stammen Israëls, en aan dit werk wordt niet minder dan het halve bijbelboek, dat zijn naam draagt, gewijd. David zelf zingt in zijn psalmen, welke alle Messiaans zijn, herhaaldelijk van de meetsnoeren, die God in zijn handen legt: Ps. 16 : 6; 60 : 8-10; 108 : 8-10. Ezechiël aanschouwt in zijn visioenen over de herstelling van de Tempel een engel, die met een meetsnoer aan het werk is (hfdst. 40-49). In het laatste Bijbelboek keert dat „meetsnoer-motief" terug, als Johannes de Tempel Gods moet meten (11 : 1) en als hij de engel het heilige Jeruzalem ziet opmeten (21 : 15 v.v.). Het is dus een zuiver-Messiaans recht!

[2]) St. V.: „....David nam *Metheg-Amma* uit der Filistijnen hand"; N .V.: „....David ontnam de Filistijnen het bestuur over de hoofdstad" (vgl. 1 Kron. 18 : 1). „Metheg Amma" betekent: „teugel der moeder", met welke bedoeld wordt de hoofdstad. De Filistijnse stammen hadden vijf hoofdsteden: Askelon, Asdod, Gath, Gaza, Ekron (Joz. 13 : 3). De hoofdstad werd „Amma" = „moederstad" genoemd; de van haar afhankelijke stadjes en dorpen, de „onderhorigheden", de „dochters" (vgl. Joz. 15 : 45, 47; 1 Kron. 18 : 1). Reeds ten tijde van Saul was de koning van Gath de Filistijnse vorst, die de „commodore" der andere vorsten is, en „metheg-amma", de „teugel der moeder", in handen heeft.

2 Voorts voerde David oorlog met de Moabieten, die hij een schrikkelijke straf oplegde [1]). Hoewel hij in die straf toch ook weer barmhartig was: hij volgde niet de gewoonte van zijn dagen, alle krijgsgevangenen over de kling te jagen. David deed hen namelijk in een lange rij op de grond neerliggen; toen nam hij een meetsnoer, mat telkens twee snoerlengten af, en daarna één volle, die hij wat ruim nam; de Moabietische soldaten, die onder de laatste meting vielen, spaarde hij in het leven; maar de anderen werden gedood. Ruim één derde van het totale aantal verschoonde hij dus [2]). Ook dit volk maakte hij tot een vazalstaatje: het moest zware belastingen opbrengen.

3, 4 Had David dus zowel het Westerbuurvolk als een der Oosterbuurvolken aan zich onderworpen — ook ten Noorden van Israël woonden stammen, die de Hebreeën het licht niet in de ogen gunden. Dat waren de Arameeërs. Onder hen trad in deze gespannen tijd vooral op de voorgrond Hadadezer [3]), de koning van Zoba [4]), een vorst, die er energiek naar streefde, ten Noordoosten van Palestina een machtig rijk te vormen, dat zich uitstrekken moest tot aan de rivier de Eufraath toe. Deze vorst, door wie David ongetwijfeld als een onwelkome belager van zijn streven werd gezien, moest echter tegen hem een gevoelige nederlaag lijden: David versloeg hem volkomen, en nam zeventienhonderd ruiters en twintigduizend man voetvolk gevangen [5]). Het geduchte wapen der strijdwagens maakte David onbruikbaar, door alle wagenpaarden, met uitzon-

---

[1]) De Schrift vermeldt niet, waaròm; vermoedelijk hebben zij Israël aangevallen, en schandstukken bedreven, als die later Amos van de Ammonieten vermeldt (Amos 1 : 13).

[2]) Misschien omdat indertijd zijn ouders daar bescherming hadden gevonden? (vgl. 1 Sam. 22 : 3, 4).

[3]) Hadad-ezer = „Hadad is hulp"; Hadad was een Aramese zonnegod. In 1 Kron. 18 : 5 staat in de Hebr. tekst: „Hadarezer", wat een verschrijving zal zijn van de *d* en *r*, in het Hebreeuwse quadraatschrift veel op elkaar lijkend.

[4]) Waar dit Zoba precies lag, is niet te zeggen; in elk geval in de buurt van Damascus (vgl. Ps. 60 : 2).

[5]) 1 Kron. 18 : 4 vermeldt: 1000 wagens, 7000 ruiters, 20.000 man voetvolk; dit zullen waarschijnlijk de juiste getallen zijn.

dering van honderd span, de hielpezen door te snijden [1]).
5 De naaste buren van Hadadezer en zijn stam waren de Arameeërs van Damascus. Die schrokken zich wild, toen de tijding van Davids overwinning ruchtbaar werd: welk een gevaarlijk heer werd die koning der Hebreeën! Daarom besloten zij, Hadadezer te hulp te komen: heel hun strijdmacht werd gemobiliseerd; zij rukten op, en het kwam tot een bloedig treffen, waarbij ook dit leger verslagen werd — er sneuvelden niet minder dan tweeëntwintig duizend Arameeërs!
6 Daarmee was ook de kracht van dit Aramese rijk volkomen gebroken: David legerde op verschillende punten garnizoenen in het Damasceense grondgebied, en maakte deze stam aan hem onderdanig, door hem tot het opbrengen van schattingen te verplichten.

Zo vervulde de HERE Zijn belofte, om Zijn knecht rust te geven van al zijn vijanden van rondom, want Hij deed David overwinnen, overal waar hij heentrok.

7, 8 Onder de oorlogsbuit, die hem in handen viel, behoorde ook een partijtje met goud overtrokken schilden, die het eigendom waren van Hadadezers hoofdofficieren; hij deed ze naar Jeruzalem brengen, waar hij ze als oorlogstrofeeën aan de muur van zijn paleis deed ophangen [2]). Ook maakte hij zeer veel koper buit, uit Betach en Berothai, steden, die tot het territoir van Hadadezer behoorden [3]).
9, 10 Nu lag er bij de Orontes, ongeveer halverwege tussen Damascus en de Eufraath, een stad, Hamath geheten, de hoofdstad van het gelijknamige Aramese rijkje. Koning

---

[1]) De N. V. geeft hier de grondtekst beter weer dan de St. V. — Dat David de paarden niet meevoerde naar Jeruzalem, zal zijn oorzaak vinden in het feit, dat hij zich hierin hield aan de koningswet uit Deut. 17 : 14-20. Pas Salomo voerde onder Israël het wapen der „cavalerie" in (1 Kon. 4 : 26).

[2]) Dat was in de Oudheid gebruikelijk, vgl. 1 Kon. 10 : 16, 17; 2 Kon. 11 : 10 (misschien waren dit de schilden, die David op de Arameeërs had buitgemaakt); Hoogl. 4 : 4; Ezech. 27 : 11.

[3]) De ligging van deze steden is onbekend; waarschijnlijk in de buurt van Damascus, waar in die tijd kopermijnen schijnen geweest te zijn: een paar eeuwen later liet de Assyrische koning Adadnirari III ook uit de omgeving van Damascus koper halen.

over dat stamgebied was Toï, die een tegenstander van Hadadezer was, en diens groeiende macht met lede ogen had gadegeslagen. Toen Toï vernam, dat David het ganse leger van Zoba's koning verslagen had, zond hij een gezantschap met zijn zoon Joram als hoofd tot de machtige overwinnaar, om hem zijn eerbiedige hulde te betonen, naar zijn welstand te vragen, en hem geluk te wensen met zijn schitterende overwinning. Als blijk van zijn goede gezindheid deed Toï hem kostbare geschenken, van zilver, van goud en van brons, toekomen.

11, 12 Al deze voorwerpen heiligde David aan de HERE, ze brengend in de tent op Sion. Want het was hem niet om eigen eer en rijkdom te doen; hij handelde hierin naar de koningswet uit het boek van Mozes: „ook zal hij zichzelf niet teveel zilver en goud vergaren" [1]). Hetzelfde deed hij met het zilver en goud, dat hij uit de oorlogsbuit had afgezonderd, welke hij op al de volken veroverd had, die hij aan zich had weten te onderwerpen: de Arameeërs dus, de Moabieten, de Ammonieten, de Filistijnen, de Amalekieten, en Hadadezer, de zoon van Rehob, Zoba's koning.

13, 14 Ook in het Zuiden heeft David een zware strijd moeten voeren, en wel tegen de Edomieten, die in die tijd tot vlak bij de Dode Zee opgedrongen waren. Nadat hij zijn veldtocht in het Noorden volbracht had, voerde hij in snelle marsen zijn zegevierende troepen naar het Zuiden, waar het legercorps van Abisai [2]) reeds een front vormde; en in het Zoutdal [3]) kwam het tot een bloedige slag, die voor David en zijn opperbevelhebber Joab [4]) een volledige overwinning opleverde: achttien duizend vijanden sneuvelden daarbij. Gans het rijk van Edom maakte David tot

---

1) Deut. 17 : 17b. Vgl. 1 Kron. 18 : 8b, voorafschaduwing van Openb. 21 : 26.

2) Blijkens 1 Kron. 18 : 12, waar de eer van de overwinning aan Abisai wordt toegeschreven.

3) Het Zoutdal lag zuidelijk van Palestina, òf ten Zuiden van de Dode Zee, òf oostelijk van Berseba. In de tekst van vers 13 zijn waarschijnlijk door verschrijving een paar woorden uitgevallen: niet de Syriërs (St. V.), maar de Edomieten werden in het Zoutdal verslagen (vgl. 1 Kron. 18 : 12; Ps. 60 : 2; 1 Kon. 11 : 15, 16).

4) Vgl. Ps. 60 : 2.

bezet gebied, door er bezettingstroepen in te legeren, zodat het eens zo krachtige en krijgszuchtige volk zijn onderdanen werden. En het was steeds de HERE, Die David in al deze krijgsbedrijven de zege verleende, en hem de meetsnoer-bevoegdheid in handen gaf, zodat hij zingen kon: „Moab is mijn wasbekken, op Edom werp ik mijn schoen, over Filistea zal ik juichen!" [1])

b. *De HERE doet David in zijn regeerbeleid de Messias afschaduwen, de rechtvaardige Spruite.* 8 : 15—9 : 13.

8 : 15 Ook in zijn binnenlands bestuur gaf de HERE Zijn knecht David de genade, dat hij de komende Messias mocht afbeelden, want, koning over geheel Israël geworden zijnde, waren recht en gerechtigheid de richtlijnen voor zijn goede en wijze regering, over gans het volk [2]).

16 Was Joab, als opperbevelhebber, zijn rechterhand in militaire zaken (hij was Davids volle neef, zijnde de zoon van Zeruja, Davids zuster) — zijn rechterhand in alle burgerlijke aangelegenheden was Josafat, de zoon van Ahilud, die de titel van kanselier voerde.

17 Als hogepriesters fungeerden op dit tijdstip Zadok, de zoon van Ahitub, die in Gibeon zijn standplaats had [3]), en Achimelech, de zoon van Abjathar [4]),die bij de Ark des Verbonds dienst zal hebben gedaan. Voorts was Seraja de staatsschrijver, die het toezicht had op al de binnen- en buitenlandse correspondentie van de koning.

18 David had ook een lijfgarde, over welke Benaja, de zoon van Jojada, commandant was. Dit keurcorps bestond uit Kerethi en Pelethi, buitenlanders van afkomst [5]), maar zeer toegewijd aan hun dappere vorst.

---

1) Ps. 60 : 10; 108 : 10.
2) Vgl. Ps. 99 : 14; Ps. 101; Jerem. 23 : 5; 33 : 15.
3) Vgl. 1 Kron. 6 : 8, 53.
4) Sommigen willen hier lezen: Abjathar, de zoon van Achimelech. Inderdaad heette de vader van Abjathar zo. Maar grootvader en kleinzoon kunnen dezelfde namen gedragen hebben (vgl. 1 Kron. 5 : 30-41); Abjathar kan op dit tijdstip ziek geweest zijn, of ter zijde geschoven.
5) Eigenlijk: Kretensen en Filistijnen, vgl. Van Gelderen, K. V. op 1 Kon. 1 : 38.

Tenslotte was aan Davids zonen de functie toebedeeld van geheimraad [1]).

9 : 1 Toen David zo in zijn regeerbeleid de gerechtigheid des HEREN mocht bedienen, kwam hem voor de geest de belofte, welke hij jaren geleden aan zijn boezemvriend Jonathan gedaan had. Hem had hij immers in de Naam des HEREN bezworen, dat hij hem, zijn vriend, en diens nageslacht trouw en weldadigheid zou bewijzen, ook wanneer de HERE al Davids vijanden zou hebben uitgeroeid? [2])

Tot rust gekomen van de vele oorlogen, en nadat de drukte van het organiseren van het binnenlands bestuur voorbij was, besloot de koning zijn belofte aan de reeds lang heengegane vriend in te lossen [3]). Dus besprak hij met zijn adviseurs de vraag, of er mogelijk uit het huis van Saul nog iemand overgebleven was, aan wie hij de inhoud van zijn eens aan Jonathan gezworen eed waar kon maken.

2 Hem werd gerapporteerd, dat het privé-bezit van de vroegere koning, bestaande in een akkercomplex in de buurt van Gibea, thans bestuurd en bewerkt werd door een vroegere dienaar van Sauls huis, die Ziba heette. Waarop David deze aanstonds bij zich ontbieden liet. Hem in audiëntie ontvangende, informeerde de koning, of hij Ziba was, de beheerder van Sauls erfgebied. Eerbiedig antwoordde deze: „Uw dienaar, o koning!"

3 Vervolgens stelde David hem de vraag, die hem bezig hield: of er uit de dynastie van Saul nog iemand overgebleven was, aan wie hij Gods weldadigheid zou kunnen bewijzen. Naar waarheid antwoordde hem Ziba, dat er inderdaad nog een zoon van Jonathan in leven was. Hij voegde er echter aanstonds aan toe: „de man is aan beide

---

[1]) St. V. heeft „prinsen", N. V. „priesters"; misschien was „priester" een eretitel; bedoeld zal zijn een zeer vertrouwde functie, adjudant of geheimraad.
[2]) Vgl. 1 Sam. 20 : 14-17; 23 : 17.
[3]) Dit moet plaats gevonden hebben op het midden van Davids regeerperiode: bij Sauls dood was Mefiboseth immers 5 jaar oud (vgl. 2 Sam. 4 : 4); op dit moment heeft Jonathans zoon zelf een kleine zoon (zie vs 12).

voeten kreupel!" — enerzijds, om zich te verontschuldigen, dat hij, de vroegere knecht, het beheer over en het vruchtgebruik van het bezit van Saul zich toegeëigend had, anderzijds, om David een zachte wenk te geven, dat Mefiboseth natuurlijk niet in staat was, zelf als landheer op te treden.

4 De koning informeerde daarop, waar die zoon van Jonathan woonde, waarop Ziba ten antwoord gaf: „Hij bevindt zich ten huize van een zekere Machir, een zoon van Ammiël, te Lodebar" [1]).

5 Onmiddellijk gelastte toen David een paar van zijn dienaren, om deze nakomeling van Saul uit het huis van Machir op te halen en hem van Lodebar naar Jeruzalem te doen komen.

6 Dat betekende natuurlijk heel wat voor de kleinzoon van Saul, niet alleen vanwege de moeite der reis, hulpbehoevend als hij was [2]), maar veel meer nog omdat hij met een stille vrees vervuld geweest zal zijn: wat staat mij te wachten? Zodra hij binnen kwam, boog Mefiboseth zich dan ook, ten teken van eerbiedige onderwerping, diep voor de koning neer, met het aangezicht de vloer rakende. Toen David heel vriendelijk zei: „Mefiboseth!", antwoordde hij: „Hier is uw dienaar!"

7 En zijn angst werd geheel weggenomen, toen hij de koning hoorde zeggen: „Zoon van Jonathan, ge behoeft niet te vrezen: ik heb het besluit genomen, u weldadigheid te bewijzen, om uws vaders wil, met wie ik een verbond had gemaakt; ik geef u al het grondgebied weer, dat uw vader Saul heeft toebehoord; gij zult de rechtmatige eigenaar er van zijn; ook heb ik bepaald, dat gij levenslang aan mijn tafel zult eten!"

8 Diep verrast en ontroerd stamelde de invalide man daarop: „Wat is uw knecht, o koning, dat gij u zijn lot hebt aangetrokken? Ik ben toch maar een dode hond voor u...".

---

[1]) Lodebar was gelegen ten Oosten van de Jordaan, in de buurt van Mahanaïm. Machir, een welgesteld man, vgl. 2 Sam. 17 : 27.

[2]) Daar hij aan beide voeten verlamd was, moest hij gedragen worden, en voor een reis op een ezel worden geplaatst, vgl. 2 Sam. 19 : 26.

9, 10 Natuurlijk moest deze koninklijke beschikking ook aan Ziba worden meegedeeld; daarom liet David deze ontbieden, en zeide tot hem: „Ik heb, Ziba, déze beslissing genomen: al wat aan Saul en diens ganse huis behoord heeft, daarvan is de zoon van uw heer de rechtmatige eigenaar; ik heb het alles op zijn naam laten beschrijven. Daar Mefiboseth zèlf echter het beheer niet kan voeren, draag ik dit ú op: gij moet, met uw zoons en met uw personeel, het land bewerken en de oogsten binnenhalen; daarvan zult gij een vast te stellen deel afzonderen ten behoeve van Mefiboseth en diens gezin, en alzo bijdragen in de kosten van mijn huishouding, want Mefiboseth zal levenslang aan de koninklijke tafel eten".

Ziba, die een grote huishouding voerde (want hij was vijftien zonen rijk, en zijn personeel telde niet minder dan twintig knechts) werd dus door deze maatregelen niet brodeloos gemaakt: David betoonde zich ook hierin de waarlijk theocratische vorst, de herder, die weet: ik ben er om het volk!

11 Hij antwoordde dan ook de koning: „Geheel zoals mijn heer de koning zijn dienaar gebiedt, zal zijn knecht doen".

Dus at voortaan Mefiboseth aan de tafel van David, precies alsof hij een der zonen van de koning was.

12, 13 Op dat tijdstip had Mefiboseth een jonge zoon, die Micha [1]) heette.

Zo behoefden de nazaten van Saul niet meer in afhankelijkheid te leven, want Mefiboseths gezin was thans rijk: allen, die in het huis van Ziba woonden, stonden immers, krachtens het koninklijk besluit, zoëven aan hem bekendgemaakt, in Mefiboseths persoonlijke dienst. Hij kon nu met zijn gezin te Jeruzalem wonen, en at geregeld aan de tafel des konings, in diens paleis.

Zo bewees David, zijn eed aan Jonathan gestand doende, weldadigheid aan diens zoon, die verlamd was aan beide voeten....

---

[1]) Micha kreeg (gelijk uit 1 Kron. 8 : 35-38 blijkt) meerdere zonen en vele nakomelingen. Zo heeft, om de wille van de rechtvaardige Jonathan, die de HERE vreesde, God Sauls huis in stand willen houden, tot in verre geslachten.

c. *De lach des HEREN over de vijanden van David, die hem honen.* 10 : 1-19.

10 : 1 Na dezen ontving David het bericht, dat er in de Oostelijke nabuurstaat der Ammonieten een troonswisseling had plaatsgevonden: hun koning Nahas was gestorven, en zijn zoon Hanun [1]) volgde hem op.

2, 3 Dus overwoog David, een gezantschap naar het Ammonietische hof te zenden, om rouwbeklag te betuigen, en de nieuwe koning zijn gelukwensen te doen toekomen, want, zeide hij: „Nahas is mij altijd sympathiek gezind geweest, dus wil ik ook zijn zoon en opvolger vriendschap betonen" [2]). Na overleg met zijn ministers besloot hij, dit voornemen in de daad om te zetten, en vaardigde hij een gezantschap naar Ammon af, om Hanun zijn deelneming te betuigen met het verlies van zijn vader.

Maar toen Israëls gezanten in het land der Ammonieten waren gearriveerd, zeiden de vorsten, die de koning als raadgevers dienden: „Koning Hanun, houd die David in de gaten! U meent toch zeker niet, dat het werkelijk zijn bedoeling is, u boden te zenden, die rouwbeklag moeten betuigen? Natuurlijk voert die vechtersbaas heel wat anders in zijn schild! Deze zogenaamde gezanten zijn in werkelijkheid spionnen, die de opdracht hebben, de stad [3]) te verkennen, en rapport uit te brengen van haar militaire waarde, opdat de man straks met zijn leger haar aanvallen en verwoesten kan!"

4 Davids gezanten kregen, toen zij in de Ammonietische hoofdstad aangekomen waren, wel een heel andere ontvangst dan waarop zij rekenden. Want Hanun leende het oor aan de inblazingen van zijn rijksgroten, en besloot, de Hebreeuwse gezanten te behandelen op een wijze, die David duidelijk kenbaar zou maken, dat hij zich met hem in staat van vijandschap bevond: hij stelde hen namelijk in arrest, liet de helft van hun baard wegscheren, aan de

---

1) Hanun betekent: „de begunstigde".

2) Waarin Nahas' welgezindheid zich geuit heeft, weten we niet: misschien heeft David steun van hem ondervonden in zijn strijd met Saul, daar Nahas diens vijand was (vgl. 1 Sam. 11).

3) De stad is Rabba (= „grote stad"), het tegenwoordige Amman.

ene zijde dus [1]), en bovendien hun kleding halverwege afsnijden, tot aan hun achterste [2]). Dit was wel een ongehoord-grove belediging, die in feite gelijkstond met een oorlogsverklaring! Daarna zond hij hen terug.

5 De gezanten konden wel niet anders doen, dan de reis terug aanvaarden, in hun bespottelijke toestand.

Toen David het bericht over deze smadelijke belediging bereikte, en zijn gezanten hem lieten weten, hoe diep beschaamd zij waren, en dat zij zich zó niet in de koningsstad durfden te vertonen, zond hij boden tot hen, met de opdracht: „Ge moet maar in Jericho blijven, tot uw baard weer is aangegroeid — dàn kunt ge terugkeren!" [3])

6 Natuurlijk begrepen Hanun en het Ammonietische hof opperbest, dat zij zich bij David onmogelijk hadden gemaakt, en deze niet zou rusten, voor hij de hem aangedane hoon in bloed had uitgewist. Daarom besloten hij en zijn vorsten, een zo groot mogelijke coalitie te vormen, opdat die gevreesde David eindelijk eens overwonnen en dat volkje der Hebreeën uitgeroeid zou kunnen worden [4]). Zij wisten hun eigen legermacht te versterken, door troepen te huren van de Arameeërs, hun naaste buren, die er aanstonds toe bereid waren: Hadadezer was de gevoelige nederlaag, welke David hem had toegebracht, nog niet vergeten! Van hem huurde Hanun niet minder dan twintig duizend man, inbegrepen dan de mannen, die hij van de Arameeërs uit Beth-Rehob huurde; de koning van Maächa leverde hem duizend man; terwijl ten slotte uit Tob een leger van twaalf duizend zijn krijgsmacht versterken kwam [5]).

7 Nadat dit aan David gerapporteerd was, besloot deze,

---

[1]) In het oude Oosten, waar de baard het grootste sieraad en dus de trots van elke man vormde, was dit wel de ergste schimp, die aangedaan kon worden. Nog lange eeuwen zouden bij de Bedoeïnen der woestijn velen liever sterven dan zich zó te laten bespotten.

[2]) Deze maatregel ontblootte dus lichaamsdelen, die de mens — sinds Adam na de zondeval zich een schort van vijgeboombladeren maakte — altijd verhult.

[3]) Rabba lag iets noordelijker dan ter hoogte van Jericho.

[4]) Vgl. Ps. 83 : 5.

[5]) Blijkens 1 Kron. 19 : 6 heeft dit Ammon gekost de kapitale som van 1000 talenten zilver, d.i. 5 millioen gulden!

niet langer te wachten, maar onmiddellijk de veldtocht tegen Ammon te beginnen. Dus zond hij het ganse leger naar het Ammonietische rijksgebied, ook zijn garde, het keurcorps helden, ervaren in de strijd als geen anderen — alles onder opperbevel van Joab.

8 De Ammonietische koning had zijn legers zo gunstig mogelijk opgesteld: met zijn eigen troepen legde hij een sterk front vóór de poort van Rabba; de Aramese bondgenoten liet hij een front maken in het open veld, zodat Joab als tussen een tang zou komen te vechten: Hanuns opzet was natuurlijk, dat als de Hebreeën met heel hun leger de hoofdstad aanvielen, de hulptroepen hen van achteren moesten aanvallen, zodat zij volkomen ingesloten waren.

9, 10 Joab had dit echter met zijn scherpe veldheersblik direct door, en besloot onmiddellijk zijn leger in twee corpsen te verdelen, om — tegen Hanuns verwachting in — op beide fronten slag te leveren: het éne legercorps, dat hij zelf commandeerde, stelde hij samen uit zijn meestbeproefde soldaten, opdat dit de sterke macht der Arameeërs zou aanvallen; het àndere corps moest, onder bevel van zijn broer Abisai, de strijd aanbinden tegen de Ammonieten.

11, 12 Voor de strijd begon, hield hij een toespraak, waarin hij met Abisai, ten aanhoren van de troepen, deze afspraak maakte: „Indien de Arameeërs míj te sterk zijn, moet gij mij te hulp komen; zijn ú de Ammonieten te sterk, dan zal ik u te hulp komen". Voorts bemoedigde hij zijn soldaten met deze in geloofsmoed en geloofsvertrouwen gesproken woorden: „Zijt sterk, en laten wij ons dapper gedragen: het gaat om ons volk, en om de steden van onze God. Meer dan kloek-strijden kunnen wij niet doen; de uitkomst moeten wij aan God overlaten: de HERE doe wat goed is in Zijn ogen!"

13 Daarop bonden Joab met zijn troepen de strijd met de Aramese hulptroepen aan, in welk gevecht de HERE hen zó zegende, dat de vijanden in grote verwarring uiteengeslagen op de vlucht sloegen.

14 Dat was een streep door de rekening voor de Ammonieten: toen zij zagen, dat de Hebreeën hun bondgenoten

verslagen hadden, trokken zij zich terug binnen de stad, achtervolgd door Abisai met zijn troepen. Daarop besloot Joab echter, naar Jeruzalem terug te trekken: hij achtte het tijdstip niet gunstig, Rabba te gaan belegeren [1]).

15, 16 Deze nederlaag verontrustte de Arameeërs zeer: zouden zij nu nòg aan David schatplichtig moeten blijven? Hadadezer besloot, zijn troepenmacht te reorganiseren, en nog eens een poging te doen, de Israëlieten naar hun eigen gebied terug te drijven, en de onafhankelijkheid te bevechten. Daartoe wist Hadadezer ook de Aramese stammen aan de overzijde van de rivier [2]) te bewegen, zich met hem tot militaire bijstand te verbinden. Zo werd er te Helam [3]) een grote troepenmacht geconcentreerd, die onder het opperbevel gesteld werd van Hadadezers generaal Sobach.

17, 18 David, dit horende door zijn spionnagedienst, mobiliseerde nu al zijn beschikbare troepen, en besloot, zelf het opperbevel te nemen. Hij trok met zijn krijgsmacht over de Jordaan en marcheerde naar Helam, waar de Arameeërs een machtige frontlinie gevormd hadden. Daar ontbrandde dan ook de veldslag, in welke Israël opnieuw overwon: de vijanden werden volkomen verslagen, en sloegen op de vlucht. Dat was wel een beslissende overwinning: er sneuvelden niet minder dan veertig duizend vijanden, terwijl er zevenhonderd strijdwagens onklaar werden gemaakt [4]). Onder de gevallenen bevond zich ook de vijandelijke opperbevelhebber Sobach.

19 Zo vernietigde de HERE de macht der Arameeërs in West-Eufratië. Zijn lach klonk over hun honen van Zijn gezalfde. Want al de vorsten, die vroeger vazallen van Hadadezer waren, vielen van hem af, sloten vrede met Israël, en dienden voortaan David, er voor goed van afziende, de Ammonieten te hulp te komen.

---

1) Misschien vanwege het al vorderende jaargetijde (vgl. 11 : 1).
2) Welke rivier hier bedoeld is, staat niet vast; misschien de Eufraath.
3) De ligging van deze stad is onbekend.
4) Met de N. V. en naar 1 Kron. 19 : 18, moet hier gelezen worden: 40.000, niet 14.000.

DE GEZALFDE DES HEREN BEZOEDELT HET THEOCRATISCH KONINGSCHAP. 11 : 1-27.

11 : 1 Al was Joab met zijn krijgsmacht naar Jeruzalem wedergekeerd, dat betekende nog niet, dat de rekening der Ammonieten met David vereffend was! Gedurende de wintertijd, in welke door de vele regens het oorlogvoeren bijna onmogelijk was, werd het Israëlietische leger op sterkte gebracht, en opnieuw uitgerust tot een grootse en meer langdurige operatie. Want David had het plan, om in het voorjaar (het geëigende jaargetijde voor een heropenen van oorlogsacties, waarvan alle koningen uit die dagen gebruik plachten te maken) een nieuwe veldtocht tegen het Ammonietische rijk te ondernemen. Toen dan de lente van het volgende jaar aanbrak, zond David Joab met heel het keurcorps der officieren en gans het leger op expeditie tegen Ammon. Het Israëlietische leger rukte zegevierend op, versloeg de vijandelijke troepen in heel het land van koning Hanun, en sloeg het beleg om de hoofdstad Rabba.

David was echter te Jeruzalem gebleven [1]).

2 Toen de koning op zekere dag zijn middagrust gedaan had — het was tegen de avondtijd, dus een uur of drie in de middag —, ging hij zich even vertreden op het platte dak van het paleis. Rondziende, zag hij in een hof van een der belendende huizen opeens een vrouw, die daar in een bassin een bad aan 't nemen was. Getroffen en geboeid keek hij toe: wat een beeldschone vrouw was dat!

3 De lust kwam in hem op, nader met deze vrouw kennis te maken; dus zond David een van zijn dienaren op informatie uit, die hem berichtte: het was Bathseba, de

---

[1]) Over de reden van Davids niet mee-optrekken wordt door veel verklaarders braaf gefantaseerd, b.v. traagheid zou hem hebben teruggehouden, en ledigheid zou ook hier des duivels oorkussen betekend hebben. Afgezien van het feit, dat de koning ook de eerste expeditie tegen Ammon (10 : 6-14) niet persoonlijk geleid heeft, geloof ik, dat we dit heel nuchter moeten verklaren: misschien kon de koning om regeringszaken niet de lange tijd uit Jeruzalem weg, die het heleg van Rabba kostte.

dochter van Eliam [1]), de vrouw van Uria, de Hethiet [2]), een van Davids hoofdofficieren.

4 Helaas, de wetenschap, dat het dus een getrouwde vrouw betrof, weerhield de koning niet, haar te begeren: hij zond boden naar haar huis, die haar het verzoek moesten overbrengen, naar het paleis te komen, omdat de koning haar wenste te spreken. Bathseba kwam, en in plaats van haar eer als gehuwde vrouw hoog te houden, gaf zij toe aan het verlangen van de vorst, bij haar te liggen, om huwelijksverkeer met haar te hebben. Zij had zich van haar onreinheid gezuiverd [3]). Daarna keerde zij terug naar haar eigen huis.

5 Enige tijd later constateerde Bathseba, dat zij zwanger was, wat zij aanstonds aan de koning liet weten, opdat deze de nodige maatregelen zou treffen.... [4]).

6 Daarop zond David een ijlbode naar Joab, onder wie Uria, Bathseba's man, diende, met de opdracht, hem terstond naar Jeruzalem te zenden, om rapport uit te brengen.

7 Uria kwam en werd bij de koning aangediend, waarop David zeer belangstellend vroeg naar de stand van zaken in de oorlog, die gevoerd werd, en naar de welstand zowel van Joab als van heel het leger.

8 Daarna beëindigde de koning de audiëntie, door tot Uria te zeggen, dat hij nu wel met een kort verlof naar zijn huis kon gaan; hij mocht „zijn voeten gaan wassen", waarmee David hem te kennen wilde geven, dat hij het zich maar zo aangenaam mogelijk moest maken. De koning wilde hierdoor natuurlijk een situatie scheppen, waardoor Uria door zou kunnen gaan voor de vader van het te verwachten kind.... Om Uria nog meer daartoe te dringen,

---

[1]) Eliam („God is een Verwant") is dezelfde naam als Ammiël („Een Verwant is God"); blijkens 1 Kron. 3 : 5 (vgl. 2 Sam. 23 : 34) was deze een zoon van Achitofel, de Giloniet; en Bathseba dus diens kleindochter.

[2]) Uria stamde dus uit een heidens geslacht, dat zich echter door „nationalisatie" onder Israël zal opgesmolten hebben.

[3]) M.i. is dit een aanwijzing, dat het Bathseba juist gegaan was „naar de wijze der vrouwen", en dat dus haar zwangerschap niet te danken was aan coïtus met haar eigen man.

[4]) Volgens de Wet (vgl. Lev. 20 : 10; Deut. 22 : 22) moest de echtbreuk beiden het leven kosten.

liet David, nadat hij zich uit de troonzaal verwijderd had, hem nog een geschenk achternabrengen [1]).

9 Maar of Uria lont geroken had dan wel door een der hofbeambten in het geheim was ingelicht — hij deed in elk geval niet, wat de koning hem had toegestaan; integendeel, hij ging niet naar zijn huis, doch legde zich bij de ingang van het paleis, in de vertrekken der lijfwacht, ter ruste.

10 Dit werd aan David gerapporteerd: Uria is niet naar zijn huis gegaan! Toen liet de koning hem weer ontbieden, en vroeg hem: „Maar man, waarom zijt gij niet naar uw huis gegaan? Ge hebt toch net een lange reis achter de rug?"

11 Uria echter had zijn wederwoord klaar: „O koning, in deze oorlogssituatie, waarin heel het leger, en ook mijn heer Joab in het veld verkeert, terwijl zelfs de Ark des Verbonds zich nog steeds in een linnen tent bevindt, en er voor haar geen Huis gebouwd kan worden, past het mij, als officier, niet, het leven van een burger te gaan leiden, thuis te gaan eten en drinken en bij mijn vrouw te liggen [2]). Zou ik dat doen? Geen sprake van, zowaar u leeft, en uw ziel leeft!"

12 David verborg zijn opkomende nijdigheid achter vriendelijke woorden: „Blijf dan vandaag maar hier, dan zal ik u morgen weer naar het front laten vertrekken!" Ondertussen broedde zijn brein al weer op een andere list, opdat hij toch zijn zin zou krijgen. Uria bleef die dag, en ook de volgende, in Jeruzalem.

13 De dag daarop nodigde de koning zijn officier aan zijn koninklijke tafel, waarbij hij hem overvloedig heerlijke spijzen en vooral veel wijn voorzette, zodat Uria er dronken van werd. David hoopte natuurlijk, dat 's mans weerstand daardoor gebroken zou worden en hij toch verlangen zou krijgen naar zijn jonge vrouw. Hoe dronken Uria echter ook werd, hij had zijn positieven nog wel zover bij elkaar, dat hij 's avonds opnieuw naar het nachtverblijf der lijfwacht ging, om zich daar ter ruste te leggen. En naar zijn huis ging hij niet!

---

1) Naar de gewoonte van vele koningen, vgl. b.v. Esther 2 : 18; Jerem. 40 : 5.
2) Of Uria zijn vorst even dóór had!

14, 15 Hoe had de koning zijn theocratische adel bevlekt in dit alles.... Maar nog dieper zou hij zinken: inplaats van dienaar Gods te zijn, en te bedenken, dat het volk er niet is om de herder, maar de herder om het volk, handelde David met Bathseba, en nu ook met Uria, naar zijn zondige lust.... Waar hij door de halsstarrigheid van zijn officier zijn sluwe plan verijdeld zag, meende David nog maar één uitweg te zien: Uria moest stèrven! En dat dreef hem tot een daad van geraffineerde laagheid: hij schreef de volgende morgen persoonlijk een brief aan Joab, waarin hij deze de opdracht gaf, zijn officier in het heetst van de strijd te plaatsen, en hem dan volkomen in de steek te laten, zodat er geen andere mogelijkheid zou blijven, dan dat deze sneuvelen moest.

Dit schrijven gaf hij Uria mee: de man werd dus zèlf de koerier van de brief des doods, waarin het laaghartige en duivelse moordbevel vervat was.

16, 17 Joab voldeed aan het bevel van zijn vorst [1]); hij wist een bepaalde plaats in de stadsmuur, waar zeer beproefde Ammonietische krijgers stonden, en begreep wel, dat hij als hij dáár een aanval deed, dit gelijk zou staan met opoffering van de soldaten, die op dat punt strijden moesten. Dus kreeg Uria met een compagnie Israëlietische manschappen de opdracht, daar een aanval op de stad te doen.

Gelijk Joab 't verwachtte, geschiedde ook: deze gevechtsactie ontlokte aan Rabba's verdedigers een uitval uit de stad; er ontstond een hevige strijd, die natuurlijk in het nadeel van Joabs leger uitviel, want de troep onder Uria's bevel kreeg van de hoofdmacht geen steun — naar de instructie van David. Met grote dapperheid streden Uria en zijn mannen; ze werden echter op de duur teruggeslagen, met verlies van verschillende soldaten, en ook van Uria, de Hethiet, zelf....

18-21 Daarop besloot Joab, om heel het verloop van deze zonderlinge en onnodige gevechtsactie aan David te doen rapporteren: de schijn moest toch vooral bewaard blijven, dat daar niets achter stak! Hij gaf de koerier, die hij daar-

---

[1]) De Schrift laat er zich niet over uit, of Joab de reden tot Davids zonderlinge opdracht gekend dan wel bevroed heeft.

mee belastte, nauwkeurige instructies: „Je moet eerst heel het verloop van dit gevecht van het begin tot het einde aan de koning vertellen. Als David dan in toorn geraakt — hij zou tot je kunnen zeggen bijvoorbeeld: „wat is dat nu voor onvoorzichtigheid, zich zo dicht bij de stad te wagen en daar de strijd aan te binden! — het opperbevel kon toch weten, dat de tegenpartij vanaf de muur met de allergrootste trefkans schieten zou? — hoe gevaarlijk! — denk eens aan Abimelech, de zoon van Jerubbéseth! [1]) — wierp niet een vrouw een stuk van een molensteen op hem van de muur af, zodat hij bij Tebez de dood vond? [2]) Dat deed een vrouw! En hier stonden geoefende strijders op de muur! Waarom zijt gij toch zo dwaas geweest, zo dicht tot de muur te naderen?" — als David zo mocht uitvaren, zeg dan tot hem: ook uw knecht Uria is gesneuveld!"

22-25 De koerier vertrok, kwam te Jeruzalem, werd door de koning ontvangen, en bracht hem nauwkeurig rapport uit van de gevechtshandelingen, zoals Joab 't hem had opgedragen. Hij zeide tot David: „De vijand was sterker dan wij; hij deed tegen ons een uitval, in het open veld. Onze mannen streden echter zo dapper, dat 't hun gelukte, de vijand terug te dringen tot de ingang van de poort. Toen kwamen evenwel de boogschutters op de muur in actie. Een regen van pijlen kwam op onze mannen neer, waardoor er enige van uw knechten, o koning, sneuvelden. Onder hen was ook de commandant, uw knecht Uria, de Hethiet!"

Daarop antwoordde David de koerier: „Zó moet ge spreken tot Joab: Trek u dit niet te veel aan; dat is nu eenmaal het risico van elke oorlog: het zwaard verteert nu eens dezen, dan weer genen. Zet de strijd tegen de stad voort, zo krachtig als ge kunt, net zo lang tot gij haar ingenomen hebt. Bemoedig hem met deze woorden". Ja, zo sprak David, rustig, vreselijk rustig — hij had immers het gewenste doel bereikt?

26, 27 Natuurlijk ontving Uria's vrouw officieel vanuit het

---

[1]) Jerubbeseth (of-boseth) = Gideon.
[2]) Vgl. Richt. 9 : 53.

koninklijk paleis de doodstijding van haar man, waarop zij van haar kant officieel de rouwtijd in acht nam, en aan het publiek het beeld van een treurende weduwe vertoonde [1]). Nadat de rouwperiode beëindigd was, ontbood David haar naar het paleis en verbond zich met haar in de echt. Enige maanden later schonk zij de koning een zoon. De schijn was gered, maar hoe....

Voor de mensen misschien [2]), doch voor de HERE niet: in Zijn heilige ogen was deze handelwijze van David één gruwelstuk, één brok goddeloosheid: hoe had hij in dit alles het theocratisch koningschap aangerand, het vaderschap-naar-het-vlees van de komende Messias verontreinigd en verloochend....

CHRISTUS ZUIVERT DAVIDS VADERSCHAP-NAAR-HET-VLEES. 12 : 1-31.

12 : 1-3 Toen het kind van David en Bathseba geboren was, en David zich nog steeds niet verootmoedigde voor zijn God, terwijl hij voor de mensen zijn gezicht op mooi weer zette [3]), zond de HERE Zijn gezant Nathan, de profeet, tot de koning, om aan David Zijn misnoegen te prediken. Nathan, ten paleize gekomen en door de koning in audiëntie ontvangen, kleedde deze prediking aldus in:

„In een stad waren twee mannen, o koning, van wie de een rijk was en de ander arm. De eerste had een aanzienlijke veestapel, zeer veel schapen en runderen; een echte hereboer; de tweede bezat niets anders dan één ooilammetje, dat hij met hard werken en zuinig zijn had kunnen kopen. Hij had het dier zorgvuldig verzorgd en gevoed, samen met zijn kinderen, die er ook zo trots op waren; van zijn eigen voedsel had hij 't lam te eten gegeven; uit zijn eigen drinknap had hij het makke dier laten drinken; het sliep in zijn arm, en hij had het lief als was het een eigen dochter.

---

1) De officiële rouwtijd onder Israël duurde zeven dagen (vgl. Gen. 50 : 10; 1 Sam. 31 : 13).

2) Misschien, want dit „hofschandaal" is natuurlijk niet verborgen gebleven, en achter Davids rug zal er in de paleiskringen niet zuinig gebabbeld zijn.

3) Vgl. Ps. 32 : 3, 4.

4 Nu kwam er op zekere dag een wandelaar tot de rijke man, die om gastvrijheid vroeg. De man wilde niet weigeren, maar bromde er toch in zijn hart over, want hij had geen zin, uit het eigen bezit kosten te maken voor zijn bezoeker, en tòch moest hij hem een goede maaltijd voorzetten, dat eiste nu eenmaal de zede. Ja, hij zou daar dwaas wezen, uit zijn eigen veestapel een rund of een schaap te nemen, om die onbekende vlees te kunnen voorzetten! Toen kwam er een sluw plannetje in hem op: hij eiste van die arme man, die volkomen van hem afhankelijk was, diens enig ooilam op, bereidde het en zette het zijn bezoeker voor". Hier zweeg Nathan.

5, 6 Koning David, die niet anders dacht dan dat Nathan hem een werkelijk-gebeurd verhaal deed, ontstak in grote woede, en voer aldus uit: „Zo waarachtig als de HERE leeft, hij, die dit staal van gruwelijk onrecht heeft durven bestaan, is een kind des doods! [1]) Maar aleer hij sterft, zal hij, zoals de Wet dat voorschrijft [2]), het ooilam viervoudig vergoeden! Is me dat een man, die zó durft om te gaan met het bezit van zijn naaste? Zo hard als een kei is hij, geen aasje gevoel leeft er in zijn hart. Ik zal hem leren!"

7 Nog besefte David niet, dat in dit verhaal de profeet hèm zelf getekend had, in zijn droevig zondigen. Dat sloeg pas als een bliksem bij hem in, toen Nathan even zijn hand ophief, naar hem wijzend, en sprak: „Gij zijt die man!" Op dat moment ontdekte de Heilige Geest hem aan zijn ongerechtigheid en bloedschuld [3]): levensgroot stond zijn zonde voor hem.

Maar Nathan vervolgde ogenblikkelijk: „Ik heb een boodschap van de HERE aan u, o koning! Zo laat de HERE, de God Israëls, u zeggen: Wat heb Ik u niet rijk gezegend! Ik heb u het koningschap over Israël gegeven, zodat gij Mijn gezalfde zijt! Uit de hand van de man, die u zo hittig vervolgde en naar 't leven stond, Saul, heb Ik
8 u gered. U heb Ik tot koning willen maken over heel Mijn

---

[1]) Hier blijkt opnieuw, in welk een geestelijke inzinking David zich bevond: weer zou de theocratische koning geen recht en gerechtigheid gedaan hebben!
[2]) Vgl. Ex. 22 : 1.
[3]) Vgl. Ps. 51.

volk, Israël en Juda. En waarlijk, als ge dat nog te weinig had geacht, Ik had u heus nog wel meer willen geven.

9 Waarom zijt gij dan toch weerspannig geworden tegen het Woord des HEREN? Waarom hebt gij u aan zo grote zonden overgegeven? Ge kondt 't toch weten, hoezeer Ik daarvan walgen, Mij daarover vertoornen moest, David? Het is wel waarlijk één bloedschuld, die gij op u geladen hebt: ge hebt uw officier, Uria, de Hethiet, met uw zwaard gedood, ja, met úw zwaard, David, al hebt ge dat door de Ammonieten laten hanteren — Ik ben die brief des doods nog niet vergeten; dacht ge, dat Ik uw kwaad niet in gedachten houd? [1]) En zijn echtgenote hebt gij u wederrechtelijk tot vrouw genomen. Overspel, David, al wist ge dat met een schone schijn te camoufleren!

10 Nu dan, omdat ge zó gezondigd hebt tegen Mij, in deze historie van Uria, de Hethiet, en zijn vrouw, nú úw gemalin, Ik zeg u: het zwaard zal van uw huis nimmermeer wijken [2]), omdat gij in dit alles Mij veracht hebt.

11, 12 Hoor, wat de HERE zegt: Zie, Ik zal in uw eigen familie u vergelden het kwaad, dat gij hebt gedaan: uw huis zal Mij dienen om u te tuchtigen naar wat gij misdreven hebt. Ik zal uw vrouwen van voor uw ogen u ontnemen en aan een lid van uw eigen geslacht geven. En dat publiek! Want deze uw naaste zal op klaarlichte dag bij uw vrouwen liggen. Dat alles zal uw straf zijn. Weet dat wel, David: wat gij hebt durven bestaan in het heimelijke, dat zal Ik doen in tegenwoordigheid van gans Israël, in het volle licht!" [3])

13, 14 Het mes van dit Godswoord zonk diep in Davids verharde hart: ontdekt aan zijn boosheid, antwoordde David Nathan, met trillende stem: „Ja, ik heb tegen de HERE gezondigd....". Toen zeide Nathan tot hem: „O koning, ik mag u verkondigen, dat de HERE u uw zonden en misdaden vergeven heeft! Ge zijt des doods waardig; tòch zult ge niet sterven. De HERE is zeer barmhartig en

---

[1]) Vgl. Hosea 7 : 2.
[2]) Dit is vervuld in de geschiedenis van die drie zoons: Amnon (13 : 29); Absalom (18 : 14); Adonia (1 Kon. 2 : 25).
[3]) Vgl. 2 Sam. 16 : 22.

groot van goedertierenheid: Hij heeft geen lust in uw dood, maar daarin, dat ge u bekeert en leeft, hoewel ge wel bedenken moet, dat gij door deze weg van goddeloosheid de vijanden des HEREN zeer hebt doen lasteren. Eén ding moet ik u echter nog aanzeggen: de zoon, die u geboren is, zal sterven" [1]).

15 Daarop ging Nathan naar zijn huis.

Onmiddellijk daarna ging de HERE Zijn voorzegging vervullen: Hij deed het kind, dat de vrouw van Uria de koning gebaard had, zeer ernstig ziek worden.

16 Hoe dit David aangegrepen heeft!

Want hij wist, dat dit een ziekte tot de dood was. Toch zocht hij in gebed het aangezicht van zijn Vader in de hemelen, in diepe verootmoediging en schuldbelijdenis, tegelijk smekend, of 't de HERE behagen mocht, het kind nog te sparen. Hoewel hij nu volkomen begreep, dat hij deze gunst Gods niet waardig was: welk een smaad had hij gebracht over de Naam van de Almachtige en over Diens volk [2]). Zijn gebed ondersteunde hij door vasten, en als hij in de late avond naar zijn particuliere vertrekken ging, legde hij zich niet op zijn bed neer, maar sliep of liever waakte hij, liggend op de harde grond.

17 Toen zijn hovelingen dat bemerkten, kwamen zij bij hem, om hem te bewegen, van de grond op te staan en op bed te gaan liggen; maar David weigerde het zeer beslist; hij wilde ook niet met hen aan de koninklijke tafel eten.

18 Zo verliep een volle week. Op de zevende dag kwam het einde: het jonge prinsje stierf. Toen het bericht als een lopend vuurtje onder het paleispersoneel was doorgedrongen, durfden Davids dienaren hem de droeve tijding niet over te brengen. Druk, maar met gedempte stemmen, stonden ze in een der paleiskamers met elkaar te

---

[1]) Hier zou de vraag kunnen opkomen: is dan de vergeving Gods voor David wel een volkomene? — vergeldt de HERE Zijn knecht dan tòch de ongerechtigheid? Maar het antwoord moet zijn: zonder twijfel! — dat echter de HERE vergiffenis schenkt, neemt Zijn recht niet weg, Davids vaderschap van de Christus naar het vlees te zuiveren! Want hij is de theocratische koning, die *de* Gezalfde Gods moet vóórbeelden; daarom komt de Christus Zelf hier strijden met Zijn voorvader, wiens naam Hij dragen zal („Zoon van David"), hem verminkend in zijn eigen vlees en bloed, dat hem ontnomen wordt.

[2]) Vgl. Ps. 51 : 20.

overleggen. Aldus was hun redenatie: „Hoe kunnen we het de koning vertellen? Want toen het prinsje nog ziek was, hebben wij met hem gesproken, maar voor al ons aandringen bleef hij doof. Wie onzer zou hem nu durven vertellen, dat het kind gestorven is? Het zou de koning wel eens zó buiten zichzelf van smart kunnen brengen, dat hij zich zelf kwaad deed!"

19 Aan David bleef het echter niet verborgen: hij bemerkte wel, dat zijn personeel stond te fluisteren, met bedrukte gezichten, en begreep daaruit, dat zijn zoontje dood was. Daarop riep hij hun toe, en stelde hun rondduit de vraag, of het kind dood was. Een vraag, die zij niet anders dan bevestigend konden beantwoorden.

20 En daarop kwam een reactie, welke de hovelingen wel zeer verbaasde. Ze verwachtten een man te zien, gebroken, wanhopig, uitzinnig van smart. Maar David stond op van de grond, ging zich wassen, deed geurige zalfolie op zijn haar, verwisselde zijn smoezelig-geworden gewaad voor frisse, schone kleren — en begaf zich daarop naar de Tent van de HERE, waar zich de Ark des Verbonds bevond, om zich voor God neer te buigen en Hem te aanbidden. Daarna begaf hij zich naar het paleis terug, en beval zijn dienaren, een broodmaaltijd voor hem aan te richten, die hij met smaak gebruikte.

21-23 Toen de koning verzadigd was, konden zijn hovelingen de vraag niet meer inhouden, welke in hen brandde: „Maar koning, nu begrijpen wij er niets meer van! Toen het kind nog leefde en er dus hoop was, hebt gij om zijnentwil gevast en geweend — nu is het kind dood, en nu zijt gij opgestaan en hebt gij u opgeknapt en brood gegeten! 't Is alles zo vreemd. . . .".

David antwoordde: „Ja, inderdaad, toen de jongen nog in leven was, heb ik gevast en geweend, want ik dacht: misschien wil de HERE mij Zijn genade bewijzen, dat Hij het kind nog in het leven spaart. Want God gaf mij toch Zijn belofte, dat mijn zoon op de troon zal zitten. Maar nu heeft de HERE het ànders beslist: Hij heeft mijn jongen doen sterven. Waarom zou ik nu nog vasten? Daarmee zou ik hem toch niet op aarde kunnen doen terugkeren, het dodenrijk laat zijn prooi nimmer los. Ik zal

wel tot hem gaan, maar hij terugkeren tot mij? — dat nooit. Dus moet ik het bestel van de HERE eerbiedigen".

24, 25 Daarna troostte David zijn vrouw Bathseba, en had opnieuw huwelijksverkeer met haar, nu niet in overspeligheid, maar binnen het verband van de wettige echt [1]). Opnieuw werd zij zwanger, wederom baarde zij David een zoon. Dankbaar en verheugd noemde hij de jongen Salomo [2]): dat hij dit kind ontvangen mocht, was hem toch een bewijs van Gods schuldvergevende liefde, een bewijs, dat de vrede met de HERE hersteld was. Dat bleek David bovendien nog uit wat de profeet Nathan hem in de Naam des HEREN zeggen kwam: „Dit kind heeft de HERE lief; Hij noemt het Jedidja, lieveling des HEREN" [3]).

In deze wel heel bijzondere weg heeft de HERE Davids vaderschap van de komende Messias naar-het-vlees gezuiverd.

26-28 Terwijl al deze dingen geschiedden, ging het beleg van Rabba, de Ammonietische koningsstad, voort. Het gelukte Davids veldheer Joab, het lage gedeelte van deze dubbelstad, de zogenaamde „waterstad", in te nemen [4]). Daarop was de eigenlijke stad aan de beurt, waar zich ook het paleiscomplex van de koning bevond. De eer, om deze te veroveren, wilde Joab aan zijn vorst gunnen. Dus zond hij bericht naar Jeruzalem, om David mee te delen, dat hij in een grootscheepse actie tegen Rabba de waterstad had kunnen innemen, en stelde hem voor: „Mobiliseer gij nu de reservetroepen, en trek dan zelf tegen Rabba op, om de Ammonieten de laatste en beslissende slag toe te brengen [5]); ik stel het zeer op prijs, dat gij het doet, en zou liever niet willen, dat mijn naam verbonden werd aan de verovering en inname van Rabba, maar dat gij als haar heer en meester wordt uitgeroepen!"

---

[1]) Opmerkelijk is, dat de Schrift hier voor 't eerst haar *Davids* vrouw noemt; tot nog toe werd zij aangeduid als „de vrouw van Uria" (vs 9, 10, 15).

[2]) Salomo = „man des vredes".

[3]) Jedid-ja; „ja" = afkorting van Jahweh; de naam betekent: geliefde van Jahweh.

[4]) Rabba (gelegen aan het riviertje de Jabbok) bestond uit een hoger gedeelte en een lager; deze laatste wijk, Me-Ammon genoemd, lag aan de Jabbok.

[5]) Hieruit zou ook kunnen worden afgeleid, dat het Israëlietische leger tamelijk verzwakt was.

29 Daarop rustte David al zijn beschikbare troepen uit tot een expeditie tegen Rabba. Hij trok met zijn leger op, verenigde zich met de troepen van Joab, ondernam de beslissende strijd, en nam Rabba stormenderhand in.

30 Een fantastisch-grote buit viel David bij deze veroovering in handen. Allereerst behoorde daartoe de befaamde koningskroon, die wel een talent [1]) woog, met een zeer kostbare edelsteen er in gesmeed. Deze kroon werd op het hoofd van David gezet, waardoor voor 't oog der Ammonieten werd aangeduid, dat de heerschappij op hem was overgegaan [2]).

31 Voorts bediende David de gestrenge straf des HEREN aan het volk, dat hem, de gezalfde des HEREN, tegengestaan en zich aan gruwelijke schanddaden schuldig gemaakt had [3]): een deel van de bevolking van Rabba liet hij namelijk ter dood brengen met behulp van zagen, ijzeren pinnen en ijzeren bijlen [4]); wat overbleef veroordeelde hij tot dwangarbeid bij de tichelovens. Dat gericht trof niet alleen de Ammonietische residentie, maar ook alle andere steden van dit rijk.

Daarna keerde David met zijn troepen naar Jeruzalem terug.

HET THEOCRATISCH KONINGSCHAP IN DE CRISIS DER STRAFGEVOLGEN VAN DAVIDS ZONDE. 13 : 1—19 : 8a.

a. *De HERE verwekt het kwaad uit eigen huis en het zwaard over David.* 13 : 1-36.

13 : 1, 2 De tijd ging voort; het gefluister onder het volk over wat de koning gedaan had, legde zich; maar nog altijd lag

---

1) Een talent goud woog zeker wel tenminste tachtig pond!

2) Misschien vinden we in Ps. 21 : 4 een toespeling op deze gebeurtenis; deze psalm, een danklied na de overwinning, zou heel goed na de veldtocht tegen Rabba gedicht kunnen zijn.

3) Vgl. 1 Sam. 11 : 2; Amos 1 : 13.

4) Sommige uitleggers (b.v. dr A. Noordtzij, K.V. op 1 Kron., blz. 166) willen de „gruwelijkheid" van dit gericht „verzachten", door te lezen, dat David de bevolking deed wegvoeren, en in de steengroeven aan het werk zette met ijzeren zagen, houwelen en bijlen. M.i. bestaat daar naar de grondtekst geen reden voor.

daar het oordeel des HEREN, door Nathan aan David overgebracht. En dat oordeel zou zich nu gaan voltrekken: „het zwaard zal van uw huis niet wijken. . . .” — „Ik zal kwaad over u verwekken uit uw huis. . . .”. Echtbreuk gestraft met ontucht, en doodslag met zwaardheffing en revolutie.

In de vrouwenverblijven van Davids huis woonde ook Tamar, een schoon en bekoorlijk meisje. Zij was de dochter van David en Maächa, en dus een volle zuster van Absalom [1]). Op haar werd Davids oudste zoon, Amnon, wiens moeder Ahinoam was [2]), krankzinnig verliefd, zo erg, dat hij van verlangen naar haar verteerde: hij kwam er slecht en mager uit te zien. Want hij zag geen kans, zijn lust te bevredigen: Tamar toch was een jonge, kuise jonkvrouw — en doordringen tot de vrouwenverblijven durfde hij niet aan, te meer niet, omdat deze prinses zijn halfzuster was, en in de Wet van Mozes huwelijksverkeer in dergelijke gevallen streng verboden was [3]).

3-5 Nu was Amnon sterk bevriend met een volle neef, namelijk Jonadab [4]), wiens vader een broer van David was, Simea geheten [5]). Deze was een zeer schrandere man, die het spoedig in de gaten kreeg, dat Amnon iets schortte, en daarom op zekere dag hem vroeg: „Amnon, biecht eens op: waarom zie je toch van dag tot dag er zo betrokken en mager uit? En dat voor een koningszoon! Kom, stort je hart maar eens uit, en vertel het mij!” Toen luchtte Amnon opeens zijn hart, en antwoordde hem: „De kwestie is alleen deze, Jonadab, dat ik smoor-verliefd ben op Tamar, het zusje van mijn broer Absalom!” Zijn vriend dacht even na, en zei daarop tot Amnon: „Zal ik je eens een goede raad geven? Houd eens een poosje het bed, en doe alsof je ziek bent: dat zal men graag geloven, want je ziet er uit als een geest. Als je vader dat hoort, komt hij je vast opzoeken, om eens te kijken, hoe het met je gaat. Weet

---

1) Vgl. 2 Sam. 3 : 3. Zij had dus ook van moederszijde koninklijk bloed in de aderen.
2) Vgl. 2 Sam. 3 : 2.
3) Zie Lev. 18 : 9; 20 : 17.
4) De naam betekent: „de HERE heeft Zich vrijgevig betoond”.
5) Waarschijnlijk dezelfde als Samma, Isaï's derde zoon (1 Sam. 16 : 9).

je, wat je dan moet zeggen? Vader, laat toch mijn zuster Tamar bij mij komen, ik heb zo'n trek in bepaalde spijzen, en ik weet, dat zij die lekker bereiden kan; als zij dat voor mijn ogen doet, en mij daarin verzorgt, zal het mij vast goed smaken, en dan knap ik weer op!"

6, 7 Nu, dat was niet tot een dovemansoor gesproken! Amnon volgde de slimme raad van zijn neef op, ging te bed liggen en hield zich ziek. Dit kwam natuurlijk al spoedig de koning ter ore, die persoonlijk naar het huis van zijn oudste zoon ging, om eens poolshoogte te nemen. Nu, David moest toestemmen, dat de jongeman er slecht en vermagerd uitzag! Toen Amnon dan ook met zijn door Jonadab geïnstrueerde verzoek voor de dag kwam, of Tamar, zijn zuster, komen mocht, om voor hem twee „hartekoekjes" [1]) te bereiden, want daar had hij zo'n trek in! — zond David direct een boodschap naar de vrouwenverblijven, dat Tamar zich begeven moest naar de woning van Amnon, haar broer, om voor de zieke jongeman een lekkere spijze klaar te maken.

8-11a Het meisje haastte zich direct naar het huis van haar broeder Amnon, vond hem te bed liggen, vernam wat hij begeerde, en ging in de kamer naast zijn slaapvertrek, zó dat hij het zien kon, het beslag klaar maken en daarna de hartekoekjes bakken. Toen Tamar klaar was, diende zij ze in een schotel op, en kwam er mee bij het bed. Maar Amnon bleek een geboren toneelspeler! Hij deed precies, of hij een nukkige zieke was, die eerst grote trek in iets heeft, en als 't dan voor hem staat, er opeens van walgt. Dus ging Tamar maar weer met haar lekkers naar de andere kamer terug. Een poosje later zei Amnon tot haar: „Och, ik voel me toch zo ziek, laten alle mensen toch alsjeblieft hier vandaan gaan". Waarop het dienstpersoneel de prinselijke kamers verliet. Weer even daarna riep de prins zijn zuster: „Tamar, ik krijg er toch weer trek in, kom eens hier met het gebak, en voer mij eens!" Aanstonds volgde het meisje zijn verzoek op, en kwam met de schaal bij de gewaande patiënt staan.

[1]) Het Hebreeuwse woord duidt aan, dat dit een bijzonder soort gebak was, misschien overeenkomend met wat wij „flensjes" of „pannekoeken" noemen.

11b-14 Maar nu was 't ook opeens uit met zijn toneelspel: nu het begeerde meisje zo vlak bij hem stond, en hij zich alleen met haar wist, richtte hij zich van het bed op, sloeg zijn arm om haar middel, en fluisterde haar toe: „Kom, lig bij mij, mijn zuster, ik heb je zo lief....". Geen wonder, dat Tamar opschrok: was dàt Amnons bedoeling? Zij trachtte zich uit zijn sterke greep los te maken, en verweerde zich verontwaardigd aldus: „ O neen, Amnon, daar denk ik niet aan! — tot zulk een groot kwaad mag je mij niet verleiden. Onteer mij toch niet, mijn broeder, zoiets past toch niet in Israël, bega toch zo'n schandelijke dwaasheid niet. 't Zou voor ons beiden een ontzettende zonde betekenen: waar moet ik met mijn schande heengaan? En wat zou men onder het volk wel van jou zeggen? Dat de oudste prins uit Davids huis een vrouwenjager is, voor wie zelfs zijn eigen zuster niet veilig is! Amnon, 't is dwaas, wat je wilt. Als je me werkelijk liefhebt en tot vrouw begeert, spreek dan met de koning: hij zal niet weigeren, mij aan jou te geven!" [1]) Maar bij haar halfbroer was de hartstocht sterker dan het verstand: hij wilde naar haar verweer niet luisteren, en als man sterker zijnde dan zij, overmocht hij Tamar, en verkrachtte haar....

15-17 Helaas — toen bleek opnieuw, dat wellust nog geen liefde is. Want nadat Amnon de lust van zijn zinnen bevredigd had, kreeg hij opeens een hevige afkeer van Tamar. Zo sterk als hij haar begeerd had, zo sterk, neen nog heftiger, werd zijn afkeer van haar. Hij kon haar zelfs niet in zijn nabijheid dulden, en gebood haar, terwijl ze nog op het bed lag, op te staan en zijn huis te verlaten.

Daarvan schrok Tamar nog meer dan van wat Amnon haar al aangedaan had: ze begreep best, dat zij daardoor de schijn tegen zich zou krijgen. Wat een groot kwaad deed hij haar nu nog bovendien aan. Zij trachtte hem te overreden, dit niet te doen: „Amnon, als je mij nú wegzendt, is dat erger nog dan wat je mij reeds hebt aangedaan: zoiets moet je nu toch helemaal niet doen".

---

[1]) Misschien opperde Tamar dit, om tijd te winnen en uit de strik te ontsnappen; overigens zal zij wel geweten hebben, dat zulk een huwelijk in de Wet verboden was (vgl. Deut. 27 : 22).

Er was echter met Amnon geen goed garen meer te spinnen: hij wilde naar haar niet luisteren, en toen zij zich niet liet wegjagen, riep hij zijn lijfknecht, en droeg hem op: „Breng haar bij mij vandaan, naar buiten, en grendel de deur achter haar, dat zij niet opnieuw binnen kan komen!"

18, 19 Hoe Tamar zich schaamde! Hoe haar hart brak van verdriet! Want nu moest zij als koningsdochter, die 't huis van prins Amnon was uitgezet, over straat! Gelijk alle prinsessen die nog jonkvrouw waren, droeg Tamar over haar tunica een veelkleurige, lange manteljapon met mouwen: iedereen kon weten, dat zó de dochters van de koning, die nog ongetrouwd waren, gekleed gingen. En dan nu als een veile deerne het huis uitgezet! Zou niet iedereen denken, dat zíj Amnon verleid had, inplaats van het omgekeerde?

De kamerbediende van Amnon deed wat zijn heer hem gebood: hij nam haar bij de arm, leidde haar naar de straat, en deed achter haar de grendel op de deur. Daar stond zij, geschonden in haar eer en kuisheid, diep-vernederd. Al de schande zou op haar hoofd neerkomen. Ze wist niets beters te doen, dan wat as, daar op de straat liggende, op haar hoofd te strooien, haar pronkgewaad te scheuren, de hand op het hoofd te leggen [1]), alles tekenen van grote droefheid en ontsteltenis — en zo ging ze al jammerend naar het paleis terug, naar haar eigen broer.

20-22 Toen zij bij hem binnenkwam, doorzag Absalom, die zijn halfbroer wel kende, de zaak ogenblikkelijk. Op de man af vroeg hij, of Amnon, haar broer, omgang met haar gehad had. Toen Tamar dat schreiend bevestigde, ried hij haar aan, om er met niemand over te praten, en het zich ook niet al te zeer aan te trekken: „deze schandelijke bejegening ligt per slot van rekening voor zíjn verantwoording, en hij is nu eenmaal uw broer!" Maar in Absaloms hart werd de rode wraakzucht geboren.

---

[1]) Vgl. Jerem. 2 : 37.

Tamar volgde het advies van haar broeder Absalom op, en ging in zijn huis [1]) wonen, als een verstoten vrouw.... [2]).

Toen de koning David van dit schandaal, in de koninklijke familie nog wel, hoorde, en hij de bijzonderheden er van vernam, ontstak hij in hevige toorn — toch durfde hij geen maatregelen te nemen [3]): hij wist enerzijds wel, dat dit alles tot het oordeel des HEREN behoorde, dat Nathan hem aangekondigd had, anderzijds besefte hij, dat als hij Amnon straffen liet, men terecht zeggen zou: ook een vader! — die straft aan zijn zoon hetzelfde kwaad dat hij gedaan heeft!

Voor Absalom echter was Amnon van nu af dood: hij negeerde zijn broer volkomen, en sprak nòch ten goede nòch ten kwade met hem. In zijn hart haatte hij Amnon om de grove ontering, welke hij zijn zuster Tamar had durven aan te doen. En die haat wist te wachten....

23 Ja, Absalom wist te wachten: twee volle jaren liet hij voorbijgaan — toen achtte hij de tijd rijp, om toe te slaan. Hij koos daarvoor uit een feest, dat gevierd zou worden ter gelegenheid van het schaapscheren [4]). Dit zou plaats vinden op zijn landgoed, dat in Baäl-Hazor lag, dicht bij Efraïm, dus tamelijk ver van Jeruzalem [5]). En tot dit feest wilde Absalom al de zonen van de koning uitnodigen — alle prinsen; om geen argwaan te wekken natuurlijk.

24, 25 Absalom kleedde het handig in: hij begaf zich eerst tot zijn vader, en vroeg, of deze met al zijn hovelingen hem de eer zou willen aandoen, om het feest van het schaapscheren op zijn landgoed mee te maken. Maar de koning sloeg die uitnodiging af: „Neen, mijn zoon, dat wordt een veel te kostbare geschiedenis voor u, als ik met al mijn

---

[1]) Vermoedelijk woonden de prinsen, na hun volwassen-worden, afzonderlijk in een eigen huis, dat tot het paleiscomplex behoord zal hebben.

[2]) De Schrift bewaart het stilzwijgen over de vraag, of Tamar zwanger geworden is; uit deze notitie krijgen we echter wel de indruk, dat dit zo was: dat Tamar niet meer in de vrouwenvertrekken woont, maar bij haar broer, doet vermoeden, dat zij in diens huis de komende geboorte afwacht.

[3]) Volgens Deut. 22 : 25-27 had Amnon gedood moeten worden.

[4]) Het schaapscheren ging gewoonlijk gepaard met feestelijkheden (vgl. 1 Sam. 25).

[5]) Baäl-Hazor zoeken de meeste uitleggers ten Noordoosten van Bethel.

rijksgroten die feestelijkheden kom bijwonen". Absalom bleef, voor de vorm, er toch sterk op aandringen, maar zijn vader volhardde bij zijn weigering; wel wenste David hem geluk met zijn feest [1]).

26, 27 De jonge man kwam vervolgens met een ander voorstel: „Als u dan zelf niet komen wilt, laat dan tenminste mijn broer Amnon, als uw plaatsvervanger [2]), met ons meegaan, vader!" Ook daarnaar had David evenwel geen oren. „Waar is dat nu eigenlijk goed voor?" zei hij. Maar met zijn bekende innemendheid bleef Absalom er op aandringen, zodat David ten slotte toestemde, en verlof gaf, dat Amnon en al de andere prinsen het feest in Baäl-Hazor mee mochten maken.

28 Verheugd ging Absalom heen: eindelijk zou hij zijn zuster kunnen wreken. Hij riep zijn knechten tot zich, en droeg hen op, om — wanneer aan het feestmaal Amnons hart vrolijk was geworden van de wijn, en zijn zinnen beneveld — op zijn bevel: „slaat Amnon dood!" zonder vrees 's konings oudste zoon te doden. „Niet aarzelen!" voegde hij er aan toe, „jullie doen dat op mijn verantwoording! Weest sterk, en toont jullie kloeke mannen!"

29 Midden in het feest gaf Absalom, op het door hem gunstig geachte moment, ongemerkt zijn dienaren het sein — en eer de feestgangers zich bewust waren, wat er gebeuren ging, lag Amnon vermoord op de grond neer. Grote ontsteltenis maakte zich van de prinsen meester, toen zij zagen, wat er geschied was; in paniek renden zij allen naar hun rijdieren, kostbare muilezels, bestegen die, en vluchtten van het landgoed weg.

30 Sneller dan hun muilezels konden lopen, bereikte David, in Jeruzalem achtergebleven, het gerucht, dat er iets vreselijks gebeurd was op Absaloms feest in Baäl-Hazor [3]), en — zoals het dikwijls gaat — met grote over-

---

1) Vgl. 1 Sam. 25 : 14.

2) Amnon was immers Davids oudste zoon, en zal gezien zijn als troonopvolger.

3) Misschien heeft een knecht, die zag, hoe Absaloms knechten zich op Amnon wierpen, een rijdier genomen, om in de gedachte, dat ook de andere zoons van David vermoord zouden worden, spoorslags naar Jeruzalem te rijden; de gedachte is hier dan de moeder van de overdreven reportage!

drijving: „Absalom heeft al de zonen van de koning doodgeslagen, er is er niet één meer in leven!"

31 Deze jobstijding veroorzaakte natuurlijk een ongekende beroering in het paleis: David scheurde in wanhoop zijn kleren, en zette zich verplet op de grond. Zijn hovelingen scheurden ook, ten teken van rouw, hun gewaden, en stonden zwijgend en geslagen rondom hem. Welk een ramp!

32, 33 Slechts één hield het hoofd koel. Dat was Jonadab, de neef van de koning, Amnons intiemste vriend. Hij doorzag aanstonds de ware toedracht van de zaak, en sprak tot David: „Maar dàt moet mijn heer de koning niet denken, dat al zijn zoons, al de prinsen vermoord zouden zijn! Natuurlijk niet: het ging toch alléén om Amnon? Dié is vermoord! Dat is toch logisch! Dat was op Absaloms gezicht te lezen van de dag af, dat Amnon zijn zuster Tamar zo schandelijk behandeld en onteerd heeft! Neen, o koning, laat die gedachte maar varen, alsof al uw zoons het slachtoffer geworden zouden zijn — geen sprake van! Amnon alléén is dood, geloof dat maar!"

34-36 Op dat moment stormde de wachter, die vanaf zijn hoge post in het paleis heel de omgeving van Jeruzalem overzien kon, de zaal binnen, met de boodschap: „Daar nadert een grote groep mensen op de weg van de berg naar de stad!" Waarop Jonadab direct uitriep: „Ziet u wel, heer koning, het is zoals ik gezegd heb: alleen Amnon is het slachtoffer geworden, daar komen de zonen van de koning al!" En inderdaad — nauwelijks was hij uitgesproken, of daar reden in snelle vaart de prinsen het paleiscomplex binnen, begaven zich naar de zaal waar David vertoefde, en hieven een luid weeklagen aan, waaraan de koning zelf en al de aanwezige leden van de hofhouding het hunne paarden, zodat het één rouwklage werd.

En in Davids hart weerklonk 't: „het zwaard zal van uw huis niet wijken"....

b. *De HERE gebruikt handelingen van mensen, om Davids koningschap in de crisis te brengen.* 13 : 37—14 : 33.

13 : 37 Zo was koning David opeens in feite zijn twee oudste

zoons kwijt [1]): Amnon was dood, en Absalom had de wijk genomen naar zijn grootvader, de vader van zijn moeder: Talmai, de zoon van Ammihur, de koning van Gesur [2]). Het meest greep de koning vanzelfsprekend aan de dood van Amnon; over dat zware verlies treurde David, dag op dag.

38, 39 Absalom durfde niet naar het rijksgebied van zijn vader terug te keren, en verbleef jaar na jaar in Gesur, drie jaar alreeds. Op de duur troostte David zich over het gemis van Amnon; maar dès te sterker groeide nu zijn verlangen naar Absalom, die hij zo innig liefhad; het heimwee naar deze zoon kreeg hem zo te pakken, dat hij er van kwijnen ging [3]).

14 : 1 Joab, zijn veldheer, bemerkte dit wel; ook had hij in de gaten, dat de koning persoonlijk geen moeite zou doen, om Absalom terug te laten komen, hoezeer hij naar hem verlangde.

2, 3 Van oordeel, dat in deze situatie verandering moest komen, besloot Joab, ten gunste van de gevluchte prins te gaan intrigeren. Hij deed dit op zeer listige wijze: In Tekoa [4]) leefde een vrouw, die algemeen bekend stond als een zeer wijze vrouw. Deze liet hij naar Jeruzalem ontbieden, overlegde met haar, en gaf haar toen de volgende opdracht: „Gij moet een audiëntie aanvragen bij de koning, maar dan moet ge niet tot hem gaan zoals ge nu gekleed zijt, maar ge moet doen, alsof gij in zware rouw verkeert en reeds geruime tijd treurt over een dode: trek dus rouwklederen aan en zalf uw hoofd niet met olie. Als ge dan tot de koning toegelaten wordt, spreek dan als volgt....". Daarna instrueerde Joab de vrouw, wat zij alzo zeggen moest.

---

1) Davids tweede zoon, Kileab, was vermoedelijk reeds jong gestorven (vgl. 2 Sam. 3 : 3, en noot 3 op blz. 20).

2) Gesur was een klein Aramees rijkje, gelegen zuidelijk van Hermon. Het huwelijk van David met Maächa, de dochter van Talmai, was een overtreding van Gods Wet geweest (vgl. Ex. 34 : 15, 16).

3) Dit was zondige zwakheid van David: Absalom viel onder de wet van de bloedwraak (vgl. Num. 35 : 33).

4) Tekoa (vaderstad van de profeet Amos) lag een paar uur ten Zuiden van Bethlehem.

4-7 De vrouw uit Tekoa handelde precies zo, als de maarschalk haar had opgedragen: gekleed als een rouwdragende vervoegde zij zich bij het paleis, werd tot de koning toegelaten, wierp zich eerbiedig voor hem op de grond, en riep, zo zich buigend: „Help mij toch, o koning!" Meelijdend vroeg David: „Wat hebt ge dan, vrouw?" Daarop antwoordde zij: „Helaas, ik ben een weduwe, want mijn man is gestorven. Nu had uw dienstmaagd twee zoons. Toen dezen op zekere dag in het veld waren, al arbeidende, kregen zij samen hevige ruzie, en de twist liep zo hoog, dat de een de ander doodsloeg, terwijl er niemand was, die tussenbeide kon komen. O koning, bij mijn verdriet kwam nu nog dit, dat de verwanten van mijn overleden man allen samen zich tegen uw dienstmaagd gekeerd hebben: zij willen de wet van de bloedwraak toepassen, en eisen van mij, dat ik de zoon, die helaas broedermoordenaar geworden was, aan hen zou uitleveren, opdat zij hem, ter wille van zijn vermoorden van zijn broer, ter dood zouden kunnen brengen, en aldus hem, die de erfgenaam is, van het leven beroven [1]). O koning, is dat niet verschrikkelijk? — uitdoven willen zij de gloeiende kool [2]), die mij nog rest, en daarmee willen zij aan mijn overleden man geen naam of nakomelingschap meer op de aardbodem overlaten".

8 Daarop antwoordde de koning haar: „Vrouw, ik heb uw zaak gehoord; ge kunt rustig naar uw huis gaan, ik zal maatregelen nemen, dat op uw zoon de bloedwraak niet wordt toegepast".

9 De Tekoïetische vrouw was daarmee echter nog niet voldaan: dat de bloedwraak immers niet zou worden toegepast, betekende toch, dat het vergoten bloed bléef roepen van deze aardbodem. Dus sprak zij tot de koning: „Als hierin onrecht zou schuilen, o koning, dan valt de

---

[1]) Daar dit de woorden zijn, welke Joab de Tekoïetische vrouw in de mond heeft gelegd, wijzen zij er op, dat Joab van mening is geweest: Absalom is de zoon, die David als troonopvolger zal aanwijzen („erfgenaam", vgl. „gloeiende kool").

[2]) Met een gloeiende kool, die bewaard werd, stak men gewoonlijk een nieuw vuur aan.

schuld daarvan op míj en mijn familie; de koning en zijn troon gaan echter vrijuit!"

10 David antwoordde: „Natuurlijk, maar heb daar maar geen zorg over: als wie dan ook over deze zaak u nog lastig zou vallen, verschijn dan maar met hem voor mijn troon, ik zal wel zorg dragen, dat hij er mee ophoudt!"

11 Nog was de sluwe vrouw niet tevreden (zij had de bedoelingen van Joab best begrepen!) en opnieuw nam zij het woord: „O koning, wees toch gedachtig aan de HERE, uw God, Die alle dingen beschikt, en alle woorden en beloften hoort — zal Híj achter uw beslissingen staan? Als dat níet zo is, zou de bloedwreker toch nog verderf kunnen aanrichten, en mijn zoon van het leven beroven".

David begreep wel, waar de vrouw heen wilde, namelijk, dat hij zijn uitspraken met een eed bekrachtigen zou. Ook aan dit verlangen gaf hij toe, door te zweren: „Zo waar de HERE leeft — er zal geen haar van het hoofd van uw zoon vallen!"

12 Nu had de vrouw bereikt, wat zij (en Joab!) zo graag bereiken wilde: de koning door dit gefantaseerde verhaal in zijn toezeggingen vastleggen inzake het geval „Absalom"! Weer begon zij eerbiedig te spreken: „Mijn heer de koning, mag uw dienstmaagd nòg iets tot u zeggen?" Geduldig antwoordde David: „Spreek!"

13-17 Zonder de naam van de in ballingschap levende prins te noemen, maakte zij nu een duidelijke toespeling op Absalom. Aldus redeneerde zij: „Maar nu is dit een raadsel, o koning, dat juist ú zulke gedachten, als u in de beslissing over mijn zaak hebt afgekeurd, koestert tegen volk van God! [1]) Want nu de koning in mijn zaak zó recht gesproken heeft, staat hij zelf schuldig, omdat de koning niet laat terugkeren de man, die hij verstoten heeft. O mijn heer de koning, zie toch niet over het hoofd, dat wij allemaal moeten sterven, en dat dan ons bloed zal zijn als water, dat op de aarde wordt uitgegoten, naar alle kanten

---

[1]) In de grondtaal staat „volk" zonder lidwoord; de vrouw bedoelt natuurlijk Absalom, als lid van het volk.

vloeit en niet meer bijeenvergaard kan worden. Ziet u toch, hoe barmhartig God is: Hij neemt het leven niet weg, maar stelt alles in het werk, opdat Hij een, die verstoten is, niet blijvend van Zich stote! De koning neme het mij niet kwalijk, dat ik tot hem gekomen ben, om dit alles te zeggen; ik heb daar gegronde reden toe, want de mensen hebben mij bang gemaakt met hun eis, mijn zoon uit te leveren. Ik dacht toen: het beste is, dat ik bij de koning gehoor vraag, en mijn zaak aan hem voorleg. De koning zal de smeking van zijn dienstmaagd inwilligen, en haar redden uit de macht van de man, van de bloedwreker, die mij samen met mijn zoon uit het erfdeel Gods wil uitroeien. Ja, uw dienstmaagd dacht: wat mijn heer de koning beslissen en spreken zal, dat alleen kan mij geruststellen, want hij is zo wijs, dat hij een engel Gods gelijkt, die onkreukbaar en rechtvaardig oordeelt, het goede van het kwade onderscheidende. O koning, de HERE, uw God, zij met u!"

18 Toen de vrouw zo sprak, kreeg David door, dat achter haar iemand anders stond, en dat kon niemand dan Joab zijn. Daarom zeide hij tot haar: „Ik wil u een vraag stellen, maar daar verwacht ik een eerlijk antwoord op, ge moet niets achterhouden — belooft ge mij dat?"

19, 20 Zij antwoordde: „Jawel, mijn heer de koning spreke!" Daarop vroeg de koning: „Zeg 't nu maar eerlijk: Joabs hand staat achter dit alles, nietwaar?" De vrouw antwoordde: „Zo waar gij leeft, mijn heer de koning — wanneer u iets zegt, is het niet mogelijk, er onder uit te komen, noch naar rechts noch naar links. Het is inderdaad zo: uw dienaar Joab heeft mij opgedragen, tot u te komen, en al deze woorden tot u te spreken. U hebt het recht ingezien: Joab heeft de zaak, waar het om gaat, zó ingekleed, en haar dus een ander aanzien gegeven". Vleiend besloot de Tekoïetische haar woorden aldus: „Nu zal het wel in orde komen, want mijn heer de koning is zo wijs als een engel Gods: hij weet alles wel, wat op aarde gebeurt!"

21 Nadat de vrouw heengegaan was, ontbood David zijn veldheer, en zeide tot hem: „Dat hebt gij handig ingekleed, Joab — ik wil nu in uw verzoek toestemmen, ge

kunt dus naar Gesur gaan en de jongeman Absalom terug doen keren!"

22 Vol vreugde boog Joab zich, tot de grond toe, en sprak woorden van dank en zegen, die hij aldus besloot: „Vandaag heeft uw knecht ondervonden, dat ik genade heb gevonden in uw ogen, mijn heer de koning, omdat u eindelijk het verzoek van uw knecht hebt ingewilligd"! [1])

23 Onmiddellijk ging Joab de opdracht van de koning vervullen: hij reisde naar Gesur, en kwam tezamen met Absalom terug naar Jeruzalem.

24 Dat wilde echter nog niet zeggen, dat Davids verhouding met zijn zoon geheel in orde was, want toen Joab zich bij hem aandiende, moest hij van de koning horen, wat deze beslist had [2]): „Mijn zoon moet zich naar zijn eigen huis begeven, hij mag mij niet onder de ogen komen". David legde Absalom dus huisarrest op; en deze bleef niets anders over, dan gehoorzaam naar zijn eigen huis te gaan: hij bleef derhalve tot op zekere hoogte een verbannene, en zag het aangezicht van zijn vader niet.

25-27 Dat was niet alleen voor Absalom, maar ook voor zijn vader een bittere zaak: Absalom toch was een man van zulk een knappe en voorname verschijning, dat hij onder Israël zijns gelijke niet had — daarvan was iedereen overtuigd, en daarom was David trots op hem. Absalom was inderdaad een schoon man te noemen; heel zijn gestalte, van de voetzool af tot de hoofdschedel toe, had geen enkel gebrek. In 't bijzonder viel zijn prachtige haardos op: als hij deze liet afscheren — wat hij aan het eind van ieder jaar liet doen, omdat het hem te zwaar werd —, vond hij het schitterend, om die haardos te laten wegen: 't woog dan gemiddeld niet minder dan tweehonderd koninklijke sikkels! [3])

Zo leefde dan Absalom met zijn gezin in zijn eigen

---

[1]) Hieruit valt af te leiden, dat Joab reeds eerder de koning had getracht te bewegen, zo te handelen — tot nog toe zonder resultaat.

[2]) Misschien uit vrees voor critiek van de hofhouding en van het volk?

[3]) Dit is een gewicht van meer dan 3 kilogram! Vele uitleggers nemen aan, dat er een verschrijving in de tekst ingeslopen zou zijn, waarvoor echter geen enkel bewijs is.

huis. Dat gezin telde vier kinderen: drie zoons en een dochter. De laatste had hij dezelfde naam gegeven als zijn zuster: Tamar. Zij was een lieftallig meisje, dat tot een knappe jonkvrouw opgroeide.

28, 29 Zijn huisarrest begon hem echter op de duur nog zwaarder te wegen dan de vroegere ballingschap: toen Absalom twee volle jaren in Jeruzalem gewoond had, zonder ook maar één keer zijn vader te ontmoeten, besloot hij, de tussenkomst van Joab in te roepen: deze had immers bewerkt, dat hij uit Gesur mocht terugkeren, en moest dan nu maar eens voor hem in orde maken, dat die gehate maatregel van huisarrest werd opgeheven. Dus ontbood hij Joab, om dit met hem te bespreken, maar deze weigerde 't hem pertinent, ook toen Absalom het voor de tweede maal probeerde.

30 Toornig om Joabs weigerachtigheid, zon Absalom op een middel, Joab toch te spreken te krijgen. Hij vond het hierin, dat hij zijn personeel beval, een gerste-akker van Joab, welke grensde aan zijn eigen akkers, in brand te steken — dan (zo redeneerde hij) zal de man, gevoelig in zijn beurs getroffen, ongetwijfeld tot mij komen: dat néémt hij niet, en daarover komt hij natuurlijk zijn beklag doen. Absaloms dienaren deden wat hun opgedragen was en staken de akker in brand, zodat de veelbelovende gerste-oogst volkomen verkoolde.

31, 32 Absalom had goed gezien: door deze daad had hij Joab uit zijn tent gelokt. Op hoge benen kwam de veldheer tot hem, om hem rekenschap te vragen over dat schandelijke en brutale stukje, dat zijn dienaren hadden durven te bestaan! De prins antwoordde hem: „Ja, dan hadt ge maar moeten komen, toen ik tot tweemaal toe u ontbood. Ik had u naar de koning willen zenden, om voor mij te pleiten! Ik had u willen vragen, in deze trant te spreken: waarom heeft de koning mij eigenlijk uit Gesur hierheen laten komen? — op deze manier had ik er beter kunnen blijven, dáár was ik tenminste een vrij man! Maar ik wil er nu een eind aan hebben: ik wil het aangezicht van de koning zien, wat er ook het gevolg van is. Oordeelt hij, dat ik schuldig ben — welnu, dan moet hij mij maar ter dood laten brengen".

33 Nu stemde Joab er in toe, zijn bemiddeling te geven: hij ging tot David en bracht hem het verzoek van Absalom over. Daar deze oplossing ook al in het hart van de koning leefde, besloot hij, zijn zoon ten paleize te ontbieden. Absalom gaf onmiddellijk gehoor aan deze opdracht; hij boog zich bij zijn binnenkomst eerbiedig voor zijn vader neer, met het aangezicht op de vloer. Toen kuste David zijn zoon, ten teken van de algehele verzoening, eindelijk tot stand gekomen. Hij kuste Absalom, niet wetend, dat hij een slang aan zijn hart koesterde....

c. *De storm der revolutie tegen Davids kroon steekt op.* 15 : 1—16 : 14.

15 : 1 Nadat eindelijk de verzoening met zijn vader tot stand gekomen was, begon Absalom op listige wijze een staatsgreep voor te bereiden: hij was nu toch de oudste zoon in leven, de kroonprins, die — naar hij meende — recht op de troon had? En vóórdat David maatregelen kon nemen, een ànder der prinsen — de jonge Salomo bijvoorbeeld — tot zijn opvolger aan te wijzen, moest hij kunnen ingrijpen [1]). Absalom begon dus de aandacht van het volk op zich te concentreren: hij schafte zich een staatsiewagen met paarden aan, waarop hij uitreed, in koninklijke glorie. Want vóór de wagen uit liepen dan altijd vijftig dienaren [2]).

2, 3 Bovendien intrigeerde Absalom nog op een andere manier: Iedere ochtend, in het vroege morgenuur, ging hij aan de kant van de weg staan, welke leidde naar de poort van het paleis en waarlangs de mensen kwamen, die met hun geschillen tot de koning wilden komen, om

---

[1]) We moeten bedenken, dat in het oude Oosten de heerser dikwijls naar vrije keuze zijn opvolger aanwees, niet zelden met voorbijgang van de oudste. Hier komt voor Israël bij, dat de HERE Zich als Opperste Souverein de koningskeuze had voorbehouden (vgl. Deut. 17 : 15). En te Jeruzalem, na de geboorte der zes zoons te Hebron dus, had Nathan de openbaring ontvangen, dat de door God verkoren troonopvolger nog moest worden geboren (vgl. 2 Sam. 7 : 11, 12; 1 Kron. 22 : 9, 10). Denk ook aan de naam „Jadid-jah" („lieveling van Jahweh"), door God aan Salomo gegeven.

[2]) Vgl. 1 Kon. 1 : 5; 1 Sam. 8 : 12.

een beslissing in hoogster instantie te verkrijgen. Die allen ving Absalom op, knoopte een gesprek met hen aan, liet hen hun zaak blootleggen, en informeerde, waar de klager vandaan kwam. Als dan de gevraagde antwoordde: „Uw knecht komt uit deze stam van Israël, of uit die stam!" — dan begon Absalom hem voor zich in te nemen, door bij voorbaat te verzekeren: „Kijk eens, in de rechtszaak, waarmee ge tot de koning komt, is het gelijk aan uw zijde!" — maar dan trachtte hij ook aanstonds de koninklijke rechtspraak verdacht te maken. Hij durfde het natuurlijk niet aan, zijn vader zèlf te beschuldigen, want dat zou argwaan gewekt hebben: voor het volk stond David, als de gezalfde des HEREN, in een aureool; maar handig lasterde Absalom diens ambtenaren bij de rechterlijke macht: „Weet ge wat zo jammer is? — Dat er bij de ambtenaren, die het vooronderzoek moeten instellen, zoveel corruptie is: doorgaans vindt ge geen gehoor bij hen!"

4 Pathetisch besloot Absalom dan met de verzuchting: „Och, stelde men míj maar als rechter in het land aan! Dan kwam een ieder die een geschil of een rechtszaak had, tot míj — en dan zou er pas goed recht gesproken worden: ze zouden allemaal tevreden zijn!"

5, 6 Dat alles deed hij vergezeld gaan van een vriendelijke en vleiende manier van optreden: als er iemand tot hem naderde, en hem vorstelijke eer wilde bewijzen, door zich voor hem neer te buigen, dan verhinderde Absalom dit, door de hand uit te strekken, de man staande te houden, en hem dan een kus te geven. Zo ging hij wel heel gemeenzaam om met alle Israëlieten, die op weg waren naar het koninklijk paleis, om recht te verkrijgen; en daardoor maakte hij zich zeer populair en veroverde hij de harten van alle mannen van Israël, die met hem in aanraking kwamen.

7-9 Nadat er nu vier jaren [1]) verlopen waren, achtte Absalom de tijd rijp, om de grote en beslissende zet op het politieke schaakbord te wagen. Hij verzon daartoe een voorwendsel. Bij de koning vroeg hij een audiëntie aan, en

---

[1]) De Hebreeuwse tekst heeft „veertig jaren", wat ongetwijfeld een schrijffout is.

legde hem het volgende verzoek voor: „Vader, geef mij toch verlof, naar Hebron te gaan, naar mijn geboortestad, om daar de HERE offeranden te brengen. Want toen uw knecht in Gesur, te midden der onbesneden Arameeërs woonde, heeft hij de HERE deze gelofte gedaan: als de HERE mij werkelijk naar Jeruzalem terugbrengen zal, wil ik Hem uit dankbaarheid eren, door Hem te offeren". Dit verzoek viel bij de koning in goede aarde; hij stond 't hem dan ook zonder bezwaren te maken toe, zeggende: „Ga in vrede!" Daarop verliet Absalom het paleis en reisde naar Hebron af.

10 Tegelijk echter zond hij zijn vertrouwensmannen naar alle stammen van Israël met de opdracht, in het geheim tot allen, die hij op zijn hand achtte, te zeggen: „Het is zo ver! Zodra gij hoorngeschal zult horen, roept het dan luide uit: Absalom is koning te Hebron!"

11, 12 Absalom had tweehonderd vooraanstaande mannen uit Jeruzalem genodigd, met hem naar Hebron te gaan, om het offerfeest te vieren. Dezen had hij echter in zijn plannen niet ingewijd, ze behoorden niet tot de samenzweerders; ze gingen dus zonder enige argwaan met hem mee. Toen hij te Hebron gearriveerd was, en de offers zou gaan brengen, ontbood hij Achitofel uit Gilo, diens geboortestad, waar hij op dat moment vertoefde; deze kwam aanstonds. Dat betekende voor Absalom een geweldige steun en een schitterend succes, want Achitofel was Davids meest-vertrouwde adviseur in zijn kabinetsraad [1]): de man zal Absalom méér waard geweest zijn dan een legioen dappere krijgers! [2])

En nu pas ging blijken, hoe machtig het door de zoon gesmede complot was, want voortdurend voegden zich meer mannen te Hebron bij Absalom, uit alle stammen van Israël, David de rug toekerende, en aldus tegen de gezalfde des HEREN rebellerende, om partij te kiezen voor deze vleierige pronker, nu revolutionair geworden.....

---

[1]) Het gebruik van het Hebreeuwse woord voor „raadsheer" in de Schrift geeft wel aan, dat 't hier om een zeer invloedrijke positie ging (vgl. Micha 4 : 9); de profeten passen het zelfs toe op de komende Messias (zie b.v. Jes. 9 : 5 en 11 : 2).

[2]) Vgl. 2 Sam. 16 : 23.

13 De jobstijding der revolutie bereikte de koning natuurlijk zeer spoedig: een boodschapper, die hem trouw was gebleven, kwam David berichten, dat Absalom tegen hem was opgestaan, zich als koning had laten uitroepen, en een ontzaglijke aanhang gekregen had: „O koning, het ganse volk heeft zijn partij gekozen!"

14, 15 Dat bracht opeens beroering en verbijstering aan het hof teweeg, en vooral de koning zag de situatie heel donker in. Snel overwoog hij de mogelijkheden, en kwam toen tot het resolute besluit, de wijk te nemen, om tijd te vinden en later de hachelijke toestand beter te kunnen overzien. Dus stelde hij zijn rijksgroten, die nog in Jeruzalem bij hem waren [1]), voor: „Mannen, laten wij zo spoedig mogelijk vluchten, want als de zaken zó staan, dat de stemming van het volk ten gunste van Absalom is, dan is er hem natuurlijk alles aan gelegen, zo spoedig hij kan, de stad te veroveren. In deze omstandigheden moeten we met de grootste haast maken dat we wegkomen, opdat hij ons niet overvalle, en in Jeruzalem een groot bloedbad aanrichte: hij zal niet schromen, wie hem tegenstaan te slaan met de scherpte des zwaards!" Dit viel bij Davids hovelingen in goede aarde, en eerbiedig zeiden zij tot hem: „Wij gaan volkomen accoord met wat de koning verkiest te doen; wij blijven u trouw, en zijn tot uw dienst bereid!"

16-18 Onmiddellijk werd alles voor de vlucht in gereedheid gebracht, en in een minimum van tijd verliet David met zijn ganse huis en hofhouding de stad; slechts tien bijvrouwen liet hij achter, om toezicht te houden op het paleis. Al zijn dienaren volgden hem; het was een lange, trieste stoet.... Bij het „Verre Huis" [2]) gekomen, bleven de koning en zijn rijksgroten staan, om inspectie te houden en de aanhangers te ordenen. Daar trokken al Davids dienaren langs hem heen, onder hen ook zijn lijfwacht, het élitecorps der Kerethi en der Pelethi [3]). Voorts defi-

---

[1]) Hier dient niet vergeten te worden, dat Absalom tweehonderd genodigden had meegetroond, die òf ook zijn partij gekozen zullen hebben, òf door hem gedwongen werden.

[2]) „Het Verre Huis" was waarschijnlijk een eenzaam huis, dat buiten de poort ergens aan de weg naar Jericho lag, en door de spraakmakende gemeente zo genoemd werd.

[3]) Zie noot 1 op blz. 54.

leerden ook voor de koning het regiment der Gathieten, zeshonderd man sterk — mannen, die zich enige tijd geleden in dienst van David hadden gesteld, omdat ze verbannen waren uit hun woonplaats [1]), en wier commandant Ittai was.

19, 20 Hen liet de koning halt houden; hij wenkte hun overste, Ittai, tot zich, en sprak tot hem: „Ittai, waarom gaat gij ook met ons? Natuurlijk stel ik dat zeer op prijs, maar zou het niet beter zijn, terug te keren, en bij de koning [2]) te blijven; ge behoort niet tot het volk Israël, en als buitenlander behoeft gij geen partij te kiezen. Bovendien hebt ge, vanwege uw verbanning, pas een vlucht uit uw vaderland achter de rug. Nog maar onlangs [3]) zijt ge tot mij gekomen, en zou ik u nu met ons laten rondzwerven, en u betrekken in een onzekere, misschien wel verloren zaak? Neen, Ittai, ik adviseer u, terug te keren, en laten ook uw broeders dat doen! En mogen dan goedertierenheid en trouw met u zijn!"

21, 22 Dat was echter niet naar het hart van Ittai gesproken; hij antwoordde de koning: „Wat denkt u nú? Zowaar Jahweh leeft, en zowaar mijn heer de koning leeft, op de plaats, waar mijn heer de koning zal wezen, hetzij ten dode hetzij ten leven, zal men ook uw knecht Ittai aantreffen, daar behoeft niemand aan te twijfelen!"

Diep ontroerd over zulk een trouw en aanhankelijkheid, en dat nog wel bij een vreemdeling, antwoordde David hem: „Als ge dat dan wilt, ge hebt mijn toestemming: ga, en trek voorbij". Daarop voegde Ittai zich bij

---

[1]) Sommige uitleggers menen, dat met deze „Gathieten" de 600 oude, getrouwe wapenbroeders van David bedoeld zouden zijn, die hem in de jaren vóór zijn koningschap vergezelden (vgl. 1 Sam. 27 : 8; 29 : 2; 30 : 1, 9; 2 Sam. 2 : 3; 5 : 6). Het komt mij voor, dat dit in tegenspraak is met het verband van ons hoofdstuk, vgl. in vs 20: „uw broeders....", en in vs 22: „Ittai trok met al zijn mannen voorbij....".

[2]) Dat David hier zijn revolutionaire zoon als „de koning" betitelt, verklaren sommigen als een sarcastisch spreken; ik geloof veel eerder, dat David, zonder Absalom „de jure" te erkennen, hem „de facto" „koning" noemt, en wij hierin een aanwijzing vinden, dat hij zich buigt onder de kastijdende roede des HEREN, wetend, dat nu de profetie in vervulling gaat, door Nathan uitgesproken.

[3]) „Gisteren" behoeft m.i. niet in letterlijke zin te worden verstaan.

zijn troep, en defileerde met al zijn mannen voor de koning; ze hadden hun gezinnen met zich genomen.

23 Zo trok de ganse stoet voort — en de inwoners van de stad en haar omgeving hieven een luid weeklagen aan, toen zij de vluchtende koning en zijn gevolg zagen wegtrekken, de beek Kedron overstekende, in de richting van de woestijn.

24-26 Daar ontmoetten zij een andere stoet: het waren de priesters en Levieten, onder leiding van Zadok, die de Ark van het Verbond Gods droegen, en haar aan de voet van de Olijfberg neergezet hadden. De Ark werd door Levieten gedragen. Ook Abjathar, die aanvankelijk nog in de stad gebleven was, voegde zich nu bij de priesterschap, en klom naar de Olijfberg op. Tot de laatste man uit het volk de stad verlaten en voorbijgetrokken was, bleef de Ark daar staan. Daarop gaf de koning Zadok dit bevel: „De Ark zal met mij niet in ballingschap gaan: breng haar naar de stad terug. Ik weet wel, dat zij de troon des HEREN is, het teken van Gods wonen bij Zijn volk. Indien de HERE mij mocht begenadigen, dan zal Hij mij in Jeruzalem doen terugkeren, en zal ik haar en haar plaats weer aanschouwen. Heeft de HERE mij echter verworpen, en vind ik geen welgevallen meer in Zijn ogen — hier ben ik, Hij doe met mij zoals goed is in Zijn ogen" .... En daarmee boog David zich ootmoedig onder de kastijding zijns Gods.

27-29 Vervolgens sprak de koning tot Zadok, de fungerende hogepriester in Jeruzalem: „Ik weet niet, wat de HERE met mij voor heeft, maar gij zijt toch een ziener? [1]) Het beste is dan, dat gij rustig naar de stad terugkeert, ook uw beider zoons, úw zoon Ahimaäz, en Jonathan, de zoon van Abjathar; ik acht het juist goed, dat gijlieden daar vertoeft, dan kunt gij mij op de hoogte houden van de loop der gebeurtenissen, en daaruit misschien de wil Gods over mij afleiden. Ik zal in de woestijn, bij de veren van de Jordaan, halt houden, en daar vertoeven, totdat er van ulieden een bericht komt, dat mij de gewenste inlichtingen verstrekt". Dus gaven Zadok en Abjathar gevolg aan deze opdracht van de koning, brachten de Ark des Ver-

[1]) Als hogepriester bediende Zadok het instrument tot raadpleging van de HERE: de Urim en Thummin; vandaar dat David hem „ziener" noemt.

bonds naar Jeruzalem terug en wachtten daar de komende dingen af.

30, 31 Zo ging David als balling heen, langs de weg, die voert over de helling van de Olijfberg — hij had daarbij de tekenen van diepe rouw en verslagenheid aangenomen, want hij liep barrevoets, het hoofd bewonden met een doek, en al weeklagende liep hij voort. Precies zo deden al degenen, die hem vergezelden. Het was dus wel een trieste stoet, die daar wegtrok naar het Oosten....

Onder het voorttrekken kwam de schokkende boodschap van zijn inlichtingendienst tot hem, dat Achitofel afgevallen was, en zich gevoegd had bij de bond der samenzweerders, die het op Absalom hielden. Hoe dit bericht hem ontstelde....! Achitofel, zijn meest-vertrouwde adviseur, overgelopen naar het revolutionaire kamp! [1]) In al zijn benauwdheid stortte David zijn hart uit in een smeekbede tot zijn God: „O HERE, Gij, Die alles leidt en regeert, geef toch in Uw gunst, dat de adviezen, die Achitofel geven mocht, verijdeld mogen worden!"

32-37 Dit gebed steeg tot de HERE op, Die soms antwoordt, voordat Zijn kinderen roepen [2]): toen namelijk de koning op het hoogste punt van de Olijfberg gekomen was, op de plaats waar men God pleegt te aanbidden [3]), kwam hem een rouwdragende gestalte tegemoet, in gescheurde kleren en met aarde op het hoofd; het bleek Davids geheimraad Husai te zijn, de Arkiet [4]).

---

[1]) De vraag, door welke *motieven* Achitofel zich leiden liet tot deze opvallend-verraderlijke handelwijze, wordt verschillend beantwoord. Sommigen menen, dat hij onder de invloed gekomen is van „oudsten" in Israël, die in oppositie gekomen waren tegen de straffe, centrale regering van David, in diens monarchie; anderen, dat hij zich gestoten heeft aan Davids idealistische en religieuze opvatting van het koningschap; weer anderen, dat het gelegen zou hebben aan de inzinking in Davids regering, gedurende de tweede helft daarvan. M.i. is echter de hoofdfactor geweest het feit, dat Achitofel was de grootvader van Bathseba (vgl. 2 Sam. 11 : 3; 2 Sam. 23 : 34; 1 Kron. 3 : 5), en dat hij door het tyrannieke ingrijpen van David in de familieverhoudingen zich dodelijk beledigd heeft gevoeld.

[2]) Vgl. Jes. 65 : 24.

[3]) „Pleegt", tegenwoordige tijd: in de dagen, dat *2 Samuël* „verscheen", was daar waarschijnlijk een der cultusplaatsen, die in de Schrift „bamooth" of „hoogten" worden genoemd.

[4]) „Arkiet", misschien de naam van een Efraïmietisch geslacht, vgl. Jozua 16 : 2.

Na de begroeting gaf de koning hem de volgende instructie: „Het lijkt mij het beste toe, Husai, dat ge niet met mij meegaat in mijn vlucht, want dan zal ik maar zorg over u hebben, en zult ge mij tot last zijn [1]) — neen, ge moet naar Jeruzalem terugkeren, en Absalom uw diensten aanbieden. Zeg maar gerust tegen hem: Was ik voorheen de dienaar van uw vader, nu wil ik úw toegewijde dienaar zijn, o koning! Kijk, dan heb ik veel méér aan u, want dan kunt ge, tot mijn voordeel, Achitofel tegenwerken, en de kracht van zijn adviezen breken. U moet weten, Husai, dat ik ook de priesters Zadok en Abjathar naar de stad heb doen terugkeren. Met hen moet ge contact opnemen, en alles wat ge uit het koninklijk paleis verneemt, hun meedelen. Zij zullen er dan wel voor zorgen, dat hun beide zoons, Ahimaäz van Zadok en Jonathan van Abjathar, die zich eveneens te Jeruzalem bevinden, en mijn verknochte aanhangers zijn, de berichten, welke gij verzamelt, aan mij rapporteren".

Dat leek Husai uitnemend toe, en na afscheid genomen te hebben van zijn vorst, keerde hij naar Jeruzalem terug. Hij kwam op hetzelfde tijdstip de stad binnen, dat Absalom met groot gevolg en feestbetoon zijn intocht in de residentie deed. Of het dus goed was, dat David besloten had, op staande voet de wijk te nemen!

16 : 1-4 Ook David met zijn gevolg trok verder. Een eindweegs voorbij de top had hij een nieuwe ontmoeting: er kwam iemand aan, die een paar zwaarbeladen ezels dreef; het bleek Ziba te zijn, de administrateur der landgoederen van Mefiboseth, Jonathans zoon. Inderdaad waren de ezels zwaar beladen: niet minder dan tweehonderd broden, honderd rozijnenkoeken, honderd dadelklompen en een leren zak vol wijn torsten zij. Aanstonds informeerde de koning, wat Ziba met dat alles wilde, waarop de man beleefd antwoordde: „Dit is het geschenk, dat ik uwe majesteit aan wil bieden. Ik heb zo gedacht: de ezels kunnen mooi dienst doen voor de koninklijke familie, om daarop in afwisseling te rijden; het brood en de andere koeken zijn voor uw dienaren bestemd, als voedsel; en op

[1]) Vermoedelijk was Husai reeds een oude, zwakke man.

de lange tocht door de woestijn zouden zij, die vermoeid mochten raken, van de wijn kunnen drinken". Daarop vroeg de koning hem, waar de zoon van zijn heer was, Mefiboseth — Ziba had dus blijkbaar Jonathan reeds als rentmeester gediend. Het antwoord, dat David kreeg, zal hem opnieuw als een zwaardsteek geweest zijn door zijn ziel [1]): „Die? — o koning, hij is te Jeruzalem gebleven, hij wil in troebel water vissen, want hij heeft gezegd: Nu is de dag gekomen, dat het huis Israëls mij het koninkrijk van mijn vader zal teruggeven, en de troon toch weer aan de dynastie van Saul komen zal!" Hoewel dit klaarblijkelijk een onbeschaamde leugen was, hechtte David er toch geloof aan: het leek hem niet onmogelijk, dat de „Saulspartij" ook een poging zou doen, de vroegere dynastie weer aan de regering te brengen. Dus sprak hij tot Ziba: „Als dat zo is — nu, dan verklaar ik u tot eigenaar van alles wat Mefiboseth bezit!" Vleiend antwoordde de man: „Ik betuig u mijn alleronderdanigste dank en eerbied, en ik doe een beroep op u, om mij uw gunst te blijven betonen, mijn heer de koning!" Verheugd trok hij heen: hij meende zijn doel bereikt te hebben.

5-8 Er zou echter voor de vluchtende koning nog een heel onaangename ontmoeting volgen.

Toen David en zijn mannen genaderd waren tot aan Bahurim [2]), en zij zich dus bevonden midden in het stamgebied van Benjamin, kwam daar een man aan, die onder Israël wel bekend was, want hij stamde uit het geslacht van het huis Sauls, en had zijn woonplaats in Bahurim. De man heette Simeï, hij was de zoon van Gera. Het gerucht van de omwenteling in Jeruzalem had hem blijkbaar al bereikt, en hem in grote opwinding gebracht, want terwijl hij naderbij kwam, schreeuwde hij woedend en onbeheerst een hele serie vervloekingen uit. Hij liet 't daarbij zelfs niet, maar bukte zich telkens onder het gaan naar de grond, raapte stenen op, en wierp die naar David en naar

---

[1]) Later zou dit vuige laster blijken (vgl. 2 Sam. 19 : 24-27); het was Ziba er om te doen, munt te slaan uit de verwarring, en zelf eigenaar van Jonathans landgoederen te worden!

[2]) Voor de ligging vgl. de noot bij 3 : 16.

wie hem begeleidden, als wilde hij aan de koning en zijn dienaren een doodvonnis voltrekken. Zo buiten zichzelf was hij, dat hij blind was voor alle gevaar: hoe licht konden Davids helden op hem toekomen, hem inrekenen en doden! Ook had hij weinig kans, de koning werkelijk letsel toe te brengen, want als een muur omgaven zijn getrouwen hem, rechts en links. Terwijl Simeï op een afstandje met de stoet meeliep, bleef hij al maar door zijn vloekwoorden uitschreeuwen, daarin de gezalfde des HEREN aantastende. Het kwam hierop neer, dat hij riep: „Pak u weg, bloedvergieter!" „Weg met u, Belialsman!" [1]) „Ha, nu heb je je verdiende loon gekregen: de HERE vergeldt je nu al het bloed van het huis van Saul, die gij van de troon afgestoten hebt, om zelf koning te worden, 't komt nu alles op je eigen hoofd terug! Want de HERE heeft uw kroon aan uw zoon Absalom gegeven! Prachtig! Al die ellende komt rechtmatig over je, bloedmens, die je bent!"

9-12 Geen wonder, dat de vingers van Davids getrouwen jeukten, om de brutale mond van Simeï te mogen snoeren. Abisai, de zoon van Zeruja, 's konings neef, maakte zich tot aller tolk, door tot David te zeggen: „Laat u dat nu alles maar toe, heer koning, dat die dode hond u zo loopt te vervloeken? Zeg één woord, en ik ga naar de overkant [2]) toe, en maak hem een kopje kleiner!" De koning echter schudde afwijzend zijn hoofd: „Neen, zonen van Zeruja [3]), dat ben ik helemaal niet met u eens! Laat de man maar mij vervloeken! Als de HERE tot hem gezegd heeft: Vloek David! [4]) — wie zal 't hem dan mogen beletten, of hem er rekenschap van vragen?" Zo boog David zich onder de kastijdende hand des HEREN. Voorts legde de koning zijn standpunt aldus uit: „Dat is toch volkomen te begrijpen, dat deze Benjaminiet mij naar het leven staat? Mijn eigen zoon, mijn vlees en bloed, doet dit reeds — wat valt er dan van deze bloedverwant van Saul

---

[1]) „Belial" betekent, volgens de Rabbijnen, „zonder juk", en is dan aanduiding van „de wetteloze", „de verderfbrenger" (vgl. A. de Bondt, „De Satan", blz. 66-71).

[2]) Misschien stroomde er een beekje tussen David en Simeï.

[3]) Hieruit blijkt, dat Joab de voorslag van zijn broer steunde.

[4]) Leerzaam is hier de Kanttekening van de Statenvertalers, noot 26.

ànders te verwachten? Ge moet hem met rust laten, want hij doet dat, omdat de HERE hem als Zijn instrument gebruikt. Ik ga niet tegen de beschikking des HEREN in — misschien zal de HERE op mijn ellende en droevig lot letten; wie weet, zal Hij mij nog eens het goede schenken, en mij Zijn zegen geven, in plaats van al die vervloekingen, welke vandaag tegen mij worden uitgesproken!"

13 Zonder zich dus iets van Simeï aan te trekken, trokken David en zijn mannen verder. Dat maakte de man nog kwader: op de berghelling tegenover de weg, waarlangs de stoet trok, liep hij al maar met hen mee, vervloekingen schreeuwende, stenen naar hen werpende en wolken van stof opjagende.

14 Doodop [1]) kwamen David en zijn gehele gezelschap eindelijk op een plek aan, waar zij halt konden maken en uitrusten.

d. *De HERE verijdelt de raad der revolutionairen tegen Zijn gezalfde.* 16 : 15—17 : 23.

16 : 15 Ondertussen had Absalom met allen, die zijn partij gekozen hadden, uit alle stammen van Israël, zijn glorieuze intocht in Jeruzalem, de koninklijke residentie, gehouden; natuurlijk bevond ook Achitofel, nu zijn voornaamste adviseur, zich in zijn onmiddellijk gevolg.

16-19 Al heel spoedig wachtte Absalom een verrassing, want nog diezelfde avond werd Husai bij hem aangediend. Dat was wel heel opzienbarend: al weer een geheimraad van zijn vader, die tot hem overliep! Maar was die Husai wel te vertrouwen? Zeker, hij begroette Absalom nu wel met de gebruikelijke hulde aan een nieuwe vorst: „de koning leve! de koning leve!" Meende de man dat echter van harte? Daarom stelde Absalom hem op de proef: „Alles goed en wel, Husai, maar ge zijt altijd een vertrouwde vriend van mijn vader geweest! En nu zijt ge niet eens met hem meegegaan? Is dat vriendentrouw, Husai? Hoe

---

[1]) Het woord, in de St. V. door „moede zijnde" overgezet (N. V. „vermoeid"), vatten sommige uitleggers op als een plaatsnaam, nl. Ajephim. Andere doen dat niet. De keuze is hier moeilijk: ik sluit me maar bij beide vertalingen aan.

verklaart ge dat?" Daarop antwoordde deze: „Neen, o koning, zo stelt ge de zaak verkeerd! Ik wil mij volkomen in dienst stellen van hem, die de HERE verkoren heeft, en ook dit volk, alle man van Israël; en bij dien zal ik blijven! [1]) Bovendien, wat maakt het eigenlijk uit? Ik ga nu toch de zóón van deze vader dienen! En zoals ik uw vader gediend heb, zal ik ook u dienen, daar kunt u op aan!"

Met dit antwoord bleek Absalom ten volle bevredigd.

20-22 Het was nu natuurlijk allereerst zaak, om goede maatregelen voor de toekomst te treffen. Absalom belegde een spoedzitting van zijn adviseurs, en legde hun, in 't bijzonder Achitofel, de vraag voor: „Geeft [2]) raad: wat staat mij nu het eerste te doen?" Daarop sprak Achitofel met een sluwe glimlach: „Het eerste, wat u doen moet, o koning, is: in te gaan tot de bijvrouwen van uw vader, die hij achter deed blijven om toezicht te houden op het paleis. Dan komt de breuk tussen u en uw vader definitief openbaar; gans Israël zal dan bemerken, dat uw vader zeker niets meer met u te doen wil hebben, want dan hebt ge u bij hem in een kwade reuk gebracht! En zo zullen al uw aanhangers verstaan, dat zij kloek en beslist zullen moeten optreden, om uw troon te stutten, en moed grijpen!" [3]) Dit advies leek de jonge koning zeer wijs toe. Onmiddellijk gaf hij zijn dienaren de opdracht, op het dak van het paleis een tent, een bruidsvertrek, in te richten. Daarop ging hij ten aanschouwen van heel Israël tot de bijvrouwen van zijn vader in. De straf, die Nathan had moeten aankondigen [4]), werd daarmee over David voltrokken: zijn gruwelijke echtbreuk werd gestraft met ontucht, naar het Woord des HEREN.... [5]).

23 Zo bleek opnieuw, hoe zwaar een advies van Achitofel in die dagen woog, zowel bij David als bij Absalom:

---

1) Let op het dubbelzinnige en diplomatieke in dit antwoord!

2) De grondtekst heeft hier het meervoud, waaruit duidelijk blijkt, dat de vraag aan al zijn adviseurs gesteld wordt.

3) Dit was een schandelijk en goddeloos advies, vgl. Gen. 49 : 4; Lev. 18 : 8; 20 : 11.

4) Vgl. 2 Sam. 12 : 11, 12.

5) Vgl. ook 2 Sam. 7 : 14.

even zwaar, als wanneer men een woord des HEREN had gevraagd!

17 : 1-4 Toen Absalom van het dak terugkwam, werden de beraadslagingen voortgezet; Husai was daarbij niet tegenwoordig [1]).

Op de vraag van de jonge usurpator [2]), wat er nu te doen viel, gaf Achitofel het wijze en logische advies: „Absalom, geef mij nu de bevoegdheid, een leger van twaalf duizend uitgelezen en beproefde soldaten te verzamelen, dan wil ik vannacht nog David achtervolgen. Want gelijk begrijpelijk is, de man is nu dodelijk-vermoeid en uitgeput; hij heeft bovendien nog geen kans gehad, een gevechtsklaar leger te mobiliseren; dus zal ik hem in ijltempo najagen en overvallen, en een paniek bij hem en zijn mannen veroorzaken. Ze zullen allemaal zó schrikken, dat het volk op de vlucht zal slaan, en als dan de koning alleen overblijft, nu, dan" — een hete wraaklust brandde in Achitofels ogen — „dan is hij er geweest, want mijn hand alleen zal David het leven benemen! Zo wordt een bloedbad voorkomen, en ik doe op die manier het ganse volk, ook de rebellen, die met David gevlucht zijn, tot u terugkeren [3]). Want ge zult mij toestemmen, koning Absalom, dat het àlles in wezen gaat om de man, die gij zoekt: zolang híj leeft, staat uw troon wankel, maar is hij dood, dan hebt ge het gewonnen, dan kiest heel het volk uw partij, te meer omdat er dan geen burgeroorlog zal ontstaan!"

Dit advies verwierf Absaloms instemming, en ook al de oudsten van Israël, in die plenaire zitting aanwezig, keurden het door Achitofel ontwikkelde plan goed.

5 Reeds kwam een grimmige blijdschap in Achitofels hart op. Maar, voor hem onverwacht, hoorde hij opeens Absalom zeggen: „Ik wil toch graag de Arkiet Husai nog raadplegen, en eens horen, wat zijn gedachten zijn; ontbiedt hem hier".

6 Even later werd Husai aangediend. Nadat hij zich in

---

1) Gelijk blijkt uit vs 5.
2) Een man, die door geweld en onwettig een troon beklimt.
3) Let er op, hoe volledig Achitofel de taal van alle revolutionairen spreekt!

de kring gezet had, legde Absalom hem de plannen van Achitofel voor, en vroeg hem: „Hoe denkt gíj daarover, Husai? Zullen wij dit advies opvolgen?"

7 Peinzend had deze geluisterd. Daarop nam hij het woord, en sprak: „Heer koning, het spijt me, dat ik het zeggen moet, maar deze keer [1]) acht ik de raad, die Achitofel gegeven heeft, niet wijs en niet practisch".

8-13 „Wat?" hoorde Husai van alle kant mompelen. Maar rustig vervolgde hij, de koning strak aanziende, en hoe langer hoe welsprekender wordende: „U wéét [1]), o koning, dat uw vader en zijn mannen helden zijn, in de strijd beproefd! Daar komt nog bij, dat we met hun gemoedsstemming rekening moeten houden: ze zijn natuurlijk verbitterd als een berin in het veld, die men van haar jongen heeft beroofd en daarom dubbel-gevaarlijk is! Vergeet voorts niet, dat uw vader een ervaren veldheer is, die zijn mannen heus geen nachtrust zal gunnen, maar voortdurend hen zal doen waken. Ik stel me zo voor, o koning, dat David zelf schuilplaats zal zoeken, in een kloof bijvoorbeeld of in de een of andere versterkte plaats. Nu, dan kunt u er op rekenen, dat, als uw troepen daar in de buurt komen, hij hen onverhoeds en onstuimig zal overvallen, en als ze dan zo in het begin teruggeslagen worden, misschien met grote verliezen voor de uwen, en het gerucht van deze nederlaag de ronde doet, dan zal men zeggen: daar heb je 't al, het volk, dat Absalom volgt, heeft nu reeds een nederlaag geleden! U begrijpt, wat gevolgen dit op het prestige zal hebben: zelfs uw dapperste mannen, met het hart van een leeuw, zullen de moed verliezen, want heel Israël weet opperbest, dat uw vader een held is, en dat er beproefde, ervaren, dappere krijgers bij hem zijn. Welnu, als de zaken zo staan, dan geloof ik u een heel andere raad te moeten geven. En wel deze: ge moet uit heel Israël, van Dan tot Berseba toe, u het grootst-mogelijke leger verzamelen, zo talrijk als het zand bij de zee;

---

[1]) Deze trekjes bewijzen, hoe diplomatiek Husai zijn redenering opzet: hij eert Achitofel door te zeggen: „ditmaal", en met zijn woorden „gij weet", laat hij het voorkomen, alsof Absalom reeds van te voren 't met hem ééns is.

u moet u zèlf aan het hoofd van de troepen stellen, en persoonlijk de krijgsoperaties leiden [1]); overvallen wij hem dan op de plaats, waar hij zich verscholen houdt, dan zullen wij ons op hem storten, zoals de dauw op de aardbodem valt — en als hij ons dàn ontkomt...! Stel u zich dat eens voor, o koning: van heel zijn legertje zal er geen man overblijven, en zelf zal hij eveneens omkomen! Ja, stel, dat hij zich in een sterke stad terugtrekt, wat nood? Gans Israël zal touwen om die stad leggen, en we zullen haar wegslepen naar de bedding van een beek, tot er zelfs geen steen van die stad meer te vinden is!"

14 Na dit vurig, meeslepend betoog knikten Absalom en heel die kring van adviseurs goedkeurend met hun hoofd, en zeiden éénparig: „De man heeft gelijk! Husai's advies is veel beter dan dat van Achitofel!"

Niemand van hen besefte, dat de HERE het zo geboden had, opdat de raad van Achitofel, die toch de meest practische en voor-de-hand-liggende was, verijdeld, en het onheil over Absalom gebracht zou worden! [2])

15, 16 Daarop ging de raadsvergadering uiteen. Husai echter spoedde zich regelrecht naar de priesters Zadok en Abjathar. Want hij begreep heel goed, dat er aan zijn advies een bedenkelijk-zwakke kant zat, meer dan aan de raad van Achitofel. En Absalom mocht zich eens bedenken! Neen, het was 't beste, David omstandig op de hoogte te stellen van alles, wat zowel Achitofel als hij zelf Absalom en de oudsten van Israël geraden hadden. Husai rapporteerde dit alles dus aan de priesters, en verzocht hun, David in allerijl te laten weten, dat hij niet de nacht moest doorbrengen aan de veren van de Jordaan, maar alvast deze rivier oversteken, opdat de kans op een snelle en onverhoedse overval van Absaloms zijde zo klein mogelijk gemaakt zou worden: indien dit immers tòch geschieden zou, stond David bloot aan het gevaar, met al zijn troepen vernietigd te worden.

---

[1]) Psychologisch-handig speculeert Husai hier op Absaloms eerzucht!

[2]) Een prachtige illustratie bij wat de Kerk belijdt in Art. 13 N.G.B.: „Zo houdt God de duivelen in de toom, en al onze vijanden, die ons zonder Zijn toelating en wil niet schaden kunnen". Vgl. voorts: Amos 6 : 11; 9 : 3; Nah. 1 : 14; Ps. 33 : 9; 111 : 9; 148 : 5.

17 Deze berichtendienst werkte aldus: Jonathan en Ahimaäz hadden zich verdekt opgesteld bij de bron Rogel [1]); de dienstmaagd van de hogepriester begaf zich met kruiken naar deze bron, een handeling, waar niemand iets verdachts achter behoefde te zoeken [2]), en trachtte daar met de beide jongemannen te spreken, om hun eventuele berichten door te geven voor David. Want deze beide priesterzonen zelf konden zich niet in de stad vertonen: Absalom had 't heel goed door, dat hun vaders op de hand van David waren!

18-20 Zo geschiedde het ook deze namiddag. Alleen — een jonge man, die voor Absalom spionnagediensten verrichtte, zag de slavin van de hogepriester met diens zoon en zijn vriend praten. Dat was verdacht! Ogenblikkelijk haastte hij zich naar het koninklijk paleis, om dit feit te rapporteren. Gelukkig hadden ook Jonathan en Ahimaäz het aanstonds door, dat zij bespionneerd waren; dus haastten zij zich ogenblikkelijk weg, in looppas, om een zo groot mogelijke voorsprong te hebben, en begaven zich naar het huis van een trouwe aanhanger van David, die in Bahurim woonde. Die man (zo wisten zij) had in zijn hof een diepe put, nu droogstaande, waarin ze zich konden verbergen. De vrouw des huizes leidde hen daarheen, deed hen in de stenen put afdalen, spreidde een kleed over de opening, en strooide er een hoop graankorrels over heen, zodat er niets te bemerken viel. Gelukkig maar, want niet zo heel veel later vervoegde zich een detachement soldaten van Absalom bij haar huis, om te informeren, of zij soms die beide priesterzoons gezien had, Jonathan en Ahimaäz. „Zeker", antwoordde de vrouw bereidwillig, „daarstraks kwamen ze hier voorbij, zij zijn dat beekje overgestoken!" [3]) Direct begaven Absaloms mannen, die niet dóór

---

1) Deze bron was ten Z.O. van Jeruzalem gelegen (vgl. Jozua 15 : 7).

2) Vgl. Gen. 24 : 11.

3) Veel is en wordt gediscussieerd over de vraag, of dit van die vrouw wel „goed geweest is", m.a.w. of dit een ontoelaatbare leugen dan wel een geoorloofde krijgslist was. We zullen heel nuchter moeten bedenken, dat 't hier een oorlogssituatie betreft, en God de HERE door zo'n situatie Zijn geboden kan opheffen: doden, en een krijgslist gebruiken, kan dan noodzaak wezen.

hadden, dat zij om de tuin geleid werden, zich in de aangeduide richting; hoe zij ook zochten, zij vonden natuurlijk de gezochten niet, en moesten zich onverrichterzake naar Jeruzalem terug begeven.

21 Na hun vertrek, en nadat zij definitief uit het gezicht verdwenen waren, klommen de beide koeriers uit de put, vervolgden hun tocht, en bereikten David, aan wie zij Husai's rapport overbrachten, en ook zijn advies, om zich niet op te houden op de plek, waar hij zich bevond, maar ogenblikkelijk de rivier over te trekken: Absalom mocht toch de logische raad van Achitofel eens opvolgen!

22 Onmiddellijk werd alles voor de oversteek van de Jordaan in gereedheid gebracht: David trok de rivier over, met al zijn mannen. Alles verliep naar wens, hoewel het intussen al volslagen donker was geworden; en bij het aanbreken van de volgende ochtend bevond zich niet één der vluchtelingen meer op de westelijke oever der rivier; allen waren in veiligheid aan de overzijde gekomen.

23 Toen Achitofel intussen bemerkte, dat koning Absalom en zijn dienaren bij het plan van Husai bleven, nam hij het besluit, de revolutionaire nieuwbakken koning in de steek te laten: niet alleen begreep hij, dat de zaak nu voor Absalom verloren was, maar bovenal kon hij niet verdragen, dat zíjn advies in de wind geslagen werd. Hij zadelde zijn ezel, vertrok in den donker uit Jeruzalem, en begaf zich huiswaarts, naar Gilo. Na orde op zijn zaken gesteld en testamentaire beschikkingen gemaakt te hebben, verhing hij zich [1]). Op deze wijze, een zondige en tragische zelfmoord, kwam Achitofel te sterven. Men begroef hem in het graf van zijn vader.

---

[1]) De zelfmoord van Achitofel is zijn bloedschuld, waarin hij zijn revolutionair optreden tegen de gezalfde des HEREN, de theocratische koning, voleindigde, en de komende Messias tegenstond. Hij weigerde daarmee te buigen voor het welbehagen Gods, Die verkiest wie Hij wil; en voor het Goddelijk Evangelie, dat de HERE de goddeloze rechtvaardigt. Aan de andere kant is hier schuld bij David: zijn droevig vallen toch was de aanleiding tot de zondige levenshouding van Achitofel, bekroond door diens goddeloze levenseinde. David is echter door en in zijn Grote Zoon, Die ook verraden is geworden, maar zonder schuld, gerechtvaardigd.

e. *De HERE leidt Zijn gezalfde door de crisis van het koningschap heen.* 17 : 24—19 : 8a.

17 : 24 Waar Absalom de raad van Husai had opgevolgd, niet het advies van Achitofel, verliep er dus enige tijd, gedurende welke zowel de vader als de zoon hun troepen konden reorganiseren en aanvullen: David in de plaats, die hij tot centrum van zijn operaties had gekozen, Mahanaïm; terwijl Absalom, na uit geheel Israël manschappen te hebben aangetrokken, ook de Jordaan overtrok, om straks gevechtscontact met het leger van zijn vader te kunnen opnemen.

25 De „jonge koning" stond natuurlijk aanstonds voor de noodzaak, de vacante plaats van opperbevelhebber te vervullen, daar Joab de zijde van de „oude koning" had gekozen. Daartoe was zijn keuze gevallen op Amasa, een officier, die nog min of meer een bloedverwant was. Want Amasa's moeder was een halfzuster van David, Abigal geheten; háár moeder was ook Dávids moeder, maar haar vader was niet Isaï, doch een zekere Nahas [1]). Abigal was een zuster van Zeruja, de moeder van Joab. Amasa zelf was een basterdzoon; zijn vader namelijk was een Ismaëliet [2]), die huwelijksverkeer had gehad met Abigal.

26 Absalom en zijn troepen legerden zich in het land Gilead, tegenover de versterkte stelling, welke David in Mahanaïm en omstreken had ingenomen.

27-29 Hoewel de overgrote meerderheid van het volk de zijde van Absalom gekozen had, bleek David, nadat hij in Mahanaïm zijn hoofdkwartier gevestigd had, dat hij toch niet alle sympathie verloren had: enige vermogende burgers uit het Oostjordaanse kwamen hem daar namelijk hun steun bieden, in de vorm van grote voorraden proviand en huiselijk materiaal. Allereerst bereikte hem een zending van Sobi, de zoon van Nahas, uit de vroegere

---

[1]) Met meerdere uitleggers valt hier misschien aan te nemen, dat de moeder van David twee maal getrouwd geweest is, eerst met Nahas (uit welke verbintenis Abigal gesproten is), toen met Isaï.

[2]) Vgl. 1 Kron. 2 : 17; de St. V. heeft: „een Israëliet", wat een overbodige toevoeging zou zijn; de juiste lezing is: „een Is*ma*ëliet".

Ammonietische hoofdstad Rabba [1]); daarop volgde een lading, die afgezonden was door Machir, de zoon van Ammiël, uit Lodebar [2]); en ten slotte een van de Galeadiet Barzillai, uit Rogelim [3]). Alles wat David en zijn mannen nodig hadden, voor hun verblijf in Mahanaïm en voor de komende veldtocht, werd aangevoerd: bedmatrassen, dekens [4]) en aardewerk; tarwe, gerst, meel, geroosterd koren, bonen, linzen, ook in geroosterde toestand, honig, boter, kleinvee en kaas, uit rundermelk bereid. Als motief werd er bij opgegeven, dat het volk bij zijn tocht door de woestijn hongerig en dorstig en vermoeid geworden zou zijn. Het was natuurlijk alles zeer welkom; in dank werd het aanvaard.

18 : 1, 2 Toen David te Mahanaïm zijn leger gereorganiseerd en gevechtsklaar gemaakt had, hield hij, voor de veldtocht beginnen zou, een wapenschouw. Hij stelde officieren aan over de regimenten, uit duizend soldaten bestaande, en over de compagnieën, elk honderd man sterk. Het gehele leger verdeelde hij in drie corpsen. Als bevelhebber over het eerste legercorps stelde hij Joab zelf aan — als commandant van het tweede diens broer, Abisai, de zoon van Zeruja — terwijl hij het derde onder commando plaatste van de Gathiet Ittai. Het lag in zijn plan — en dat zeide hij ook tot het volk —, zelf het opperbevel over heel zijn legermacht op zich te nemen, en mee uit te trekken.

3 Maar dat was niet naar de zin van zijn manschappen. Zij maakten dit als hun wens kenbaar (en daaruit bleek hun verknochtheid aan hem): „Neen, heer koning, dàt moet ge niet doen. Het is Absalom en zijn troepen vanzelfsprekend om úw persoon te doen! Als wij dus soms verslagen worden en moeten vluchten, zal de vijand op ons geen acht slaan; ja, al zou de helft van ons moeten sneuvelen, men zou zich om ons niet bekommeren! Gij zijt

---

[1]) Sommigen menen, dat dit de broer was van de overwonnen koning Hanun, door David als stadhouder over Rabba aangesteld.

[2]) Vgl. 2 Sam. 9 : 4.

[3]) De ligging van deze plaats is onbekend.

[4]) Zowel St. V. als N. V. hebben hier „schalen"; de vertaling „dekens" (of „pelzen") is ook mogelijk.

toch evenveel waard als tienduizend onzer! Blijf gij dus met wat reservetroepen in de stad; als het dan nodig is, kunt u naar een bedreigd punt komen, om ons hulp te bieden!"

4 De koning liet zich hierdoor overtuigen, en antwoordde: „Nu goed, als het volk dit beter acht, zal ik aan hun verzoek voldoen!" Daarop trad hij terzijde van de poort, en nam zo aan het uittrekkende leger inspectie af. Het trok compagnie voor compagnie, en regiment na regiment voorbij.

5 Daarbij droeg hij de drie generaals, Joab, Abisai en Ittai, voor de oren van heel het krijgsvolk op: „Behandel de jonge man, Absalom, met zachtmoedigheid".

6 Zo trok het leger van David de stad uit, en ontbrandde de burgeroorlog. Na een reeks succesvolle operaties werden Absaloms troepen over de Jordaan teruggedrongen [1]). Daarna kwam het in het woud van Efraïm tot een beslissende en bloedige slag.

7, 8 In deze hoofdslag behaalde het leger van David een volledige overwinning op de troepen der revolutionairen: heel Absaloms leger werd uiteengeslagen, en niet minder dan twintigduizend mannen, die zich onder zijn banier geschaard hadden, sneuvelden [2]). Vandaaruit breidde de strijd zich over de gehele streek uit, en dat werd Absalom noodlottig, want doordat de vluchtende restanten het woud in werden gedreven, en de meesten van hen ellendig omkwamen, verteerde het woud op die dag meer van zijn manschappen dan het zwaard geëist had.

9 Onder de vluchtenden bevond zich ook Absalom zelf, die op een muildier reed. Davids manschappen herkenden hem, en joegen hem na. Ook hij trachtte in het struikgewas te ontsnappen. Het gelukte hem echter niet: toen het muildier onder de dichte takken van een terebint door-

---

[1]) Al staat hiervan niets in de tekst — we moeten dit wel aannemen, omdat „het woud van Efraïm" niet op de Oost-, maar op de Westzijde van de Jordaan lag, in het Efraïmietisch stamgebied (vgl. Joz. 17 : 14-18); het was een onherbergzame streek, met veel kloven, ravijnen en kreupelhout (vgl. 1 Sam. 14 : 22-26).

[2]) We krijgen de indruk, dat dit getal alleen slaat op de in het gevecht gevallenen.

reed, kwam Absalom met zijn hoofd tussen de taaie takken terecht en schoot er klèm in [1]); het muildier galoppeerde door — en zijn ruiter bleef hulpeloos tussen hemel en aarde hangen....

10 Een der manschappen van Davids leger zag dit gebeuren, en ging het onmiddellijk aan Joab rapporteren: „Moet u eens horen, overste! Ik heb Absalom aan een terebint zien hangen, midden in 't woud!"

11 Joab reageerde daarop door tot de boodschapper te zeggen: „Maar man, als gij dit met uw eigen ogen gezien hebt, waarom hebt gij hem dan daar ter plaatse niet tegen de grond geslagen? Ge begrijpt toch wel, dat ik u dan ter beloning tien zilverstukken [2]) en een fraai-bewerkte gordel gegeven zou hebben!"

12, 13 Daar schrok de boodschapper toch van. Hij verweerde zich aldus: „Maar, heer! dàt zou ik nooit gedurfd hebben: mijn hand aan de zoon van de koning te slaan — al werden er ook duizend zilverlingen in mijn handen gelegd. Ik heb 't toch, evenals mijn makkers, zelf uit de mond van de koning gehoord, dat hij u en Abisai en Ittai bevolen heeft, de jonge man, Absalom, te sparen. Ja, al had ik hem verraderlijk het leven benomen, dacht u dan, dat dit niet uitgelekt zou zijn? — dat koning David het soms niet ter ore gekomen was? Neen, heer, het had míj het leven gekost, en u zoudt buiten schot gebleven zijn, u zoudt mij heus niet verdedigd hebben!"

14, 15 Cynisch antwoordde Joab: „Och man, ik laat me door jouw praatjes niet ophouden!" Met tien van zijn lijfwachten spoedde hij zich naar de plaats, waar Absalom dit ongeluk overkomen was, nam drie spitse stokken in zijn hand, en stiet ze één voor één in het hart van Absalom, terwijl deze nog levend in de terebint hing. Daarop knuppelden die tien manschappen, wapendragers van Joab, Absalom dood. Joab wilde volledige zekerheid hebben, dat de man uit de weg geruimd was, want daarmee zou in

---

[1]) Er staat dus niets van in de tekst, dat Absalom aan zijn lange haren is blijven hangen, gelijk de gangbare mening is! — misschien ontstaan door een bewering van Flavius Josephus („Joodse Oudheden", 7-10-2).

[2]) Ter waarde van ± *f* 15.—.

feite de opstandige beweging, door hem ontketend, neergeslagen zijn.

16 Hierna liet Joab op de hoorn het sein blazen: Staakt de strijd! Hij achtte het niet meer nodig, dat de vluchtende troepen van Absalom nog verder achtervolgd werden: dat zou onnodig bloedvergieten onder zijn soldaten kunnen betekenen, en hij wilde hen liever sparen. De manschappen keerden daarop gehoorzaam terug, en verzamelden zich tot hem.

17 Toen beval Joab, het lijk van Absalom te nemen, en het in een diepe kuil te werpen; daaroverheen werd een hoge steenhoop opgeworpen, een monument van zijn schande. De resten van diens leger reorganiseerden zich niet meer: van schrik bevangen, vluchtte een ieder naar zijn huis.

18 Dat was wel een heel ander gedenkteken, dan Absalom voor zich zelf reeds had opgericht: in het Koningsdal, bij Jeruzalem, had hij namelijk een steenzuil voor zich laten bouwen, want hij zeide: „Ik heb geen zoon, om de gedachtenis van mijn naam te bewaren!" [1]) Door dit ereteken, naar zijn naam genoemd (nog vandaag [2]) heet het: „Absaloms monument"), had de hoogmoedige man zijn naam onder Israël willen doen voortleven. De HERE heeft het echter zó bestuurd, dat dit op andere wijze zou gebeuren: in schande is zijn naam ondergegaan....

19 Na de ter-aarde-bestelling van Absalom wendde Ahimaäz, de zoon van hogepriester Zadok, zich tot Joab met deze voorslag: „De koning mag nu wel zo spoedig mogelijk rapport ontvangen over de afloop van de strijd! Laat míj nu als koerier fungeren, en hem meedelen, dat de HERE Davids twistzaak heeft getwist, en Zijn recht gehandhaafd in deze volkomen overwinning van Davids vijanden!"

20 Maar Joab maakte daar bezwaar tegen. Hij begreep wel, dat de tijding van Absaloms dood de koning ontzettend schokken zou, en.... hoe zou diens reactie zijn? Hij

---

[1]) Zijn drie zoons (vgl. 14 : 27) zijn blijkbaar jong gestorven.
[2]) Dat is in de tijd, waarin 2 Samuël geschreven is.

kende zijn heer door-en-door: David zou wel eens zo woedend kunnen worden, dat het de boodschapper het leven kostte! Dus zei hij: „Neen, Ahimaäz, het is beter, dat gij vandaag geen koerier zijt, nu ge de koning mee moet delen, dat zijn zoon dood is, — dat is geen goede tijding, — gij moet maar eens op een andere dag boodschapper zijn!"

21 Daarop ontbood de opperbevelhebber een van zijn slaven, een Nubiër [1]), en droeg hem op: „Ga gíj als koerier naar de koning, en breng hem verslag van al wat gij gezien hebt!" De Moorman boog zich diep voor zijn heer, en liep heen.

22, 23 Toch had Ahimaäz daar geen vrede mee — ook hij wilde zo graag naar de koning. Dus drong hij opnieuw bij Joab aan: „Wat er ook van komt, geef mij toch alsnog verlof, de Nubiër achterna te lopen!" Joab voelde er nog steeds niet voor: „Wat voor zin zou dit nu hebben? Bedenk toch, mijn zoon, dat gij geen prettige tijding hebt over te brengen; er is heus geen beloning aan verbonden!" Maar Ahimaäz bleef volhouden: „De verantwoording is helemaal voor mij, heer! — ik bid u: laat me toch gaan!" „Nu goed dan", was Joabs antwoord, „ga dan maar, 't is voor je eigen risico!" Onmiddellijk snelde Ahimaäz weg, naar de vlakte van de Jordaan. Hij liep zo snel, dat hij zelfs de Nubiër passeerde [2]).

24, 25 Op het verstilde voorplein, tussen het buitenste en het binnenste poortgebouw van het huis, waarin David zijn hoofdkwartier had opgeslagen, zat intussen de koning, wachtend op tijding van het oorlogsfront, de blik geslagen op de schildwacht, die zich op het dak van de buitenste poort geposteerd had, met uitzicht op het vrije veld. Opeens zag hij de wachter scherper turen — toen wendde deze zich om, en riep de koning toe: „Ik zie één man in snelle loop komen!" Daarop zeide David: „Eén man al-

---

[1]) „Cuschi" (St. V.) is hier hoogstwaarschijnlijk geen eigennaam; in de grondtekst staat: „de Cuschiet", d.w.z. de Nubiër, de Moorman — aanduidend een Egyptische neger.

[2]) Zulke koeriers schenen ongelooflijk-snel te hebben kunnen lopen, vgl. Job 9 : 25.

leen? — dat moet een koerier zijn! — die brengt vast een goede tijding!" Al dichter naderde de ijlbode de stad.

26, 27 Weer tuurde de wachter: hij zag namelijk in de verte nog een stip, die zich bewoog. Nòg een koerier? Van het dak riep hij de wacht in de poort toe: „Daar komt nog een boodschapper aansnellen, op zijn eentje!" David hoorde het, en riep uit: „Die brengt vast ook een goede tijding!" Voorts riep de schildwacht op het dak: „Aan zijn loop te oordelen, is die eerste koerier Ahimaäz, de zoon van Zadok! Ja, hij is het vast!" — Verheugd sprak de koning: „Ahimaäz? — dat is een beste man, die komt natuurlijk een heugelijke boodschap overbrengen!"

28-30 Daar kwam Ahimaäz het voorplein opsnellen, tot hij vlak bij David was. Hij boog zich voor zijn vorst neer, hem begroetend met de gebruikelijke groetwens: „Vrede, o heer!" waarna hij volgen liet: „Geprezen zij Jahweh, uw God! Hij heeft de mannen, die opstand gemaakt hebben tegen mijn heer de koning, verslagen en prijsgegeven!" Aanstonds vroeg David daarop: „Is het wel met mijn zoon, met Absalom?" Ahimaäz durfde op dat moment de volle waarheid niet mee te delen, en gaf een ontwijkend antwoord: „Ik zag een ontzaglijke volksoploop, toen Joab mij, uw knecht, o koning, afzond — maar het rechte ben ik niet te weten gekomen!" Waarop de koning hem beval, ter zijde te treden, en naast hem te gaan staan. Aan welke opdracht Ahimaäz aanstonds voldeed.

31, 32 Nadat enige tijd verlopen was, kwam de tweede koerier, de Nubiër, het plein opsnellen. Ook hij boog zich neer, en sprak: „Ik breng mijn heer de koning een goede en heugelijke tijding [1]), want Jahweh heeft u heden recht verschaft: al uw vijanden, die tegen u samengespannen hebben, zijn geslagen!" Maar Davids hart was slechts van één zaak vol: hoe zou 't met mijn zoon staan? Ook déze bode vroeg hij, alvorens naar verdere bijzonderheden van de strijd te informeren: „Is het wel met de jonge man, met mijn zoon Absalom?" Het antwoord van de Moorman,

---

[1]) Het Hebreeuwse werkwoord heeft hier inderdaad de kleur van ons „evangelie", „goede tijding".

diplomatiek, maar toch doorzichtig gegeven, was: „Mogen al 's konings vijanden, allen, die tegen mijn heer zijn opgestaan, om kwaad te doen, en naar zijn troon te staan, worden als die jongeling!"

33 Toen wist David genoeg.... Verpletterd, radeloos van droefheid wankelde de koning heen, naar de opperzaal, met zijn open tralies. En daar brak zijn nameloze smart uit in een zieldoorsnijdend klagen. Al heen en weer lopende, schreeuwde hij het uit: „Mijn zoon Absalom! och, mijn zoon! Mijn zoon Absalom! Och, ware ik maar in uw plaats gestorven.... Absalom, mijn zoon, mijn zoon....!" [1])

19 : 1-3 Deze reactie van de koning werd al heel spoedig aan Joab bericht: „Onze vorst, in plaats van blij te zijn, dat de zege is behaald en de opstand neergeslagen, weent en treurt over het verlies van Absalom!"

Joab bemerkte direct, dat dit de glans van de behaalde overwinning volkomen wegnam. Het feit, dat David zó verslagen was in zijn treuren, dat hij dáár alleen oog voor had, legde een domper op zijn troepen: ja, ze hàdden nu de overwinning behaald, maar moest dit dan eerder een reden zijn voor een nationale tréúrdag dan voor een nationale fééstdag? De mensen kwamen naar Mahanaïm terug als geslagenen in plaats van als trotse overwinnaars: stil en steelsgewijze trokken ze de poort der stad binnen, zoals krijgsvolk doet, dat zich schaamt, als het in het gevecht op de vlucht geslagen is, in een oneervolle terugtocht....

4 En het werd maar niet beter: David, die zijn gezicht met een zak omhuld had, bleef aldoor maar klagen: „Mijn zoon Absalom! o, Absalom, mijn zoon, mijn zoon....!"

---

[1]) Hierbij zullen we — zonder de staf over deze vadersmart te breken — niet mogen vergeten, dat in feite het vlees met de geest strijdt; dat David zijn persoonlijk verdriet stelt boven de blijde herstelling van zijn theocratisch koningschap en Gods wreken van Zijn door Absalom geschonden rechten. Voorts moeten we in Davids wens, gestorven te zijn in plaats van deze zoon, zeker niet de gedachte der borgtochtelijke plaatsbekleding inleggen en hem hier als type van Christus zien; hij wijst hierin *niet* naar de Messias heen; wat had zijn dood en Absaloms leven de Kerk van de Oude Bedeling gebaat? Alles in dit poortgebouw te Mahanaïm roept juist om Davids Grote Zoon, Israëls Ware Koning.

Zag hij dan niets anders dan zijn persoonlijke droefheid? Was de vorst, de ambtsdrager, dan geheel in hem gestorven?

5-7 Toen besloot Joab, een hartig woordje met de koning te spreken. Hij ging tot David, en sprak: „Mijn heer koning, wat *is* dat nu? Beseft ge het dan niet, dat gij thans, door zó te doen, al uw knechten beschaamt? Vergeet gij het dan helemaal, dat uw manschappen in deze veldtocht uw leven verlost hebben, en dat van uw zoons en uw dochters, van uw vrouwen en uw bijvrouwen daartoe? Dat door onze overwinning uw huis gered en gehandhaafd is op de troon van Israël? Is het dan zo, dat gij liefhebt wie u haten — al die rebellen tegen uw wettig gezag! — en dat gij haat wie u liefhebben — al uw getrouwen, die hun leven voor u ingezet hebben! — ? Ieder móét wel de conclusie trekken, dat uw officieren en uw soldaten feitelijk niets voor u betekenen! Gij zoudt het recht en billijk vinden, dat Absalom in leven gebleven was en wij allemaal dood waren! Neen, spreek nu niet tegen: heel uw handelwijze leert ons dat. O koning, daar móét verandering in komen. Er is maar één weg voor u: ge moet u niet isoleren in uw smart, ge moet naar buiten gaan, ge moet weer Israëls koning wezen, en spreken tot het hart van uw mannen. Ik zweer bij Jahweh: als ge dit niet doet — het resultaat zal zijn, dat het volk zich als één man van u afwendt — éér de nacht valt, zal niemand bij u blijven. En dat zou voor u, in deze situatie, een ramp zijn, groter dan alle tegenspoeden, die u van uw jeugd aan overkomen zijn!"

8a Zo redeneerde en bezwoer zijn veldheer de koning. Eindelijk zwichtte David voor het logische betoog van Joab, gevoelend, dat hij met zijn apathische houding de leiding des HEREN miskende. Hij stond op, en zette zich in de poort. Als een lopend vuurtje liep de tijding daarvan onder het volk rond. Daarop defileerde het in een spontane betoging voor zijn vorst, die vlees en bloed moest leren onderschikken aan het ambt.

DE HERE HERSTELT DAVID OP DE THEOCRATISCHE TROON. 19 : 8b—20 : 2.

19 : 8b De restanten van het leger van Absalom waren al vluchtend naar hun woningen teruggekeerd.

9, 10 Vanzelfsprekend wekte de afloop van deze revolutionaire strijd grote beroering bij het gehele volk, onder alle stammen van Israël; men stond immers voor de vraag: wat nu? — wie moest nu de troon beklimmen? David weer? Of misschien een ander? De meerderheid van volk en oudsten bleek er voor te zijn, de gevluchte koning te doen terugkeren. De sympathie ging weer allerwegen naar David uit, en de mening, dat hij terug moest keren, won al meer veld. Men redeneerde aldus: Absalom is in de strijd gebleven, zijn zaak is dus een verloren zaak — wat zijn wij dom geweest, om op het verkeerde paard te wedden! Hoe hebben we 't kunnen vergeten, dat het David is geweest, die ons bevrijd heeft uit de macht van onze vele vijanden, vooral uit de hand van die onbesneden Filistijnen! Het is toch eigenlijk een aanklacht tegen ons, dat wij zó'n koning hebben achtergesteld bij zijn zoon Absalom, die wij over ons gezalfd hadden, en dat zo mede door ons toedoen David heeft moeten vluchten!

Als dan ànderen tegenwierpen: ja, maar zouden we dit nu wel doen? — dan antwoordde men: waarlijk, daar is nu maar één oplossing: David moet terugkomen! Wij mogen geen dag langer aarzelen.

11-13 Wat zo onder het volk leefde, in het bijzonder onder de oudsten, kwam, via Davids spionnagedienst, hem en zijn hovelingen wel ter ore. Zo bemerkte de koning ook, dat er ten aanzien van deze kwestie zelfs onder de leidende figuren van Juda, de stam, uit welke hij gesproten was, verdeeldheid en weifeling bestond. Daarom zond David aan de beide priesters, die in deze woelige dagen hem zo trouw gesteund hadden, Zadok en Abjathar, de volgende instructies: „Spreekt met de oudsten van Juda, en tracht hen toch te overtuigen, dat zij, juist omdat zíj mijn broeders zijn, mijn eigen stamgenoten, uit wier midden ik voortkom, toch zeker niet de laatsten moeten zijn, om hun wettige koning te doen weerkeren naar zijn paleis, en hem

te herstellen op zijn troon! En neemt ook contact op met Amasa: het is er mij natuurlijk veel aan gelegen, dat hij mijn zijde kiest. Ge kunt in mijn naam tot hem zeggen — vooropstellende, dat hij mijn eigen vlees en bloed is [1]) —, dat ik hem hierbij met een eed zweer: gij zult, in de plaats van Joab, mijn toekomstige veldmaarschalk zijn, voor altijd!" [2])

14 Langs deze weg werkte David met zoveel succes op de oudsten van Juda in, dat deze eenparig besloten, een deputatie tot de koning te zenden, om hem te berichten, dat zij, zonder uitzondering, hem verzochten, samen met al zijn dienaren naar Jeruzalem terug te keren.

15 Daarop maakten David en zijn hof aanstalten, om uit Mahanaïm op te breken, en de wederkeer naar de residentie te aanvaarden. De stoet begaf zich eerst naar de Jordaan, in de richting van Gilgal. Daar aangekomen, ontmoetten David en zijn gevolg de oudsten van Juda, die naar deze plaats waren afgereisd, om de koning officieel te begroeten, en hem behulpzaam te zijn bij zijn overtocht over deze rivier.

16 Bij deze Judeeërs had zich ook aangesloten de Benjaminiet Simeï, de zoon van Gera, uit Bahurim, de vervloeker tijdens de vlucht, die nu de huik naar de wind hing....

17, 18a Bij hem hadden zich gevoegd duizend mannen uit de stam van Benjamin, en ook Ziba, de rentmeester van Sauls landgoederen, met zijn vijftien zoons en zijn twintig knechten. Zij begrepen allen samen opperbest, dat het in deze omstandigheden maar 't beste was, volledige onderworpenheid aan David op te brengen. In een snelle ijlmars hadden zij de Jordaan bereikt, en deze zelfs overgestoken, om de koning en zijn huis van dienst te zijn bij de overtocht, en zich verder geheel ter dispositie van David te stellen.

18b-20 Toen deze de rivier zou overtrekken, wierp Simeï, de zoon van Gera, zich met diep eerbiedsbetoon voor hem

---

[1]) Vgl. de paraphrase op 17 : 25.

[2]) Hieruit blijkt, dat David in 't diepst van zijn hart voornemens is zich van Joab te ontdoen.

neer, en smeekte: „Och, mijn heer de koning, wat ik u bidden mag, reken mij toch mijn ongerechtigheden niet toe, en gedenk toch niet, wat uw dienaar tegen u misdreven heeft, op die dag, dat mijn heer de koning uit Jeruzalem wegtrok! Laat mijn heer de koning dit toch helemaal uit zijn gedachten bannen, want uw dienaar heeft er oprecht berouw van, en weet wel, dat hij tegen u gezondigd heeft. O koning, het beste bewijs, dat ik mijn kwaad heb ingezien en het herstellen wil, is toch wel, dat zie! ik de eerste ben uit het gehele huis van Jozef [1]), die hierheen gekomen ben, om mijn heer de koning te verwelkomen!"

21 Dit viel echter bij Davids hoofdofficieren niet in de smaak, en Abisai, de zoon van Zeruja, maakte zich zonder twijfel tot aller tolk, toen hij aldus protesteerde: „Wat? — zoudt u dit zo maar aanvaarden? En dat van de man, die zo bitter en zo brutaal de gezalfde des HEREN vervloekt heeft? U staat één ding te doen, heer koning: deze Simeï daarom ter dood te brengen!"

22 Maar dit was niet naar Davids geest gesproken, zeker niet op dit historisch moment, nu de koning uit de loop der gebeurtenissen mocht afleiden, dat de HERE hem genade bewezen had [2]). Dus sprak hij: „Gij zonen van Zeruja [3]), zult gíj mij dan, in al mijn blijdschap, nu ik ervaren mag, dat ik opnieuw koning over Israël geworden ben, tot een steen des aanstoots zijn? Zou vandaag, nu God mij vrede geeft en mij de weg naar de troon baant, onder het volk iemand ter dood gebracht worden? Geen sprake van!"

23 Daarop keerde David zich tot de voor hem ter aarde liggende Simeï, en zeide, het met een eed bekrachtigend: „Zo waar de HERE leeft, gij zult niet sterven!"

24 Onder de velen, die de koning kwamen begroeten, bevond zich ook de verlamde Mefiboseth, gezeten op een ezel. De man zag er uit als een toonbeeld van een treurende, want gedurende al de tijd, dat David uit Jeruzalem

---

[1]) „Het huis van Jozef" is hier een saamvattende naam voor alle stammen Israëls buiten Juda (vgl. Ps. 78 : 67, 68).

[2]) Vgl. 2 Sam. 15 : 25, 26; zie ook 1 Sam. 11 : 12, 13.

[3]) Hieruit blijkt, dat Abisai optrad als woordvoerder, speciaal ook namens Joab.

weg geweest was, had deze invalide zoon van Jonathan zijn uiterlijk niet verzorgd: hij had, ten teken van rouw [1]), zijn baard laten groeien, nimmer meer een voetbad genomen, en ook zijn kleren niet laten wassen.

25 Nu kwam hij met de Jeruzalemse deputatie [2]) mee, om de koning te huldigen. Aanstonds stelde David hem de verwijtende vraag: „Zo, Mefiboseth, zijt gíj daar ook? Waarom ben je niet met mij mee uitgetrokken, toen ik vluchten moest?"

26-28 Het antwoord luidde: „Ja, dat is nu het verschrikkelijke, mijn heer de koning! *Ik* wilde mijn ezel laten zadelen, want ik wilde met u meerijden, uw knecht is immers verlamd en dus altijd van anderen afhankelijk. Maar het is de schuld van die Ziba, dat ik dit niet heb kunnen doen: hij heeft 't mij onmogelijk gemaakt, en bovendien nog kans gezien, uw knecht bij mijn heer de koning zwart te maken, door voor te geven, dat ik op herstel van de dynastie van Saul hoopte! Maar ik weet, dat mijn heer de koning is als een engel Gods: hij is zo wijs, dat hij de rechte toedracht van de zaak opperbest onderscheiden kan. Ik wacht dus rustig af, wat de koning beslissen zal, want ik vertrouw, dat u recht zult oordelen. En ik ben mij bewust, dat ik geen rechten kan doen laten gelden, en dat ik dus op mijn heer de koning geen beroep kan doen. Ik kan slechts hopen op uw goedheid, want ofschoon heel mijn familie van mijn heer de koning niet anders dan de dood te wachten had, hebt gij uw knecht de gunst bewezen, hem te willen opnemen onder degenen, die aan uw tafel eten!"

29, 30 David wenkte ongeduldig met zijn hand, en antwoordde: „Genoeg! — méér behoeft ge heus niet te zeggen! Ik beveel, dat gij en Ziba het bouwland delen, ieder de helft!" [3]) Daarop zei Mefiboseth, in roerende en onbaatzuchtige trouw: „Wat mij betreft — hij mag ook alles

---

1) Vgl. Ezech. 24 : 17.

2) De vertaling „te Jeruzalem" acht ik niet juist.

3) Rechtvaardig tegenover Mefiboseth is dit niet te noemen, evenmin tegenover de sluwe Ziba. Misschien heeft David die beslissing genomen, om in deze situatie de invloedrijke rentmeester van Sauls landgoederen niet van zich af te stoten.

wel hebben; voor mij is 't genoeg, dat mijn heer de koning behouden en in vrede naar zijn huis terugkeert".

31, 32 De oude Barzillai, de Gileadiet, die gedurende 's konings gedwongen verblijf in Mahanaïm in diens levensonderhoud had voorzien — hij was een schatrijk man — deed, ondanks zijn hoge leeftijd (hij was tachtig jaar) David uitgeleide. Uit Rogelim was hij gekomen, en hij trok met zijn vorst mee, zelfs tot ver over de veren van de Jordaan.

33 De koning wilde deze edele vriend en onderdaan gaarne bij zich houden, en vroeg hem dus, toen hij bemerkte, dat Barzillai terug wilde keren: „Waarom trekt ge niet met mij mee naar Jeruzalem? — dan zal ik aan het hof in uw onderhoud voorzien, en dan kan ik u vergelden, wat gij mij gedaan hebt!"

34-37 Maar Barzillai antwoordde: „Neen, mijn heer de koning, het is beter, dat ik dit niet doe. Zo lang zal ik niet meer leven, dat ik met u naar Jeruzalem zou trekken. Bovendien: ik ben nu tachtig jaar, en dat is te oud, om nog in het volle hofleven te staan; om verstandige en scherp-onderscheidende adviezen te geven in allerlei zaken, of ze goed of kwaad zijn; om te genieten van wat op uw tafel wordt voorgezet in allerlei heerlijke spijzen en dranken; om verstrooiing te zoeken in het gezang van zangers en zangeressen... Neen, mijn heer de koning, zo'n oude man als ik, die aan het eind van zijn leven staat, zou u maar tot overlast zijn. Ik trek nog een eindweegs met u mee, over de Jordaan, en dan ga ik weer huiswaarts. En het is volstrekt-onnodig, dat mijn vorst mij op deze wijze zou willen vergelden; ik heb met liefde voor u gedaan, wat ik gedaan heb. Sta mij dus toe, dat ik terug ga, want ik heb nog maar één wens: te mogen sterven in mijn eigen stad, en bijgezet te worden in het graf van mijn vader en van mijn moeder. Wilt u toch wat doen, zie, uw knecht Kimham, mijn zoon [1]), kan met u meegaan naar 't hof: doe hem al wat u behaagt!"

38 David sprak ontroerd: „Nu goed dan, Kimham zal met mij meetrekken naar Jeruzalem, en ik beloof u, dat

---

[1]) Uit 1 Kon. 2 : 7 valt af te leiden, dat Kimham Barzillai's zoon was.

hij 't goed bij mij zal hebben: alles wat u van mij verlangt in verband met hem, zal gebeuren; op die manier kan ik u althans nog iets vergelden van wat gij voor mij gedaan hebt!"

39 Na dit gesprek trok de koning, omstuwd door al het volk, over de Jordaan. Barzillai vergezelde hem nog een eindje, daarna nam hij afscheid. David omhelsde, kuste en zegende deze zijn oude vriend, waarop Barzillai naar Rogelim terugkeerde.

40 Hierop zette de stoet zich weer in beweging, naar Gilgal: Kimham trok in het gevolg van de koning mee. Bij het overzetten van de Jordaan boden dus de oudsten van Juda en een deel der vertegenwoordigers van de andere stammen David de helpende hand.

41-43 In Gilgal trof de stoet de overige vertegenwoordigers der mannen van Israël. Helaas ontstond daar een broedertwist: de Israëlietische afgevaardigden waren namelijk jaloers op die van de stam Juda. Zij kwamen tot de koning en zeiden: „Waarom hebt u toegestaan, dat onze broeders, die lieden van Juda, u heimelijk, zonder met ons overleg te plegen, afgehaald en de koning met zijn huis en al zijn gevolg over de Jordaan gezet hebben? Dat vinden wij geen werk!" Geprikkeld antwoordden toen de mannen van Juda: „Dat is nogal begrijpelijk: de koning is toch aan ons verwant zeker? Moeten jullie daarover nu toornig worden? Ge denkt toch niet, dat wij op ons eigen voordeel bedacht zijn geweest? Hebben wij soms op kosten van de koning gegeten? Of enig ander voordeel er van genoten?" Maar de mannen van Israël bleven het antwoord niet schuldig! Woedend zeiden zij: „Wat verbeeldt ge u toch? Wij hebben toch zeker tien maal meer recht op de koning, ja op David, dan jullie: hoeveel groter zijn wij in aantal! Nee, jullie hebt ons veracht, want jullie wilden de eer aan je zelf houden! Terwijl *wij* de eerste rechten hadden, om de koning te doen terugkeren en hem in zijn regering te herstellen!"

Zo twistten de oudsten nog een poos met elkaar voort. Maar die van Juda gaven geen kamp: zij spraken heftiger dan hun broeders uit de andere stammen, en het twistvuur laaide al hoger op.

20 : 1 Hiervan nu maakte de Benjaminiet Seba, de zoon van Bikri, handig gebruik. Deze man was een verbitterd aanhanger van de Saulspartij, een slecht, nietswaardig mens, die zeker de HERE niet vreesde. Hij was toevallig in Gilgal aanwezig, en zag zijn kans schoon: hier was een prachtige gelegenheid, te trachten het huis van Saul weer aan de regering te krijgen! Dus blies hij op zijn bazuin, en deed de revolutionaire roep horen: „Mensen, wat hebben wij met David, die Judeeër, te maken?! Wij hebben geen erfbezit met de zoon van Isaï! Dat een ieder naar zijn woning terugkere, o Israël!"

2 Zijn opstandsroep had groot succes: alle mannen van Israël lieten eenparig David in de steek, en trokken Seba, de zoon van Bikri, achterna. Slechts de mannen van Juda bleven de koning trouw. En met hèn trok David van de Jordaan de weg naar Jeruzalem op; geen van hen werd ontrouw.

Zo arriveerde de koning, na zijn onvrijwillige ballingschap, in zijn residentie: hij wist genade gevonden te hebben in de ogen des HEREN. Tòch pakten zich weer nieuwe donkere wolken samen boven zijn troon....

DE AFSLUITING VAN HET HERSTEL DER THEOCRATIE. 20 : 3-26.

20 : 3 Een der eerste maatregelen, die David nam, toen hij in zijn paleis te Jeruzalem gekomen was, betrof de tien vrouwen, die hij bij zijn vlucht had achtergelaten, om toezicht te houden op zijn paleis. Absalom was tot deze bijvrouwen ingegaan. Nu wilde David met haar als vrouwen niets meer te maken hebben; hij deed haar in een aparte vleugel van het paleis wonen, onder voortdurende bewaking. Wel zorgde de koning voor haar levensonderhoud, maar zij bleven als in weduwschap geïsoleerd daar wonen tot zij stierven.

4-6 Vervolgens droeg de koning Amasa, die hij daarmee in feite tot opperbevelhebber benoemde, op, om in zo kort mogelijke tijd, drie dagen, de mannen van Juda te mobiliseren, want die opstandeling Seba mocht niet de kans krijgen, heel Israël blijvend van David af te trekken: hoe eer-

der deze uitgeschakeld was, hoe beter. Amasa voldeed aan die opdracht, maar kwam binnen de gestelde termijn er niet mee klaar. De koning maakte zich daarover bezorgd, wendde zich toen tot zijn beproefde hoofdofficier Abisai, en gaf deze de order, om op staande voet met al de in Jeruzalem aanwezige troepen uit te trekken, en Seba te achtervolgen, voordat deze een versterkte stad zou kunnen bereiken en die tot zijn hoofdkwartier en operatiebasis maken. „Ge moet hem te pakken zien te krijgen, vóór hij zich aan ons oog onttrekt", zeide David, „want anders wordt deze heer, deze Bikriet, ons nog gevaarlijker dan Absalom!"

7 Dat was een kolfje naar Abisai's hand: in een minimum van tijd rukte onder zijn bevel — maar Joab ging ook mee! — een sterke gevechtsgroep uit de hoofdstad uit, om Seba, de zoon van Bikri, te achtervolgen. Het leger was samengesteld uit het corps, waarover Joab persoonlijk het bevel voerde, en voorts de lijfwacht des konings, de Kerethi en de Pelethi, en de keurtroepen [1]).

8 Toen zij bij „de grote steen", een rotsblok bij Gibeon liggend, gekomen waren, troffen zij daar Amasa aan, die er reeds vóór hen gearriveerd was [2]). Hier ontmoette Joab dus de man, die David in zijn plaats wilde stellen.... Joab ging gekleed in zijn wapenrok, zijn harnas — maar daarover had hij een mantel geworpen, die bijeengehouden werd door een gordel, in welke hij een in een schede geborgen zwaard droeg. Toen hij haastig op Amasa toeliep,
9, 10a vielen schede en zwaard er uit. Vriendelijk, zelfs hartelijk begroette Joab zijn mededinger: hij greep met zijn rechterhand de baard van Amasa, om hem een vriendenkus te geven — iets, wat deze niet verwacht zal hebben. Door deze begroeting en mede door 't feit, dat Joab schijnbaar ongewapend was (het zwaard was immers met schede en al uit de gordel gevallen!), was Amasa niet op zijn hoede; hij zag, door de begroeting, niet, dat Joab bliksemsnel vanonder zijn mantel een tweede zwaard trok, met zijn linker-

---

1) Hiermee zijn waarschijnlijk bedoeld de 600 Gathieten, genoemd in 15 : 18.
2) Misschien had deze „de grote steen" als verzamelpunt uitgekozen voor de door hem opgeroepen Judeeërs.

hand; met een krachtige stoot boorde de ruwe houwdegen dàt zwaard door Amasa's onderlijf, zodat diens ingewanden er uit puilden. Een tweede stoot was niet nodig: de man stierf op slag.

10b Ogenblikkelijk vervolgden Joab, die van nu af aan weer de leiding nam, en Abisai, met hun troepen, de tocht, achter Seba, de opstandeling uit de stam Benjamin aan.

11-13 Het lijk van Amasa, badend in zijn bloed, liet Joab daar onbegraven midden op de weg liggen. Hij had er een van zijn soldaten als post bij gezet, en die bevolen, tot iedere man van Juda, die zich bij „de grote steen" melden kwam, te zeggen: „Wie op de hand van Joab is en aan Davids zijde staat — achter Joab aan, die naar het Noorden optrekt!"

Dat gaf natuurlijk grote opschudding bij ieder, die daar arriveerde: ze waren toch door Amasa opgecommandeerd, en nu lag diens lijk hier onbegraven, en werden ze verzocht, Joab te volgen! Geen wonder, dat op dit punt een grote opstopping ontstond: ieder bleef daar staan, wilde het naadje van de kous weten, en.... weifelde om op te trekken. De door Joab op post gezette man begreep, dat zó de zaak van de koning niet gediend werd. Hij nam een kloek besluit: hij sleepte het lijk van Amasa van de weg af het veld op, en wierp een kleed over hem heen. Want dit was voor de mannen van Juda meer een aanstoot dan een aansporing. Daarop trokken zij, met Joabs dienaar, op, om Joab in te halen, en Seba achterna te zitten.

14 Onder deze bedrijven door was Seba door alle stammen van Israël heen getrokken naar Abel-Beth-Maächa [1]), een stad in het uiterste Noorden. Alle Bikrieten [2]), die zich bij hem aangesloten hadden, waren met hem daarheen opgetrokken.

15 In snelle ijlmarsen was Joab met zijn leger hem ge-

---

[1]) Eigenlijk twee steden, vlak bij elkaar liggende: Abel en Beth-Maächa. In 2 Kron. 16 : 4 heet het „Abel-Maïm". Deze steden lagen ten Westen van Dan.

[2]) De vertaling van de grondtekst is hier heel moeilijk. Ik sluit mij hier aan bij die van prof. dr Joh. de Groot, in „Tekst en Uitleg", blz. 47 en 132.

volgd: zij sloegen het beleg om Abel-Beth-Maächa, en wierpen een aarden wal op, die tot aan de stadsmuur kwam te staan. Vandaaraf trachtte al het volk de muren te ondergraven, om die te doen instorten.

16-19 Daar woonde echter een wijze vrouw in de stad, die tot de mannen op de aarden wal riep: „Hoort, hoort, mensen! Zegt toch tot Joab, dat hij wat dichterbij kome, ik wil een onderhoud met hem hebben!" Toen Joab, hiervan verwittigd, naderbijkwam, vroeg zij, om zeker te zijn: „Is u Joab?" Na zijn bevestigend antwoord, vervolgde de vrouw: „Luister naar de woorden van uw dienstmaagd!" Joab antwoordde: „Ik luister!" Daarop sprak de vrouw: „U weet toch, dat Abel altijd een stad is geweest, beroemd om haar wijsheid? Van oudsher placht men aldus te zeggen: „gaat om raad naar Abel", en dan kwam de zaak altijd in orde. Nu spreekt gij met mij: ik ben een vreedzame vrouw, en de burgerij hier behoort tot de getrouwen van Israël — hoe is 't dan toch mogelijk, dat gij deze stad in het verderf wilt storten? Ge weet toch, dat Abel als een moeder in Israël is? Waarom wilt u dan het erfdeel des HEREN vernietigen?"

20-22 „Wat?" antwoordde Joab, „ik iemand, die zou verderven en verwoesten? Dat zij verre van mij, verre, het ligt helemaal niet in mijn bedoeling. De zaak is, dat een man van het gebergte van Efraïm, hij heet Seba, en is een zoon van Bikri, revolutie heeft gemaakt tegen onze koning David; om hèm is 't ons te doen, en als de stad hem mij in handen speelt, dan hebt u geen last meer van mij, maar zal ik mijn troepen ogenblikkelijk doen wegtrekken".

Daarop zei de vrouw: „O, is dat de zaak! Nu, heer, ik sta er borg voor, dat zijn hoofd u over de muur zal worden toegeworpen!" Zij ging de stad weer in, sprak met de oudsten, en gaf hun de verstandige raad, te zorgen, dat Seba gevangengenomen en gedood werd. Dit advies werd opgevolgd: men arresteerde de rebel, sloeg zijn hoofd af, en wierp hem over de muur aan Joab toe. Waarop deze het hoornsignaal gaf: verzamelen! en zijn troepen uit alle richtingen toestroomden, om dan gezamenlijk weg te trekken. De mannen van Juda keerden allen huiswaarts, en Joab keerde tot de koning in Jeruzalem terug.

23-26 Zo werd Israël gespaard voor een nieuwe burgeroorlog, en de troon van David bevestigd.

De hoogste autoriteiten in de staat waren te dien tijde:

Joab, die — na de dood van Amasa — weer onbetwist opperbevelhebber was over het ganse leger van Israel; Benaja, de zoon van Jojada, de commandant van de koninklijke lijfgarde, bestaande uit de Kerethi en de Pelethi; Adoram, de directeur van de arbeiders in herendienst; Josafat, de zoon van Ahilud, de kanselier of minister van binnenlandse zaken; Seja [1]), de staatssecretaris; Zadok en Abjathar, de hogepriesters; en ten slotte de Jaïriet [2]) Ira, Davids persoonlijke geheimraad [3]).

HET RIJK VAN OUDE SCHULD BEVRIJD. 21 : 1-14.

21 : 1 Tijdens de regering van koning David heeft Israël nog eens een bange tijd doorgemaakt, want land en volk werden geteisterd door een hongersnood, die drie jaren aanhield, en dus waarlijk een nationale ramp betekende [4]). David ging zich afvragen, waarom de HERE op Zijn volk zo toornde, maar hij kon maar niet bedenken, wat toch eigenlijk de schuld was, welke de concrete aanleiding tot deze bezoeking vormde. Dus vroeg hij, door middel van de priesterdienst, of de HERE het hem wilde openbaren. En

---

1) Seja, misschien een afkorting van Seraja.

2) Jaïriet, iemand uit het geslacht Jaïr, een zoon van Manasse (vgl. Num. 32 : 41).

3) Zie noot 2 op blz. 54.

4) Wanneer precies deze gebeurtenissen hebben plaatsgevonden, valt niet vast te stellen. Blijkens wat in vs 7 staat, moet het in elk geval geweest zijn ná de geschiedenis ons vermeld in 2 Sam. 9 : 1-13, en misschien wel vóór de opstand van Absalom, omdat Simeï immers David toeschreeuwde: „de HERE vergeldt u al het bloed van Sauls huis, bloedvergieter!" Dat het verhaal op deze plaats in dit profetische boek is opgenomen, zal zijn oorzaak hierin hebben, dat de Heilige Geest in de hoofdstukken 21-24 ons leren komt, hoe we achter David de wáre Theocratische Koning hebben te zien, van Wie David in zijn ambtswerk type is.

God gaf antwoord. Het bleek geen schuld te zijn, door David of zijn huis bedreven, maar een oude schuld van zijn voorganger, want de HERE antwoordde hem, dat er op Saul en diens huis een bloedschuld rustte, omdat deze indertijd de eed, door Jozua aan de Gibeonieten gezworen, geschonden had [1]), door onder deze mensen een vreselijk bloedbad aan te richten [2]). Het was een massa-moord geweest; toch waren niet alle Gibeonieten uitgeroeid geworden: een deel was gespaard gebleven.

2, 3 Deze Gibeonieten waren, zoals u weet, geen Israelieten, maar behoorden tot het overblijfsel der Amorieten [3]). Krachtens de door Jozua en het volk gezworen eed, die alle eeuwen door Israël heilig moest zijn, hadden deze heidenen, ook al waren zij slechts bijwoners, op de Naam en op het recht des HEREN áán moeten kunnen — maar Saul had met een vleselijke, nationalistische ijver, waarin hij zich de autocratische koning toonde, getracht, de Gibeonieten uit te roeien.

Toen David dit vernam, begreep hij, dat die voor de HERE *níet-verjaarde* schuld verzoend moest worden; hij ontbood daartoe de oudsten der Gibeonieten bij zich. Hij stelde in dit onderhoud hun de vraag: „Wat kan ik dóén, om het onrecht, dat u is aangedaan, te herstellen, en aldus verzoening te bewerken? Want zolang dit niet is geschied, rust de vloek des HEREN op ons! Die moet worden weggenomen, en dan kunt gij het erfdeel des HEREN zegenen!"

4 Het antwoord, dat de Gibeonieten gaven, deed blijken, dat zij niet tevergeefs met het volk en met de Wet des HEREN in aanraking waren gekomen; dat zij er niet op uit waren, hun positie als slaven gewijzigd te krijgen, of zelf als bloedwrekers op te treden; zij zeiden namelijk: „Mijn heer de koning, u moet niet denken, dat het ons in die zaak met Saul en zijn huis om stoffelijke voordelen is

---

1) Vgl. Jozua 9 : 15 v.v.

2) Wanneer en hoe deze historie had plaatsgevonden, vermeldt de Schrift ons niet.

3) In Jozua 9 : 7 worden zij „Hevieten" genoemd; „Amorieten" is hier een algemene benaming voor de gezamenlijke Kanaänietische stammen (vgl. Gen. 10 : 16; 15 : 16).

te doen; ook hebben wij zèlf de bevoegdheid niet, om in uw rijk iemand ter dood te brengen". Waarop David zeide: „Dat is te begrijpen, maar wat verlangt ge dan, dat ik voor u doen zal?"

5, 6a Hun antwoord luidde: „Wij zullen hiermee tevreden zijn, dat ons uit de nazaten van de man, die de boze opzet had, ons volkomen uit te roeien, zodat in strijd met de eens-gegeven toezegging wij nergens in het grondgebied van Israël zouden kunnen voortbestaan, zeven mannen gegeven worden, die wij den HERE, Wiens rechten geschonden zijn, kunnen ophangen in het Gibea van Saul, de man, die de gezalfde van Jahweh was!" [1])

6b, 7 Die voorzichtig-geformuleerde eis der Gibeonieten vond de koning alleszins billijk, zodat hij deze inwilligde. Hij besloot echter aanstonds, Mefiboseth, de zoon van Jonathan en dus Sauls kleinzoon, te sparen: er lag immers een eed, bij de HERE gezworen, die hem met Jonathan, Sauls zoon, verbond [2]), en deze eed mocht niet geschonden worden.

8, 9 De zeven nazaten van Saul, die David uitgekozen had, gevangen deed nemen en aan de Gibeonieten overgaf, waren: twee zoons van Rizpa, de bijvrouw van Saul, een dochter van Ajja, voortgekomen uit de samenleving van deze vrouw met Saul (hun namen waren: Armoni en Mefiboseth); en vijf zoons, gesproten uit het huwelijk van Sauls oudste dochter, Merab [3]), en haar man Adriël, de zoon van Barzillai, de Meholathiet. De Gibeonieten hingen hen op, voor het aangezicht des HEREN, wetend, dat de HERE hun nu recht had gedaan, boven op de hoge heuvel te Gibea [4]).

De terechtstelling van deze zeven Sauliden vond

---

[1]) Het slot van wat de Gibeonietische autoriteiten zeggen moet niet, zoals in de St. V., overgezet worden met: „o gij, uitverkorene des HEREN", maar „van Saul, de uitverkorene van Jahweh".

[2]) Vgl. 1 Sam. 20 : 12-17.

[3]) Weliswaar staat in de grondtekst „Michal", maar dit moet in de handschriften een verschrijving zijn: Michal is kinderloos gestorven (6 : 23); bedoeld is Merab, die door haar vader was uitgehuwelijkt aan Adriël (vgl. 1 Sam. 14 : 49; 18 : 19).

[4]) Waarschijnlijk een 900 meter hoge bergspits ten Noordwesten van Jeruzalem.

plaats in de eerste dagen van de oogst, in het begin van de gerste-oogst, dat was dus ongeveer in de lente van het derde jaar van de hongersnood [1]).

En niemand nam die lijken weg, niemand dacht er aan, ze een eerlijke begrafenis te geven....

10 Toen nam Rizpa, de dochter van Ajja, wier beide zoons bij die zeven gehangenen waren, een stuk grove stof, een doek, welke onder Israël als rouwgewaad gebruikt werd, en spreidde deze, als teken van haar smart, voor zich uit op de grijze rots; het lag er van het begin van de oogst af tot op de dag, dat er eindelijk water van de hemel neerstroomde, ook over die lijken. En al die dagen, al die nachten hield Rizpa daar de dodenwacht: wanneer overdag de aasvogels rondcirkelden, hoog in de lucht.... wanneer 's nachts de roofdieren in het rond slopen, begerig naar die prooi.... dan stond deze vrouw daar als bewaakster. Geen roofvogel, geen jakhals kreeg de kans, zich op de lijken te werpen, om het vlees weg te pikken, de botten met de tanden te vermalen.

11-14 Toen werd aan de koning bericht, wat die Rizpa, de dochter van Ajja, de bijvrouw van Saul, gedaan had. En toen ging David begrijpen, wat de HERE van hem wilde: hij moest zich verootmoedigen voor Gods aangezicht [2]), en dit moest uitkomen in het gehoorzamen aan het gebod, dat, wie gehangen was, niet de nacht over aan de galg mocht blijven hangen [3]). Dus gaf David opdracht (per-

---

[1]) We moeten bedenken, hoe in Palestina de zaken uit landbouwkundig oogpunt stonden. Daar werd immers in de herfst (october-november) gezaaid, in het seizoen dus van de z.g. „vroege regens". En reeds in de lente (april-mei) plachten de vruchten rijp te zijn; na de z.g. „spade regens" begon men te oogsten, waarbij de gerst het eerst gemaaid kon worden. Het in ons hoofdstuk verhaalde gebeurde in het derde jaar van de hongersnood, d.w.z. in de herfst had het niet geregend; nu was het in de lente. En waar de lijken der Sauliden waren opgehangen, rekenden David en het volk er op, dat nu het oordeel was afgewend, wat tot aller verbazing niet het geval bleek: het ging namelijk *niet* regenen!

[2]) Het komt mij voor, dat David en het volk het doden der Sauliden hebben gezien als een soort offer, om Jahweh gunstig te stemmen; dat dit dus niet meer geweest is dan wat in de Dogmatiek genoemd wordt: een „opus operatum", d.w.z. een godsdienstige handeling, waarmee men al tevreden is, als ze verricht wordt, zonder dat het hart er bij is.

[3]) Vgl. Deuteron. 21 : 22, 23.

soonlijk ging hij mee), om bij de burgers van Jabes in Gilead het gebeente van Saul en zijn zoon Jonathan weg te halen. Indertijd hadden immers deze mensen die lijken stilletjes weggenomen van het marktplein vlak bij de poort van Beth-San, waar de Filistijnen ze hadden opgehangen, toen zij op het gebergte Gilboa Saul en diens troepen verslagen hadden. Bij deze lichamen deed de koning ook de lijken voegen van de zeven nazaten van Saul, waarbij Rizpa de dodenwacht gehouden had. En aan al deze stoffelijke resten werd nu een staatsbegrafenis gegeven: ze werden bijgezet in het familiegraf van Sauls vader, Kis, in de rotsspelonk [1]), op welke Rizpa haar rouwkleed had uitgebreid, naar het koninklijk besluit van David.

En alzo heeft God Zich laten verbidden. Hij ontfermde Zich over het land, en deed de hongersnood eindigen.

NOGMAALS DE STRIJD TEGEN DE GEZALFDE DES HEREN ONTBRAND. 21 : 15-22.

21 : 15 Juist in deze dagen kwamen de oude erfvijanden van Israël, de Filistijnen, weer eens opzetten. Waarschijnlijk zagen ze op dit tijdstip, nu Israël door de revolutie geteisterd werd, eerst van Absalom, daarna van Seba, een kans om Davids juk van zich af te schudden: de man werd immers oud!

Dus ondernamen de Filistijnen achtereenvolgens niet minder dan vier veldtochten tegen de door hen zo gehate Hebreeën. Ze hebben daartoe zich van de hulp verzekerd van het geslacht der Refaïeten [2]), krachtmensen met een reuzengestalte.

In de eerste veldtocht was David zelf mee uitgetrokken. Maar aanvankelijk scheen het succes aan de zijde

---

[1]) In de Hebreeuwse tekst staat: „in Zela", eig.: tselaang, d.i. rots; vermoedelijk de rots, over welke Rizpa het stuk grove stof uitspreidde.

[2]) De Refaïeten behoorden tot de oorspronkelijke bewoners van Kanaän (vgl. Gen. 14 : 5; Deuter. 2 : 11, 20; 3 : 11; Joz. 12 : 4; 13 : 12), en zijn later naar de Filistijnse vlakte verdreven.

der vijanden te zijn, want David raakte op een bepaald moment van de strijd zelfs uitgeput.

16 Op dat ogenblik kwam hij in groot gevaar te verkeren, en het had weinig gescheeld, of de koning had er het leven bij ingeschoten. Eén der krachtmensen, gekleed in een nieuwe wapenrusting — zijn speer woog niet minder dan driehonderd eenheden koper! —, viel op David aan, en dacht hem neer te vellen. Zijn naam was Jisbi-Benob [1]).

17 Maar zijn neef, Abisai, de zoon van Zeruja, kwam hem nog bijtijds te hulp, en wist de Refaïetische reus (want hij was een afstammeling van Rafa) te doden, zo het leven van de koning reddend.

Daarvan waren Davids mannen zo geschrokken, dat zij hem bezworen, niet meer met hen ten strijde uit te trekken, „opdat" — zo zeiden zij — „gij de lamp van Israël niet uitblust!" Zij beseften wel, wat hun dappere en godvruchtige koning voor het Bondsvolk betekende!

18 In de volgende slag met de Filistijnen, die te Gob [2]) plaatsvond, versloeg Davids held Sibbechai — een man, afkomstig uit het plaatsje Choesa — een andere reus uit hetzelfde geslacht, Saf [3]) geheten.

19 Later vond er weer een gevecht te Gob plaats; toen kwamen de Gathietische reus Goliath [4]), die een speer hanteerde als een weversboom zo groot, en Davids officier Elhanan, de zoon van de Bethlehemiet Jaäre-Oregim, tegenover elkaar te staan. Elhanan wist deze geduchte krijgsman ook neer te vellen.

20, 21 De vierde veldslag concentreerde zich om de stad Gath zelf. Toen vocht aan de zijde der Filistijnen een geweldige reuzenfiguur mee: het was een man van ongewone lengte, en hij had zes vingers aan zijn handen, en zes tenen aan zijn voeten: vierentwintig ledematen dus! Deze strijder beschouwde zichzelf als onoverwinnelijk! Hij hoonde Israël: „Wat? — sprinkhanen zijn jullie! en jullie

---

1) De naam betekent waarschijnlijk: „heer der hoogte".
2) Gob — de ligging van deze plaats is onbekend.
3) Saf, in 1 Kron. 20 : 4 Sippai geheten.
4) Volgens 1 Kron. 20 : 5 betrof 't hier een broer van Goliath uit 1 Sam. 17.

God — Die is ijdelheid!" Maar Jonathan, de zoon van Simea [1]), de broer van David, versloeg hem in de kracht des HEREN.

22 Deze vier levende oorlogswalsen waren dus alle Refaieten, en afkomstig uit Gath. Maar zij konden de Filistijnen niet de zege bezorgen: zij vielen door de hand des HEREN, welke David en zijn dienaren de overwinning gaf!

HET „HALLELUJAH" VAN DE THEOCRATISCHE KONING. 22 : 1-51.

22 : 1 Toen de HERE aan David zo rust gegeven had van al zijn vijanden, dichtte de koning een loflied op zijn God, omdat Deze hem verlost had uit de greep van al zijn tegenstanders, in het bijzonder uit die van Saul [2]).

2-4 De dankbaarheid in zijn hart welde met onweerstaanbare drang naar boven, toen hij dacht aan de vele donkere noden, welke zijn levensweg zo moeilijk hadden gemaakt, en waarin hij omgekomen ware, als de HERE niet de Rots voor hem geweest was, waarin hij weg kon schuilen:

„O, HERE, mijn steenrots, mijn vesting en mijn [bevrijder,
mijn God, de Rots, bij Wie ik schuil,
mijn schild, hoorn [3]) mijns heils, mijn burcht,
mijn toevlucht, mijn verlosser; van geweld hebt [Gij mij verlost.
Geloofd zij de HERE, roep ik uit;
want van mijn vijanden ben ik verlost".

5, 6 Hoe benauwd David het telkens weer gehad heeft, hoe 't hem soms te moede was, als zonk hij in het dodenrijk weg — o, het klaagt in hem na, als hij zich dit herinnert:

---

[1]) Simea, in 1 Sam. 16 : 9 en 17 : 13 Samma geheten.

[2]) Dit loflied vinden we in het boek der Psalmen terug: psalm 18. De zakelijke inhoud is gelijk, al verschilt de tekst hier en daar.

[3]) Het beeld van de „hoorn" komt in de Schrift dikwijls voor, en meestal in verband met de komende Messias: Ps. 132 : 17; 89 : 25; 1 Sam. 2 : 10; Ezech. 29 : 21; Lucas 1 : 69.

„Voorwaar, baren des doods hadden mij omvangen
en stromen van verderf hadden mij overvallen,
banden van het dodenrijk hadden mij omgeven,
valstrikken van de dood lagen op mijn weg".

7 Maar steeds wanneer hij als een drenkeling dreigde om te komen, riep hij „de profundis", uit de diepten, tot God, en nooit werd zijn gelovig vertrouwen, zich uitend in de weg des gebeds, beschaamd:

„Toen het mij bang te moede was, riep ik de HERE [aan;
tot mijn God riep ik.
En Hij hoorde mijn stem uit Zijn paleis,
mijn hulpgeroep klonk in Zijn oren".

8-16 Dan zag David zijn God, de trouwe en machtige VerbondsGod, hem te hulp komen — als hij daaraan terugdenkt, grijpt zijn dichtersziel naar een gloeiend-kleurige beeldspraak:

„Toen dreunde en beefde de aarde,
de grondvesten van de hemel sidderden
en daverden, omdat Hij in toorn ontbrand was.
Rook steeg op uit Zijn neus,
verterend vuur kwam voort uit Zijn mond,
kolen raakten er door in brand.
Hij neigde de hemel, en daalde neder,
donkerheid was onder Zijn voeten,
Hij reed op een cherub, en vloog,
Hij verscheen op de vleugels van de wind.
En Hij stelde het duister tot een beschutting rondom [Zich:
duistere wateren, wolkengevaarten.
Van de glans vóór Hem
raakten vurige kolen in brand.
De HERE deed de donder uit de hemel weerklinken,
de Allerhoogste verhief Zijn stem.
Hij schoot pijlen, en verstrooide hen,
bliksemen, en brachten hen in verschrikking.

Toen werden de beddingen der zee zichtbaar,
de grondvesten der wereld kwamen bloot
door het dreigen van de HERE,
vanwege het blazen van de adem van Zijn neus".

17-20 Zo zag David de HERE, zijn BondsGod, treden in zijn leven — en heel concréét zingt hij nu van Diens verlossend werk. Hoe vaak is hij weggezonken als in een moeras van diepe nood en benauwenis — maar dan was daar de HERE, zijn Rots, zijn Toevlucht, zijn Verlosser, en dan greep Hij in:

„Hij reikte van omhoog, greep mij,
trok mij op uit grote wateren.
Hij ontrukte mij aan mijn machtige vijand,
aan mijn haters, omdat zij sterker waren dan ik.
Zij traden mij in de weg ten dage van mijn ongeluk,
maar de HERE was mij een steun;
Hij leidde mij uit in de ruimte,
Hij redde mij, omdat Hij welgevallen aan mij [had".

21-25 Ja, daarin roemt David: in dat verkiezend welbehagen des HEREN, in die gerechtigheid des Verbonds [1]). Zo zien zijn ogen — al is het nog maar op het matglas der bedeling der schaduwen — de Koning in Zijn schoonheid [2]): de komende Christus, Die ook Gods van nature goddeloze kind David met Zijn gerechtigheid en met Zijn heiligheid bekleedt [3]):

---

[1]) Alleen wie dit ziet, wordt bewaard voor een onschriftuurlijk verklaren van de volgende verzen. Naar twee zijden: enerzijds van b.v. dr J. J. P. Valeton Jr., „De Psalmen", I, 112, die schrijft: „Hierbij treft ons het volstrekte ontbreken van de gedachte aan genade" (!); anderzijds van b.v. Dr H. Rossier, „Van de Schaapskooi tot de Troon", II, 185, 86, die beweert: „Nu kan echter het karakter van David, zelfs niet vóór zijn val, hoeveel te minder daarna (!!), geheel aan deze woorden beantwoorden"....; en: „David prijst hier de volmaaktheid van een ander" (waarmee hij Christus bedoelt).

[2]) Jesaja 33 : 17.

[3]) Vgl. Heid. Cat., Zondag 23.

„De HERE deed mij naar mijn gerechtigheid,
naar de reinheid mijner handen vergold Hij mij,
want ik heb de wegen des HEREN gehouden
en ben niet goddeloos afgeweken van mijn God.
Want al Zijn verordeningen stonden mij voor ogen
en van Zijn inzettingen week ik niet af,
maar ik was onberispelijk voor Hem,
en wachtte mij voor ongerechtigheid.
De HERE heeft mij vergolden naar mijn gerechtig-
[heid,
naar mijn reinheid vóór Zijn ogen" [1]).

26, 27 David heeft het in zijn veelbewogen en verstormde leven leren zien, dat het nergens zó héérlijk is als in de Kerk, als in het Verbond der genade — maar dat het tegelijk nergens zó geváárlijk is als dáár. Want de HERE zal zonder twijfel Zijn volk oordelen [2]), en dan is Hij de zondaars in Sion, de hypocrieten en die zich niet met een waar hart tot God bekeren, een verterend Vuur [3]) — maar wie uit de genade Gods en de borgtocht van Christus leeft, behoeft nooit te denken: al wat ik doe, is met zonde bevlekt en onvolkomen, en daarom bedreigt mij al de dag de toorn des HEREN. Dit weet de koning de wet van het Koninkrijk:

„Jegens de getrouwe toont Gij U getrouw,
jegens de onberispelijke toont Gij U onberispelijk,
jegens de reine toont Gij U rein,
maar jegens de verkeerde toont Gij U een tegen-
[stander".

28-30 En verre van hoogmoed is David, als hij zó zingt. Hij weet het wel, dat de gerechtigheid des Verbonds, die hij in zijn hart en leven mocht zien glansen, geen verdienste is, maar vrucht van genade — dat er geen enkele reden bestaat, om zichzelf te verheerlijken, maar dat hij zijn theocratisch ambt alleen heeft kunnen bedienen door de

---

1) Vgl. 1 Kon. 15 : 5.
2) Zie Hebr. 10 : 30.
3) Vgl. Jes. 33 : 14-18.

gunst des HEREN — dat hij slechts in het gelóóf overwinnaar heeft kunnen zijn:

„Het ellendige volk verlost Gij,
en Uw ogen zijn tegen de hovaardigen;
Gij vernedert hen.
Want Gij, o HERE, zijt mijn lamp,
en de HERE doet mijn duisternis opklaren.
Met U immers loop ik op een legerbende in,
met mijn God spring ik over een muur!"

31, 32 Zo jubelt David uit de volheid van zijn hart over de HERE, Die in het Verbond geen loon naar verdienste uitkeert, maar alleen loon uit genade, en zo Zijn volk draagt in Zijn trouw:

„Gods weg is volmaakt;
Des HEREN woord is zuiver.
Hij is een schild voor allen
die bij Hem schuilen.
Want wie is een God behalve de HERE,
wie is een rots buiten onze God?"

33-35 Al zingende sterkt David zich in de HERE, zijn God [1]): al zouden in de toekomst oude of nieuwe vijanden weer komen aanstormen, binnenlandse of buitenlandse — zo God vóór hem is, wie zal tégen hem zijn?

„Die God, Die mijn sterke veste is
en mijn weg effen maakt;
Die mijn voeten maakt als die der hinden
en mij op mijn hoogten doet staan;
Die mijn handen oefent ten strijde,
zodat mijn armen een koperen boog spannen".

36-43 Want deze God weet David héden en mòrgen Dezèlfde als in het verléden: hoe trouw en royaal heeft de HERE hem telkens weer het feest van bevrijding doen vieren, en

[1]) Vgl. 1 Sam. 30 : 6, slot.

op zijn gebed zijn troon bevestigd; ja, hoe heerlijk heeft zijn God de belofte gerealiseerd, dat Hij Zijn knecht „de volken ten erfdeel zou geven, de einden der aarde tot zijn bezitting" [1]):

„Ook gaaft Gij mij het schild Uws heils,
door mij te verhoren hebt Gij mij groot gemaakt.
Gij hebt mij ruimte gegeven voor mijn schreden,
en mijn enkels wankelden niet.
Ik vervolgde mijn vijanden om hen te verdelgen,
en liet niet af, eer ik hen had vernietigd;
ik vernietigde en verpletterde hen, zodat zij niet [weer opstonden,
en zij vielen onder mijn voeten [2]).
Gij hebt mij aangegord met kracht tot de strijd,
Gij deedt onder mij bukken wie tegen mij op- [stonden [3]);
Gij deedt mijn vijanden mij de rug toekeren,
en mijn haters verdelgde ik.
Zij riepen om hulp, maar niemand redde,
tot de HERE [4]), maar Hij antwoordde hun niet;
toen vermaalde ik hen als stof der aarde;
ik vertrad en vertrapte hen als slijk der straten".

44-46 Alleen door die sterkende hulp van zijn God heeft David zó zijn koningschap kunnen funderen en uitbreiden, zodat zijn naam gevreesd werd aan alle buitenlandse hoven, en hij het volk van Gods keuze inderdaad mocht stellen aan de spits der natiën:

„Gij deedt mij ontkomen aan de twisten van mijn volk,
Gij hebt mij bewaard om hoofd te zijn der natiën;
volken, die ik niet kende, werden mij dienstbaar.
Vreemden veinsden onderdanigheid tegenover mij:
nauwelijks hadden zij van mij gehoord,

---

1) Vgl. Ps. 2 : 8.
2) Vgl. Ps. 2 : 9.
3) Hier vinden we een zinspeling op de binnenlandse revolutionairen.
4) David zal hier doelen op volksgenoten (b.v. Saul, Absalom, Seba), die zich wel op Jahweh meenden te kunnen beroepen.

of zij gehoorzaamden mij [1]).
Vreemden verloren hun kracht
en verlieten bevend hun burchten".

47-49 Is dan zulk een trouwe God, Die nooit beschaamd laat staan, niet alle hulde en lofzegging waard?

„De HERE leeft! Geprezen zij mijn Rots,
en verhoogd zij de God mijns heils,
de God, Die mij wraak heeft verleend,
Die volken aan mij onderworpen heeft
en mij van mijn vijanden heeft bevrijd.
Gij hebt mij verhoogd boven hen, die tegen mij op-
[stonden,
Gij hebt mij gered van de geweldenaar".

50, 51 En nu grijpt David terug op de belofte, die de HERE hem deed: de belofte, welke hem het uitzicht opende op de Ware Koning Israëls, Die zijn troon beklimmen zal, en Wiens rijk tot in eeuwigheid zal zijn! In onwrikbaar geloofsvertrouwen slaat hij het machtig slotaccoord aan:

„Daarom loof ik U, HERE, onder de volken,
en wil ik Uw Naam psalmzingen.
Hij schenkt Zijn koning grote uitreddingen,
en betoont trouw aan Zijn gezalfde,
aan David en zijn nageslacht voor altijd".

HET „TESTAMENT" VAN DE THEOCRATISCHE KONING. 23 : 1-7.

23 : 1 Voorts zijn dit de laatste woorden, welke de koning David, als een profetisch testament, gesproken heeft [2]) —

---

1) Vgl. Jes. 55 : 5.

2) Hoogstwaarschijnlijk heeft David deze woorden gesproken in zijn laatste levensdagen, na de staatsgreep van zijn zoon Adonia, die in geboorte volgde op Absalom; nadat dus Salomo met groot ceremonieel en militair machtsvertoon tot koning was uitgeroepen (1 Kon. 1). Toen David op het punt stond, de weg der gehele aarde te gaan (1 Kon. 2 : 2), heeft hij zijn opvolger bij zich doen ontbieden, hem zijn laatste adviezen gegeven, en waarschijnlijk ook deze testamentaire woorden gesproken, die één der schoonste adventsprofetieën van het Oude Testament vormen. In eerster instantie geldt dit lied m.i. zijn troonopvolger Salomo, maar over deze heen grijpt David naar de komende Christus.

woorden, waarvan hij wist, dat de Geest der profetie ze hem ingaf [1]), en waarmee hij eerbiedig de Ware Koning Israëls heeft gegroet, in Wie zijn dynastie bestendigd zou worden in eeuwigheid [2]).

In deze woorden heeft David de diepe en heerlijke zin van zijn theocratisch koningschap uiteengezet, niet teruggrijpend naar het verleden, maar profetisch vooruitziende naar de advent van zijn Grote Zoon.

Aldus ving hij aan: [3])

„Spreuk van David, de zoon van Isaï,
en van de held, die hoog werd verheven;
spreuk van de gezalfde van Jacobs God,
en van de lieveling van Israëls liederen".

2, 3a En deze spreuk is niet mijn eigen verzinsel, in kwalijke trots gesproken, want de HERE spreekt nu, en door Zijn Geest ga ik roemen van de Heerser over Israël:

„De Geest des HEREN heeft gesproken in mij,
en Zijn woord is gekomen op mijn tong;
de God van Israël heeft gezegd,
de Rots van Israël gesproken tot mij:"

3b, 4 Gij behoeft, o volk, niet in droefheid te klagen, als ik heenga; en geen lied behoeft u in de keel te stokken, omdat ge mij missen moet; als uw ogen maar mèt de mijne de Koning zien in Zijn schoonheid! [4]) Zie! dìt heeft de God van Israël tot mij gesproken:

„Een Heerser over de mensen — rechtvaardig!
Een Heerser van vreze voor God! [5])
Als het morgenlicht verrijst Hij; als de zon
op een ochtend zonder wolken, die glans legt
na de regen op het groen van het land".

---

1) Vgl. vs 2.
2) Vgl. 2 Sam. 7.
3) Eigen vertaling van wijlen prof. B. Holwerda, te vinden in „De Reformatie", 24e jrg., blz. 119.
4) Vgl. Jes. 33 : 17.
5) Vele vertalers voegen hier in de grondtekst één letter in, en vertalen dan: „Een Heerser in de vreze Gods".

5 Zo toont de stervende David zich de vriend van de Bruidegom, want tot Hem leidt hij de Bruid, het volk, dat voorwerp is van Gods vrijmachtig welbehagen. En dan gaat hij er van zingen, hoe vàst het alles ligt in de eden des HEREN, hoe zéker de rechtvaardigen kunnen zijn van de schone toekomst met de van Hem gegeven Heerser. In het verbond, dat de HERE immers met David heeft gesloten, is alles nauwkeurig gestipuleerd en serieus geregeld:

„Want niet zo maar iets is mijn huis bij God;
want een eeuwig verbond stelde Hij mij,
in alles geregeld en verzekerd.
Ja, al wat me verlost, en al wat verblijdt,
voorzeker, zal Hij dat niet doen spruiten?"

6, 7 Maar David kent zijn volk, en hij weet wel, dat er Belialslieden onder wonen. Daarom waarschuwt hij Israël voor het laatst. Want deze Heerser, Die komen zal, komt met een levensbloei als geen mens geven kan; maar ook met een oordeelsgeweld als mensen nimmer hebben bediend. Die lieden Belials wonden als doornen, en hechten zich zó vast, dat je ze niet kwijtraakt. Doch laat hen voor de Heerser maar vrézen [1]):

„De nietswaardigen echter zijn allen als doornen,
die weggeworpen worden; met de hand raakt [men ze niet aan.
Wie ze aanpakken wil, wapent zich met ijzer
en het hout van een lans; en geheel
worden ze verteerd met vuur, wáár ze zich hebben [gehecht".

---

[1]) Het oordeel van prof. dr Joh. de Groot miskent wel ten enenmale het profetische in deze slotstrofe, als hij schrijft (Tekst en Uitleg, blz. 141): „Dit slot is hard en duister, maar in de psalmen en bij de profetische geschriften komt dat meermalen voor". Deze Heerser is niet alleen „de lieve Jezus", maar ook de Christus van psalm 2!

THEOCRATISCHE KEURCORPSKEUZE. 23 : 8-39.

23 : 8a En nu volgen hier de namen van het keurcorps van helden [1]), die David in zijn vele militaire verrichtingen zo trouw ter zijde hebben gestaan — die dus met hem de oorlogen des HEREN hebben gevoerd [2]).

8b Van de drie helden, die allereerst genoemd dienen te worden, is te vermelden een inwoner van Schebeth [3]), waar de Tachkemonieten woonden, wiens naam was *Adino*, de Esniet. Eén van zijn wapenfeiten bestond hierin, dat hij er in slaagde, geheel alleen, niet minder dan achthonderd vijanden met zijn speer te doden!

9, 10 Voorts was daar *Eleazar*, de zoon van Dodo, afkomstig uit het Benjaminietisch geslacht Achochi [4]). Ook hij had zich een plaats onder de eerste drie helden verworven. Want hij maakte zich roem onder de volgende omstandigheden: Toen David op een keer oorlog met de Filistijnen voerde, was alle moed het leger in de schoenen gezonken. Maar mèt David bleef hij de vijand tarten — hij viel hen aan en richtte onder hen een ware slachting aan, waarbij hij zoveel onbesnedenen doodde, tot hij niet meer kon van moeheid, en zijn hand van zweet en bloed aan het zwaard kleefde. Zo schonk de HERE door Eleazars initiatief en volhardend strijden op die dag een grote overwinning aan het volk, zo volkomen, dat de troepen hem slechts achterna behoefden te gaan om de buit zich toe te eigenen!

11, 12 En de derde held was *Samma*, de zoon van Age, een Harariet. Op zijn naam stond dit roemruchte feit: Toen de Filistijnen zich op een keer verzameld hadden te Lechi, nabij een stuk land, met linzen beplant, en het leger al

---

[1]) David heeft zich bij het „aantrekken" van deze helden *niet* laten leiden door vlees en bloed (gelijk *Saul*, vgl. 1 Sam. 22 : 7, 8), maar hen verzameld uit héél Israël, en zelfs daarbuiten; vandaar dat de titel van dit onderdeel kan luiden: „*theocratische* keurcorpskeuze".

[2]) Vgl. 1 Kron. 11 : 10-47. De tekst in de Hebreeuwse handschriften heeft èn in Sam. en in 1 Kron. nog al veel geleden, wat de namen betreft; ik volg hier de N. V. 1951.

[3]) Ligging onbekend.

[4]) Vgl. 1 Kron. 8 : 4.

door hen op de vlucht gedreven was, ging hij midden op dat stuk land staan, hield als een rots moedig stand tegen de aanstormende vijanden, wist die akker te behouden, en versloeg de Filistijnen. Ook door zijn hand gaf de HERE dus op die gedenkwaardige dag de volle zegepraal!

13-17 Hoe dapper Davids hoofdofficieren waren — behalve deze eerste drie waren er zo'n dertig! —, en hoe zeer zij met hem één waren in het gelovig verlangen naar de bevestiging van zijn koningschap, blijkt wel uit het volgende verhaal [1]).

Op een bepaald tijdstip — het was in de nazomer, het liep dus tegen de oogsttijd — hadden de Filistijnen hun legerplaats opgeslagen in de vlakte der Refaïeten [2]), en zelfs Bethlehem, Davids vaderstad, bezet: daar lag een vooruitgeschoven bezettingstroep van hen. David bevond zich toen in een versterkte plaats, vlak bij de spelonk van Adullam. Gezeten op een rots, uitturend over de vlakte Refaïm, zag de koning drie mannen uit zijn keurcorps afdalen en naar hem toekomen. Aan hen maakte David spontaan het begeren kenbaar, waarvan zijn hart op dat moment vol was: „O, dat iemand mij water te drinken gaf uit de put van Bethlehem, die bij de poort is!" [3])

Die drie helden zeiden niets, gingen ongemerkt op weg, braken door de vijandelijke linies heen, wisten in Bethlehem bij de bornput te komen, schepten er water uit, namen het in een waterkruik mee, en brachten het aan hun verbaasde vorst [4]).

Ontroerd over deze daad, weigerde de koning het echter te drinken; als een plengoffer goot hij het uit voor

---

[1]) Waarschijnlijk te dateren in de eerste periode van Davids regering, te Hebron: toen zuchtte een deel van Palestina nog onder het juk van deze gehate bezetters.

[2]) Gelegen ten Westen en Zuidwesten van Jeruzalem.

[3]) We mogen hier niet aan een gril van David denken (gelijk vele uitleggers menen), maar veeleer aan zijn onstuimige begeerte, dat zijn koningschap tot de volle triomf moge komen, en hij zijn „meetsnoerbevoegdheid" ook over Bethlehem mag oefenen (zie noot 1 op blz. 49).

[4]) Niet als een bravoure-stukje te verklaren, maar als mede-verstaan van Davids verlangen naar de doorbraak van de triomf van zijn koningschap, vgl. 1 Kron. 12 : 18.

de HERE, en betuigde voor Diens oor en dat zijner mannen: „Neen, HERE, dat wil ik niet doen, dit water drinken! Dan zou ik hun bloed drinken! Want zij hebben het met levensgevaar uit Bethlehems put gehaald! Ze hebben er in getoond, dat mijn zaak, neen, dat Uw zaak ook de hunne is! Het komt U als offer toe!"

Alzo wilde de koning het niet drinken. Maar zó moedig hebben deze drie helden gehandeld.

18, 19 Onder die dertig hoofdofficieren bevonden zich enkele, die kortweg werden aangeduid als: „het drietal". De voornaamste van hen was Davids neef *Abisai*, de zoon van Zeruja, de broer van Joab. Van „het drietal" was híj de hoofdman: hij had dan ook een uitnemende reputatie. Eens velde hij op zijn eentje niet minder dan driehonderd vijanden neer. Toch reikte hij in dapperheid en heldenmoed niet tot de eerste drie.

20-23 En dan was daar *Benaja*, de zoon van Jojada, die zelf ook een dapper krijgsman geweest was, geboortig uit Kabzeël.

Vooreerst was hij het, die de twee grote helden van Moab versloeg [1]).

Op een zekere dag, dat er sneeuw was gevallen en deze was blijven liggen [2]), ontdekte Benaja het spoor van een leeuw. Hij volgde het. Het bleek uit te lopen op een kuil, waarin het dier een tuimeling had gemaakt. Hij daalde in de kuil af, bond een gevecht met het woedende beest aan en doodde het.

Eens stond hij in een strijd tegenover een Egyptenaar, een boom van een kerel, met een geweldige speer in zijn hand, terwijl Benaja niets had dan een stok. Maar moedig ging deze op de gevreesde vijand af, ontrukte de Egyptenaar zijn speer, en stak hem met zijn eigen wapen dood!

Dat zijn zo enige wapenfeiten, staande op de naam van Benaja, de zoon van Jojada: geen wonder, dat hij groot aanzien had, zowel bij zijn collega's van „het drietal", als bij de dertig. Toch reikte ook hij niet tot „de grote drie".

---

[1]) Van deze figuren weten we verder niets af.

[2]) Dit gebeurt in Palestina meestal slechts gedurende enkele uren.

Koning David maakte hem tot commandant van zijn lijfwacht.

24-39 Wat nu die dertig hoofdaanvoerders betreft: onder hen was Joabs jong gesneuvelde broer *Asaël*. Voorts de Bethlehemiet *Elhanan*, een zoon van Dodo; de Harodieten *Samma* en *Elika;* de Paltiet *Helez; Ira*, de zoon van Ikkes, geboortig uit Tekoa; *Abiëzer*, afkomstig uit Anathoth; *Mebunnai*, van Chusa; *Zalmon*, de Achochiet; *Maharai*, uit Netofa; *Heleb*, uit hetzelfde plaatsje afkomstig, een zoon van Baäna; *Ittai*, een man uit Sauls vaderstad, Gibea, in Benjamin — zijn vader was Ribai; *Benaja*, uit Pirathon; *Hiddai*, uit de dalen van Gaäs; *Abialbon*, de Arbathiet; *Azmaveth*, afkomstig uit Bahurim; *Eljahba*, uit Saälbon; *Jasen* [1]), de Giloniet; *Jonathan;* de Hararieten *Samma* en *Ahiam*, van wie de laatste een zoon van Sarar was; *Elifelet*, wiens vader Ahasbai heette, en uit een Maächathietisch geslacht stamde; *Eliam*, de zoon van kanselier Achitofel, van Gilo, wiens dochter Bathseba was; *Hezrai*, geboortig uit het plaatsje Karmel; *Paërai*, uit Arba; *Jigal*, de zoon van Nathan, uit Zoba; *Bani*, uit het stamgebied van Gad; *Zelek*, de Ammoniet; *Naharai*, uit het dorp Bäeroth, deze was de wapendrager van maarschalk Joab, de zoon van Zeruja; *Ira*, de Jathriet; *Gareb*, eveneens uit Jattir afkomstig; en *Uria*, de Hethiet, schoonzoon van Eliam. Samen zeven en dertig [2]).

CHRISTUS WERKT NAAR ZIJN ADVENT HEEN DOOR VORST EN VOLK IN DE SMELTKROES TE LEIDEN. 24 : 1-25.

24 : 1 Op een bepaald moment van Davids regering [3]) is het wel heel klaar gebléken, dat de *heerlijkheid* van het theo-

---

[1]) Hier is de tekst erg onzeker.

[2]) Vergelijking met 1 Kron. 3 doet zien, dat daar de lijst 53 namen telt. We zullen hierbij hebben te denken èn aan uitbreiding in de loop der jaren èn aan de vervanging dergenen, die, b.v. door de dood, uitvielen, zoals Asaël en Uria.

[3]) Wanneer dit was, meldt de Schrift ons niet. Er zijn hier aanwijzingen, dat David zich bevindt op het hoogtepunt van zijn macht, dus vóór de tijd van Absaloms opstand.

cratisch koningschap altijd gedragen moet worden door de *heiligheid* van het Bondsvolk en van de gezalfde des HEREN.

Want in die tijd toornde de HERE op Israël [1]), en daarom besloot Hij, het volk van Zijn keuze in de smeltkroes van Zijn verbolgenheid te leiden. De HERE deed dit, door volk en vorst over te geven in het krachtenveld van de satan: Hij porde David aan [2]), Hij zette hem tegen Israël op [3]), om over te gaan tot een telling van alle stammen, zowel die van Israël, als Juda zelf.

2 De gedachte, in het hart van de koning geboren, zette hij om in de daad, door aan zijn veldheer Joab op te dragen, het ganse land te doorkruisen, van Dan tot Berseba toe, van het uiterste Noorden tot het uiterste Zuiden, en het volk te tellen, opdat de koning weten kon, over hoeveel onderdanen hij de scepter zwaaide, en bovenal, hoe groot de troepenmacht was, over welke hij beschikken kon [4]).

3 Opmerkelijk: Joab voelde niets voor de idee van zijn vorst. Voorzichtig trachtte hij tenminste, David van dit plan af te brengen. Hij zeide tot hem: „Mijn heer de ko-

---

[1]) De reden tot die toorn wordt in de Schrift niet vermeld, ook niet in de parallelle plaats 1 Kron. 21 : 1—22 : 1.

[2]) Gelijk bekend, wordt hier vermeld, dat de *HERE* David aanporde, in 1 Kron. 21, dat de *satan* het deed. Dit mag niet verklaard worden als gevolg van minder openbaringslicht, dat de auteur van 2 Sam. (het oudere boek) zou hebben, vergeleken met die van Kron. (het jongere geschrift), want het is de Geest, Die beiden heeft geïnspireerd. We moeten ons maar liever houden aan de godvruchtige opmerking van de Statenvertalers, die in de Kanttekening op dit vs schreven: „Niet, dat de HERE zulks zou hebben ingegeven, maar omdat Hij, naar Zijn rechtvaardig oordeel, door Zijn verborgen regering, de satan zulks heeft willen toelaten, en hem gebruiken tot een verdiende straf der Israëlieten, en tot kastijding en vernedering van David".

[3]) Hoe prachtig is dit gezegd. Inderdaad wordt David door zijn handelen in feite een vijand van het volk: denk aan Joh. 3 : 29! Israël is de „bruid"; de HERE is de „Bruidegom"; David is de „vriend van de bruidegom", wiens taak het is, de bruid gaaf en onbevlekt aan de bruidegom voor te stellen. Deze taak verzáákt David in de geschiedenis, ons hier beschreven.

[4]) Uit vs 9 blijkt wel, dat het er David om te doen is, te weten te komen, hoeveel de staat Israël wel waard was, militair bezien, want de statistische gegevens worden alleen vermeld ten aanzien van de strijdbare mannen.

ning, van harte hoop ik, dat de HERE, uw God, aan het volk nog honderd maal zoveel mensen moge toevoegen als er zijn; en ook, dat mijn heer de koning daarvan nog getuige moge wezen! Maar ik zou u de vraag willen stellen, waarom mijn heer de koning dit eigenlijk wenst? Als ik ú was, zou ik het niet doen!" [1])

4 En niet alleen Joab adviseerde de koning aldus, maar heel zijn generale staf stemde met hem in, en verzette zich tegen dit voornemen van David. Het baatte alles echter niets: de koning was vastbesloten, er toe over te gaan, en zette zijn wil door, zodat aan Joab en de legeroversten niets anders overbleef, dan de organisatie van de geboden volkstelling op zich te nemen.

5-9 Dus ging Joab met een legertje van tellers en schrijvers op weg: zij staken de Jordaan over, en sloegen hun eerste statistiekbureau op in Aroër, een plaatsje in het Zuidoosten van het koninkrijk, ten Zuiden van de stad, die midden in het dal van Gad ligt, en bij Jaëzer, ook vlak bij de grens. Vandaar trokken zij noordwaarts, naar Gilead en naar het land Tachtim Hodsi [2]). Ook hielden zij zich op in Dan-Jaän, dat in het Noordoosten van het rijk lag. Om vervolgens zich naar de noordwestelijke grens te begeven, in de omgeving van Sidon. Ze kwamen in die buurt tot aan de vesting Tyrus, en de Hevietisch-Phoenicische steden, aan de voet van Libanon en Hermon gelegen. Daarna zakten zij steeds zuidelijker af, tot ze ten slotte in Berseba, aan de Zuidgrens, terecht kwamen. Zo doorkruisten zij het ganse land — wat natuurlijk geruime tijd vroeg: negen maanden en twintig dagen na hun vertrek kwamen ze weer

---

[1]) Joab zag dus scherp het gevaar, waartegen in de Wet van Mozes reeds gewaarschuwd was: het gevaar van hoogmoed en zelftrots (Ex. 30 : 11-16): de zoenoffers, in de Wet voorgeschreven, zal David niet gebracht hebben. Het gaat om de motieven bij zulk een volkstelling. Mozes ontvangt van de HERE het uitdrukkelijk bevel, de som der gehele vergadering Israëls, van 20 jaar en daarboven, op te nemen. Maar Davids motief is dat van nationalistische glorie geweest: hij wil roemen in het vlees! — hij wil nu zijn „meetsnoerbevoegdheid" aanwenden niet tot verheerlijking van Gods Naam, en dus autocratisch. Alsof Gods volk ooit vergelijkenderwijs gemeten zou mogen worden! De Kerk mag niet leven „bij het getal"....

[2]) Waar dit lag, is volslagen onbekend; de meeste uitleggers vermoeden, dat de tekst hier aan corruptie onderhevig is.

in Jeruzalem terug. Nadat de einduitslag vastgesteld was, meldde Joab de koning als resultaat van de telling, dat de stammen Israëls achthonderd duizend weerbare manschappen konden opleveren, terwijl Juda niet minder dan vijfhonderd duizend op de been kon brengen: allen mannen, die het zwaard konden voeren [1]).

10 Maar koning David kwam tot het inzicht, dat hij zeer ernstig tegen de HERE zondigde, door dit besluit en deze daad; zijn hart sloeg hem in wroeging en zelfbeschuldiging; en dat beleed hij ook ootmoedig aan zijn God: „o HERE, ga niet in het gericht met Uw knecht, want ik heb Uw rechten zwaar geschonden door deze volkstelling.... doe toch de ongerechtigheid van Uw dienaar weg, en verzoen zijn dwaze schuld!"

11, 12 Juist toen David, na die doorworstelde nacht, des ochtends opstond, kwam er tot de profeet Gad, Davids ziener [2]), een openbaringswoord van de HERE. Hij ontving de opdracht, tot de koning te gaan, en hem de Goddelijke Verbondsstraf aan te zeggen, waarbij de HERE in Zijn wijze liefde aan David de keuze liet tussen drie methoden van strafoefening: degene, die hij koos, zou God over hem laten komen.

13 De profeet Gad vroeg onmiddellijk bij zijn koning gehoor aan, om hem Gods Woord mee te delen. De drie ingrijpende straffen legde hij David aldus voor: „Wat kiest ge, o koning? Een hongersnood, die zeven jaar [3]) duren zal, over uw land? Of drie maanden lang moeten vluchten voor vijanden, die de overhand over u zullen hebben, u vervolgende? Of een pestepidemie, welke gedurende drie dagen uw volk zal teisteren? Bezin u daarover, en geef mij

---

[1]) 1 Kron. 21 : 5 geeft hogere getallen: resp. 1.100.000 en 470.000, waarbij dan Levi en Benjamin nog niet eens geteld zijn. De oorzaak van die verschillen is niet na te gaan; misschien de eerste een globale telling (totaal 1.300.000), die van Kronieken een nauwkeuriger (totaal 1.570.000)? Vele uitleggers vinden deze getallen onwaarschijnlijk-hoog: ik zie geen reden, er aan te twijfelen, gezien de belofte aan Abraham, Izak en Jacob (b.v. Gen. 15 : 5).

[2]) Vgl. 1 Sam. 9 : 9 en 22 : 5.

[3]) 1 Kron. 21 heeft „drie jaar", wat waarschijnlijk een verschrijving is, of een opzettelijke gelijkmaking: 3 jaren — 3 maanden — 3 dagen.

het resultaat van uw overleggingen te kennen, opdat ik mijn Zender uw antwoord zal kunnen overbrengen!"

14 Verslagen en in grote angst overwoog David, wat hij kiezen zou. Ten slotte sprak hij tot Gad: „Het is mij zeer bang te moede onder de toorn des HEREN, hoewel deze volkomen gerechtvaardigd is. Maar zeg dit tot de HERE: laat het volk en mij zelf toch vallen in Zijn hand, want Zijn barmhartigheden zijn zeer groot. Laat de HERE het toch maar bepalen, als Hij mij maar niet overgeeft aan de macht van mensen, die wreed en onbarmhartig zijn — veel liever val ik in Zijn handen!"

15 Nadat de profeet aldus zijn Zender geantwoord had, hoorde de HERE naar Davids smeking, waarin de keuze Hem werd overgelaten, en bracht van diezelfde morgen af drie dagen lang een vreselijke pestziekte over het volk, die razendsnel om zich heen greep, en in het ganse land, van Dan tot Berseba toe, zeventigduizend mensen sterven deed. Zo blies de HERE in het zorgvuldig verzamelde statistisch cijfermateriaal....

16 De HERE bediende Zich tot het zenden van deze nationale ramp van een engel. Toen deze genaderd was tot Jeruzalem, berouwde het de HERE, dat dit onheil ook over de heilige stad zou komen, ja, dat Hij het volk, hetwelk Hij zo liefhad, zó had moeten slaan. Daarom sprak Hij tot de verderfengel, die juist zijn hand [1]) uitstrekte, om Jeruzalem te verderven: „Nu is het genoeg: laat nu uw hand zinken!"

Op dat moment stond de engel bij de dorsvloer van de Jebusiet Arauna [2]).

17 En daar ontwaarde 's konings oog de engel: hij zag deze bode des HEREN met uitgestrekte hand staan. Toen viel David op de knieën, en sprak, in ootmoedig schuldbelijden: „HERE God, *ik* ben het toch, die Uw wet geschonden en mij aan deze gruwelijke goddeloosheid schuldig gemaakt heb — en zult Gij nu deze schapen slaan? Wat

---

1) Waaruit blijkt, dat deze engel verscheen in menselijke gestalte.

2) Arauna (een Cappadocische naam) schijnt betekend te hebben òf: zuiver, rein, glanzend, òf: heer.

hebben zíj gedaan? Tref toch de onschuldigen niet, maar laat Uw hand tegen mij en mijn familie uitsluitend zijn!"

18, 19 Op diezelfde dag was opnieuw een openbaringswoord des HEREN tot de koning gekomen, door de dienst van Gad. Want deze kwam hem doorgeven de opdracht des HEREN, om zich naar de dorsvloer van de Jebusiet Arauna te begeven, en daar voor zijn God een altaar te bouwen. Onmiddellijk gehoorzaamde David aan dit bevel des HEREN, en begaf zich naar de dorsvloer, waar de engel des verderfs staande was gehouden. Deze bevond zich op het plateau van een rots [1]).

20, 21 Arauna, die op deze dag bezig was de oogst te dorsen, zag de koning met groot gevolg naar de dorsvloer opklimmen, vanuit het lager-gelegen Jeruzalem. Aanstonds ging hij David tegemoet, en begroette hem eerbiedig, door zich met het aangezicht ter aarde te buigen. Daarop vroeg hij: „Om welke reden komt mijn heer de koning tot zijn dienaar?" David antwoordde hem: „Arauna, ik wil van u deze dorsvloer kopen, en daarop den HERE een altaar bouwen, opdat de plaag over het volk moge ophouden!" [2])

22, 23 Maar Arauna wilde daar niets van weten: „U deze vloer verkopen, mijn heer de koning? Geen sprake van! Ook zonder dat kan mijn heer de koning wel offeren: hij neme zich van de runderen, die hij hier ziet, tot een brandoffer, en van de dorssleden en het tuig der ossen tot brandhout. Ik geef 't, o koning David, alles aan uwe majesteit, ik wil er niets voor hebben! Wat zou dit tussen u en mij? Het is veel belangrijker, dat de HERE, uw God, behagen in u hebbe! Moge dat zo zijn!"

24, 25 Maar daarvan wilde David op zijn beurt niets weten: „Neen, Arauna, daar komt niets van in! Ik wil in ieder geval alles van u kopen, en u moogt van de prijs niets afdoen! Zou ik de HERE, mijn God, brandoffers brengen, waarvoor ik geen penning betaald heb? De volle prijs, Arauna!"

---

1) Die rots is er vandaag nog: ruim 17 M. lang, 13 M. breed, 2 M. hoog.

2) Hieruit blijkt, dat David nog niet wist van het bevel des HEREN aan de verderfengel, die hij zag staan, de epidemie stop te zetten.

En zo heeft David de dorsvloer en de runderen gekocht voor vijftig sikkels zilver [1]).

Daarop heeft David op deze dorsvloer den HERE een altaar gebouwd, op hetwelk hij direct brandoffers en vredeoffers bracht.

En dat is de weg geweest, waardoor de HERE Zich verbidden liet, Zijn aangezicht weer in gunst tot het volk wendde, en deze ontzettende plaag van Israël wegnam.

Daarin werkte de Christus, de Ware Koning Israëls, Die snellijk tot Zijn Tempel komende was! [2])

---

1) D.i. ± *f* 80.—. 1 Kron. 21 heeft echter niet: 50 zilveren, maar 600 gouden sikkelen, d.i. ± *f* 16.000.—! Dit verschil is moeilijk oplosbaar, vermoedelijk is er in een van de beide teksten corruptie ingeslopen. Maar in welke? Mij lijkt die van Kron. 't meest waarschijnlijk.

2) Want deze dorsvloer, op de top van de Moria, wees (blijkens 1 Kron. 22 : 1) de HERE hem als de plaats, waar in de te bouwen Tempel de offeranden moesten worden gebracht, uitbeeldende het volmaakte offer van Golgotha.

INHOUD

Pag.

Woord vooraf 5

De smart van de geroepen theocratische koning over zijn afvallige voorganger. 1 : 1-27 7
a. David ontvangt het bericht van Sauls dood. 1 : 1-12 7
b. David bedient de gerechtigheid Gods. 1 : 13-16 . 9
c. Davids klaagzang. 1 : 17-27 10

De grondlegging van het theocratische rijk. 2 : 1—5 : 5 . 12
a. De HERE draagt het koningschap op David over. 2 : 1-7 12
b. De HERE beproeft de theocratische koning door de bestrijding van de „Saulspartij". 2 : 8—3 : 1 . . 14
c. De HERE bevestigt Davids koningschap, en breekt dat van Isboseth. 3 : 2—4 : 12 19
d. De HERE plaatst de man van Zijn keuze op de troon van gans Israël. 5 : 1-5 30

Bevestiging en opbloei van het theocratische rijk. 5 : 6—6 : 23 31
a. De HERE verkiest Jeruzalem, om daar Zijn Naam te openbaren. 5 : 6-9 31
b. De arm des HEREN verhoogt Davids hoorn. 5 : 10-25 33
c. De HERE, de Koning der ere, gaat tot Jeruzalems poorten in. 6 : 1-23 37

De theocratie gewaarborgd in de Adventsbelofte van de Ware Koning Israëls. 7 : 1-29 43

De oppositie tegen de theocratische kroon overwonnen. 8 : 1—10 : 19 49

a. De HERE geeft David de Messiaanse meetsnoer-bevoegdheid in handen. 8 : 1-14 49
b. De HERE doet David in zijn regeerbeleid de Messias afschaduwen, de rechtvaardige Spruite. 8 : 15—9 : 13 53
c. De lach des HEREN over de vijanden van David, die hem honen. 10 : 1-19 57

De gezalfde des HEREN bezoedelt het theocratisch koningschap. 11 : 1-27 61

Christus zuivert Davids vaderschap-naar-het-vlees. 12 : 1-31 66

Het theocratisch koningschap in de crisis der strafgevolgen van Davids zonde. 13 : 1—19 : 8a 72
a. De HERE verwekt het kwaad uit eigen huis en het zwaard over David. 13 : 1-36 72
b. De HERE gebruikt handelingen van mensen, om Davids koningschap in de crisis te brengen. 13 : 37—14 : 33 79
c. De storm der revolutie tegen Davids kroon steekt op. 15 : 1—16 : 14 86
d. De HERE verijdelt de raad der revolutionairen tegen Zijn gezalfde. 16 : 15—17 : 23 96
e. De HERE leidt Zijn gezalfde door de crisis van het koningschap heen. 17 : 24—19 : 8a 103

De HERE herstelt David op de theocratische troon. 19 : 8b—20 : 2 112

De afsluiting van het herstel der theocratie. 20 : 3-26 . . 118

Het rijk van oude schuld bevrijd. 21 : 1-14 122

Nogmaals de strijd tegen de gezalfde des HEREN ontbrand. 21 : 15-22 126

Het „Hallelujah" van de theocratische koning. 22 : 1-51 . 128

Het „testament" van de theocratische koning. 23 : 1-7 . 134

Theocratische keurcorpskeuze. 23 : 8-39 137

Christus werkt naar Zijn advent heen door vorst en volk in de smeltkroes te leiden. 24 : 1-25 140